

MUKHTASARI WA TAARIFA
YA

**MKAGUZI MKUU WA
HESABU ZA SERIKALI**

KUHUSU

**TAARIFA YA FEDHA KATIKA
SERIKALI YA KITAIFA**

KWA MWAKA WA

2019/2020

Dira

Kuleta Mabadiliko katika Maisha na Riziki ya Watu wa Kenya

Dhima

Kukagua Huduma Zinazoathiri Utoaji Wa Huduma Bora Na Endelevu

Misingi ya Maadili

Uhuru | Uadilifu | Kuaminika | Umuhimu | Uwajibikaji

Kauli Mbiu

Kuimarisha Uwajibikaji

Tovuti: www.oagkenya.go.ke

Orodha ya Yaliyomo

1.0	Utangulizi.....	1
1.1	Mamlaka ya Kikatiba ya Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali	1
1.2	Wajibu Wa Usimamizi na Wale Waliotwikwa Majukumu Ya Utawala	2
1.3	Jukumu la Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali.....	2
1.4	Muundo wa kuripoti	3
1.5	Hati za Ukaguzi	3
1.6	Mahitaji ya kifedha ya Afisi ya Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali	4
2.0	Matokeo Muhimu Ya Ukaguzi.....	7
2.1	Bajeti ya Serikali na Uhakiki wa Matumizi	7
2.1.1	Uhakiki wa Bajeti	7
2.1.2	Mwenendo wa Uchanganuzi wa Bajeti	8
2.1.3	Bajeti ya 2019/2020.....	9
2.2	Matumizi Halisi Ya Serikali Ya Taifa 2019/2020	10
2.3	Uchanganuzi wa Mapato	12
2.3.1	Makadirio Ya Mapato Dhidi Ya Makusanyo Halisi ya Mapato Ya Kawaida	12
2.3.2	Ulinganishaji wa Mapato ya Kawaida na Matumizi	13
2.3.3	Mapato Halisi Ikidhirishwa Na Taarifa Za Mapato Zilizofanyiwa Ukaguzi	14
2.4	Hesabu za Hazina Kuu ya Taifa Kufikia 30 Juni, 2020	16
2.4.4	Ucheleweshaji wa Matoleo ya Fedha	18
2.5	Usimamizi wa Deni la Umma	19
2.6	Mikopo Isiyolipika Ama Iliyolala	22
2.7	Mikopo Iliyobaki Na Iliyodhaminiwa Na Serikali Ya Kenya	24
3.0	Bili (Madeni) Zinazosubiri Malipo.....	25
3.1	Bili Zinazosubiri Malipo - Wizara, Idara na Wakala	25
3.2	Madeni Ambayo Hayajalipwa	28
4.0	Mukhtasari wa Matokeo ya Ukaguzi	28
4.1	Ujumla wa Mukhtasari wa Hati za Kaguzi.....	28

4.2	Mukhtasari Wa Hati za Ukaguzi Bila Miradi ya Maendeleo Zilizofadhiliwa	30
4.3	Ukaguzi wa Taarifa za Mapato	31
4.4	Ukaguzi wa Taarifa za Matumizi.....	34
4.5	Matokeo Muhimu ya Ukaguzi	36
4.5.1	Kutokuwa na Usahihi katika Taarifa za Fedha	36
4.5.2	Tofauti Kati Ya Bakaa Kwenye Mfumo Jumuiifu Wa Fedha Za Umma	37
4.5.3	Udhaifu wa Kutoa Melezo kuhusu Fedha Taslimu na Fedha Zinazolingana	38
4.6	Matumizi Yaliyokosa Nyaraka Toshelezi	38
4.7	Masuala Mengine Ya Ukaguzi.....	43
4.7.1	Masuala Ya Ukaguzi Ambayo Hayakusuluhishwa Ya Mwaka Uliopita	44
4.7.2	Miradi Iliyokwama/Ambazo Hazijakamilika	44
4.7.3	Usimamizi Wa Fedha Za Matumizi (Management of Imprest).....	48
5.0	Masuala ya Uzingatiaji wa Sheria na Utawala.....	49
6.0	Mfuko wa Usawazishaji	50
	Hitimisho	52
	Shukrani	52
	Viambatisho.....	54
	Ambatisho A: Maoni yasiyotiliwa shaka.....	54
	Ambatisho A: Maoni Ya Kuridhisha	55
	Ambatisho A: Maoni Ya Kuridhisha	56
	Ambatisho A: Maoni Yenye Shaka	57
	Ambatisho A: Maoni Ya Kuridhisha	58
	Ambatisho A: Maoni Ya Kuridhisha	59
	Ambatisho A: Maoni Ya Kuridhisha	60
	Kiambatisho A: Hati za Kuridhisha	63
	Ambatisho A: Hati Ya Kuridhisha	68
	Ambatisho B: Hati Yenye Shaka	70
	Ambatisho C: Hati Mbaya.....	76
	Kiambatisho D: Ripoti zisizo na Maoni	76

MUKHTASARI WA TAARIFA YA MKAGUZI MKUU WA HESABU ZA SERIKALI KUHUSU WIZARA, IDARA, MASHIRIKA, TUME, HAZINA NA AUGATUZI NYINGINE ZA SERIKALI YA TAIFA YA MWAKA 2019/2020

1.0 Utangulizi

1.1 Mamlaka ya Kikatiba ya Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali

Mkaguzi Mkuu amepatiwa mamlaka na Katiba ya Kenya chini ya ibara ya 229, wa ukaguzi na kutoa taarifa ya matumizi ya rasilimali za umma za vitengo vyote vinavyofadhiliwa na pesa za umma. Vitengo hivi ni serikali kuu, serikali za ugatuzi, wizara, mashirika yote ya Serikali, Mahakama, Bunge, Tume, Afisi Huru, Deni la Umma, Vyama vya Kisiasa vinavyofadhiliwa na pesa za umma, mashirika mengine ya serikali na mengine yanavyofadhiliwa kutoka pesa za umma na vitengo vyote ambavyo vinafadhiliwa na pesa za umma. Mamlaka ya Mkaguzi Mkuu na kufafanuliwa zaidi na Sheria ya Ukaguzi wa Umma Na. 34 ya mwaka 2015.

Katiba inamhitaji Mkaguzi Mkuu kufanya ukaguzi na kuwasilisha taarifa za ukaguzi za taasisi za umma kwa Bunge la Taifa na Mabunge ya Ugatuzi husika ifikapo tarehe 31 Desemba, kila mwaka. Katika kutekeleza jukumu hili, Mkaguzi Mkuu, anahitajika pia na Ibara ya 229(6) ya Katiba ya Kenya kuchanganua na kuthibitisha iwapo mashirika na taasisi za umma zimetumia rasilimali za umma walizokabidhiwa kwa niaba ya Wananchi kwa mujibu wa sheria na kwa manufaa ya umma.

Aidha, malengo na mamlaka ya Mkaguzi Mkuu, inavyoeleza ibara ya 249 ya Katiba, ni: kulinda uhuru wa watu; kulinda uzingatiaji wa misingi na thamani ya demokrasia na kuhakikisha kwamba taasisi zote za umma zinazingatia na kufuata utekelezaji wa Katiba. Pia, Mkaguzi Mkuu amepatiwa nguvu na Katiba, chini ya Ibara ya 252, kuchunguza, kuoanisha, kupatanisha na kushirikisha mazungumzo na wote wanaohusika na kuita mashahidi kwa minajili ya uchunguzi.

Majukumu ya Mkaguzi Mkuu inavyoeleza Katiba, yamefanikishwa na Sheria ya Ukaguzi ya Umma, 2015 na Sheria ya Usimamizi wa Pesa za Umma, 2012. Vile vile, Mkaguzi Mkuu hufanya ukaguzi kwa kuzingatia viwango kubalifu vya kimataifa vya Taasisi za Juu za Hesabu za Serikali (ISSAIs) vinavyotolewa na Shirika la Kimataifa la Taasisi za Juu za Ukaguzi (INTOSAI) ambazo zinahusu ukaguzi wa Sekta za Umma.

1.2 Wajibu Wa Usimamizi na Wale Waliotwikwa Majukumu Ya Utawala

Usimamizi una wajibu wa kutayarisha na kuwasilisha taarifa za kifedha kulingana na kufuata mfumo wa kimataifa wa uandaaji Taarifa za fedha za Umma (IPSAS) - mfumo wa Pesa Taslimu - inavyoeleza Bodi ya Viwango vya Ukaguzi wa Sekta ya Umma (PSASB) na uwasilishaji wa taarifa za Fedha kwa Mkaguzi Mkuu kwa mujibu wa mahitaji ya Sheria ya Usimamizi wa Fedha ya 2012 na sehemu ya 47 ya Sheria ya Umma ya Ukaguzi 2015. Usimamizi pia unajukumu la kudumisha mazingira mazuri ya kindani yanayofaa kwa utayarishaji wa taarifa za kifedha ambazo haziwezi kutoa taarifa za uongo, iwe ni kwa ulaghai au makosa, na kwa kuchunguza uwezo wa uthibiti wa kindani, usimamizi wa vihatarishi na utawala bora.

Vile vile, Usimamizi unahitajika kuhakikisha kuwa shughuli, masuala ya kifedha na habari zilizo katika taarifa za fedha zinazingatia sheria na miongozo mingine inayohusika, na kwamba, pesa za umma zinatumiwa vyema.

Wale waliotwikwa majukumu ya usimamizi wanafaa; kusimamia mchakato wa utayarisha ripoti za fedha; kuchunguza jinsi kila afisi inatimiza mahitaji ya kisheria, kuhakikisha uwezo wa mifumo iliyowekwa kushughulikia majukumu kuhusiana na utawala na usimamizi wa vihatarishi; na kuhakikisha utoshelevu na uwezo wa mazingira yaliyowekwa.

1.3 Jukumu la Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali

Jukumu langu ni kufanya ukaguzi wa taarifa za kifedha kulingana na kuzingatia viwango kubalifu vya kimataifa vya Taasisi za Juu za Hesabu za Serikali (ISSAIs) vinavyotolewa na Shirika la Kimataifa la Taasisi za Juu za Ukaguzi (INTOSAI) kutoa ripoti ya mkaguzi. Ripoti ya ukaguzi inashirikisha maoni yangu inavyoeleza sehemu ya 48 ya Sheria ya Umma ya Ukaguzi, 2015, na ripoti inawasilishwa bungeni kulingana na Ibara 229(7) ya Katiba.

Vile vile, Ibara 229(6) ya Katiba inanihitaji kutoa hitimisho kuhusu iwapo masuala yote, vitendo, shughuli za kifedha na habari zilizo katika taarifa za kifedha zinatimiza sheria na miongozo mingine inayozisimamia, na kwamba pesa za umma zinatumiwa vyema. Pia, huwa ninachunguza mazingira ya afisi ya uthibiti ili kutoa hakikisho kuhusu uwezo wa mifumo ya ndani ya uthibiti, usimamizi wa vihatarishi (risk management), mchakato wa Utawala bora kwa mujibu wa mahitaji ya sehemu 7(1)(a) ya Sheria ya Umma ya Ukaguzi ya 2015.

Niko huru kwa mujibu wa Ibara ya 249(2) ya Katiba ya Kenya na ISSAI 130 kuhusu Mwongozo wa Maadili. Nimetimiza majukumu mengine ya uadilifu kulingana na ISSAI na kulingana na mahitaji mengine ya uadilifu yanayohitajika kutekeleza ukaguzi wa afisi za umma katika Jamhuri ya Kenya.

1.4 Muundo wa kuripoti

Muundo mpya wa ripoti yangu unashughulikia mahitaji ya kutayarisha ripoti ya Ibara 229(6) ya katiba ya Kenya, inayosema kwamba, ripoti ya ukaguzi itathibitisha iwapo pesa za umma zimetumiwa kisheria na vyema. Sehemu ya 7(1)(a) ya Sheria ya Umma ya Ukaguzi 2015, inahitaji kwamba nitoe hakikisho kuhusu uwezo wa uthibiti wa ndani, kushughulikia udhibiti wa vihatarishi na usimamizi wa jumla katika afisi za serikali ya taifa na serikali za ugatuzi.

Vile vile, Viwango vya Kimataifa vya Taasisi za Ukaguzi (ISSAIs), vinahitaji kushirikishwa kwa Masuala Makuu ya Ukaguzi katika ripoti ya taarifa za kifedha, ambayo ni masuala ninayoamua katika uamuzi wangu wa kitaaluma, ni ya muhimu katika ukaguzi wa taarifa za kifedha kwa ujumla, kwa mwaka unaochunguzwa. Ili kushughulikia mahitaji haya, taarifa yangu ina yafuatayo:

- i. **Ripoti kuhusu Taarifa za Fedha**, ambayo ninatoa maoni ya Ukaguzi kuhusu iwapo taarifa za kifedha zinatoa kwa uhaki, hali ya kifedha na utendakazi wa afisi
- ii. **Ripoti Kuhusu Uzingatiaji Wa Sheria Na Ufanisi Katika Matumizi Ya Pesa Za Umma**, ambapo ninatoa hitimisho iwapo au la pesa za umma zimetumiwa kisheria na vyema.
- iii. **Ripoti ya Mifumo ya Udhibiti wa Ndani, Usimamizi wa Vihatarishi na Utawala Bora**-ambapo ninatoa hitimisho iwapo mifumo ya udhibiti wa ndani, usimamizi wa vihatarishi na ufanisi wa utawala bora kwa ujumla.
- iv. **Ripoti Kuhusu Mahitaji Mengine Ya Kisheria Na Mahitaji ya Uthibiti** inajumuishwa panapohitajika hasa kwa mashirika yaliyosajiliwa chini ya Sheria ya Kampuni ya 2015 na sheria nyingine au miongozo inayohitaji kufichuliwa.

1.5 Hati za Ukaguzi

Kuna aina nne za Hati ya Ukaguzi na kila moja hutolewa kulingana na ushahidi uliokusanywa wakati wa ukaguzi kama ifuatavyo:

a) Hati Inayoridhisha

Hati hii inatolewa na Mkaguzi pale anaporidhika kuwa Taarifa za Fedha alizokagua zimetayarishwa kwa usahihi na kwa kuzingatia viwango kubalifu vya kimatiafa vinanyohusu uandaaji wa Taarifa za Fedha.

Taarifa zilizo na hati zinazoridhisha ziko katika Ambatisho A.

b) Hati Yenye Shaka

Hati Yenye Shaka hutolewa pale ambapo mkaguzi amepata vielelezo vya kutosha na kuhitimisha kwamba Taarifa za Fedha kwa ujumla wake zimetayarishwa kwa kuzingatia mahitaji ya viwango na miongozo husika isipokuwa kwa athari ya baadhi ya masuala yaliyobainika na ambayo litafafanuliwa kwenye taarifa husika. Pia, Hati yenye shaka hutolewa pale ambapo Mkaguzi wa Hesabu za Serikali ameshindwa kupata vielelezo/ushahidi wa kuthibitisha usahihi wa Taarifa za Fedha zilizoandaliwa na amejiridhisha kuwa madhara yanayoweza kutokana na kukosekana kwa vielelezo/ushahidi huo yanaweza kuathiri usahihi wa taarifa hizo za fedha.

Taarifa zilizo na hati zenye shaka zimeorodheshwa kwenye Ambatisho B.

c) Hati Mbaya (Adverse Opinion)

Hati isiyoridhisha hutolewa pale ambapo Mkaguzi amepata ushahidi na vielelezo vya kutosha kuwa dosari zilizobainika wakati wa ukaguzi kwa ujumla wake zina mapungufu makubwa na ya msingi katika usahihi wa Taarifa za fedha husika.

Taarifa za fedha zilizo na hati mbaya zimeorodheshwa katika Ambatisho C.

d) Kushindwa Kutoa Maoni (Disclaimer of Opinion)

Hati hii hutolewa pale ambapo mkaguzi anaposhindwa kupata ushahidi na vielelezo vinavyo jitosheleza vinavyohusiana na Taarifa za Fedha zilizoandaliwa kwa ajili ya ukaguzi. Hati ya aina hii inapotolewa inamaanisha kuwa Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali ameshindwa kutoa maoni yake kutokana na dosari hizo

Taarifa za Kifedha zilizo na Hati ya Kushindwa Kutoa Maoni zimeorodheshwa katika Ambatisho D.

1.6 Mahitaji ya kifedha ya Afisi ya Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali

Ibara ya 229(7) ya Katiba inahitaji kwamba, Mkaguzi Mkuu afanye Ukaguzi na kuwasilisha ripoti bungeni au bunge la Ugatuzi husika ndani ya miezi sita (6) baada ya kila mwisho wa mwaka wa kifedha. Hata hivyo, sehemu 81(4) ya Sheria ya Usimamizi wa Fedha 2012, inapunguza muda huo hadi miezi mitatu (3) kwa kupatia Taasisi zote hadi Septemba kutayarisha na kuwasilisha taarifa za Fedha kwa Ukaguzi.

Vile vile, mfumo thabiti wa kufuatilia utekelezaji wa mapendekezo ya Ukaguzi haupo na kwa hivyo maswali mengi kuhusu Ukaguzi hurudiwa katika ripoti zinazofuata kutokana na ukosefu wa hatua kamili za kuchukuliwa. Sehemu ya 204(1)(g) ya Sheria ya Usimamizi wa Fedha za Umma ya 2012, inasema kwamba, waziri wa Hazina ya Taifa anaweza kuwekea vikwazo taasisi ya serikali inayokataa kutatua masuala yanayoibuliwa na Mkaguzi Mkuu, ambazo ni za kumridhisha Mkaguzi Mkuu.

Hata hivyo, ukosefu wa vikwazo vinavyohitajika, umesababisha baadhi ya Maafisa Masuuli (Accounting Officers) kukosa kutoa mahesabu ya kuridhisha ya usimamizi na utumiaji wa rasilimali za umma. Pia kumesababisha matumizi mabaya ya pesa ikiwemo kutenga pesa visivyo, kufujwa kwa pesa na ukosefu wa pesa za kutekeleza miradi, na kwa kufanya hivi kuathiri miradi ya maendeleo katika taasisi tofauti, jambo ambalo linatishia udumishaji wa utoaji wa huduma kwa raia.

Hii imesababisha vile vile utovu wa nidhamu wa kifedha ikiwepo mgao usio sahihi, upotevu wa rasilimali, na ukosefu wa thamani ya pesa katika utekelezaji wa miradi, hivyo kudunisha mipango ya mendeleo katika taasisi zote, ambapo kwa upande mwingine zinatishia utoaji wa huduma kwa wananchi. Kuna pia ukosefu wa uandilizii wa kutosha kuhusu ukaguzi kutoka kwa baadhi ya Maafisa Masuuli ambayo inajidhihirisha pale kunakokosekana nyaraka zinazounga mkono matumizi ya fedha na mara nyingine kuna kusitasita kwa Maafisa Masuuli kushirikiana na wakaguzi katika kutoa taarifa zinazo takikana katika tathmini ya ukaguzi (auditing process).

Mchakato bora na mzuri wa ukaguzi unahakikisha kuwa matokeo ya ukaguzi na mapendekezo yanayotolewa ni ya kuaminika, ya kutegemewa na kuongeza thamani. Hii inachochea ufanyaji maamuzi ulioimarishwa na mabadiliko yenye manufaa na kuboresha maisha ya raia na wadau wengine. Utoaji wa huduma bora za ukaguzi na kuthibitisha uzingatiaji wa sheria na ufanisi wa mipango iliyotekelezwa, kunahitaji uchunguzi wa kina na kuchanganua stakabadhi. Muhimu kabisa ni kufika ilipo miradi kuthibitisha ipo na matumizi ya miradi au mipango iliyotekelezwa kote nchini. Hii inahitaji afisi huru na iliyotengewa pesa za kutosha ya Ukaguzi, iliyohakikishiwa upatikanaji wa pesa na wafanyakazi wa kutosha, kuwezesha utekelezaji kamili kwa mzunguko wa ukaguzi na kuhakikisha inaendelea na kudumisha kazi yake ya ukaguzi.

Afisi inaendelea kuomba msaada kutoka kwa Bunge na Hazina ya Kitaifa iongezewe rasilimali ili iweze kujenga uwezo wa kiufundi, kupanua uwepo wake katika Ugatuzi, kupanua kiwango na kina cha ukaguzi na kuwatia motisha wafanyakazi. Tunaendelea kugatua huduma zetu karibu na wananchi kupitia kuanzisha na kupanua afisi za kimaeneo kutosheleza wafanyakazi ili waweze kushughulikia mahitaji ya ukaguzi katika viwango vya Ugatuzi. Kufikia sasa, tumejenga afisi za kimaeneo kama vile jimbo la Kaskazini-Mashariki (Garissa), jimbo la Magharibi (Kakamega) na jimbo la Kaskazini mwa Bonde la Ufa (Eldoret), huku ujenzi ukiendelea katika jimbo la Mashariki ya juu (Embu). Afisi ya Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali bado inaendelea kuimarisha uwepo wake katika Ugatuzi kwa utoaji bora na nafuu wa huduma za ukaguzi.

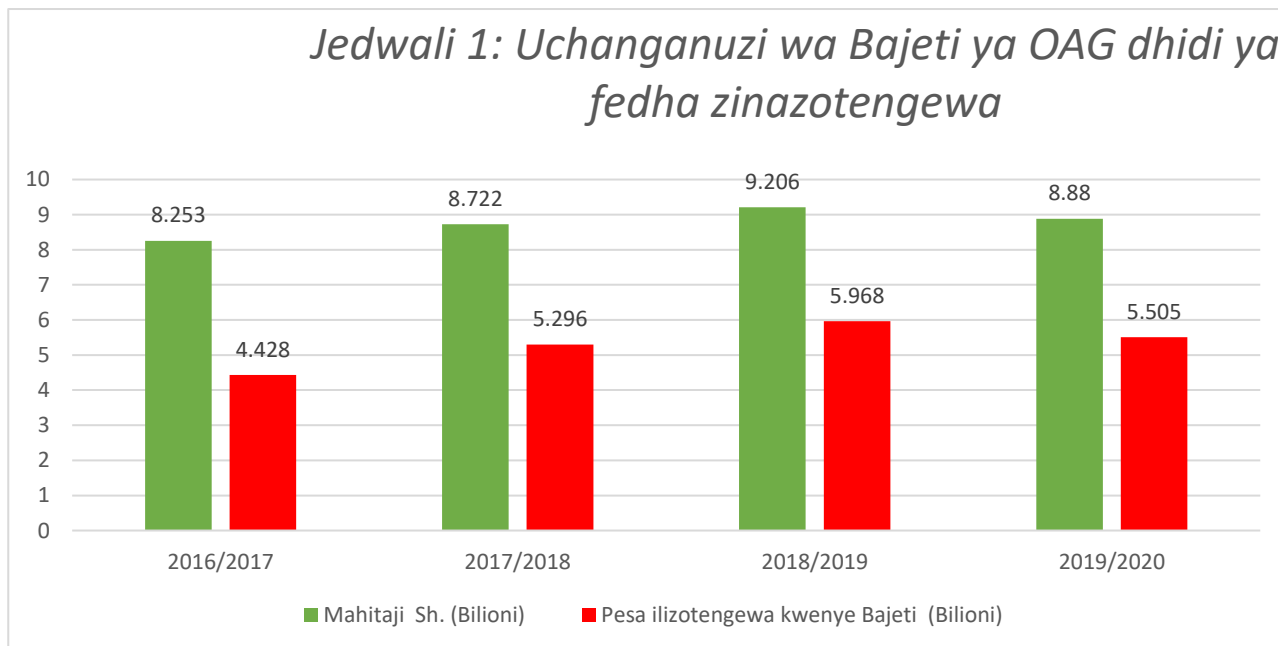
Mipango ya ujenzi wa Makao Makuu katika jiji kuu la Nairobi hata hivyo inaweza kucheleweshwa kutokana na ukosefu wa fedha. Afisi itaendelea kuiomba na kuisihi Bunge la Taifa na Hazina ya Taifa kutoa rasilimali za kutosha ili kuwezesha uimarishaji na uwajibikaji katika Taasisi zote za serikali.

Uhaba wa fedha na kucheleweshwa kwa utoaji wake unaathiri mpango wa ukaguzi, ambao ni tofauti na mpango wa utekelezaji wa bajeti katika Wizara, Idara na wakala (MDAs). Hii pia inapunguza wigo wa ukaguzi katika suala la kufikia maeneo na ufahamu.

Majedwali yafuatayo na grafu zinaonyesha mahitaji ya bajeti ya Afisi ya Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali dhidi ya kiwango inachotengewa, na bajeti ya serikali ya taifa dhidi ya fedha inayotengewa Afisi ya Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali katika miaka minne (4) iliyopita.

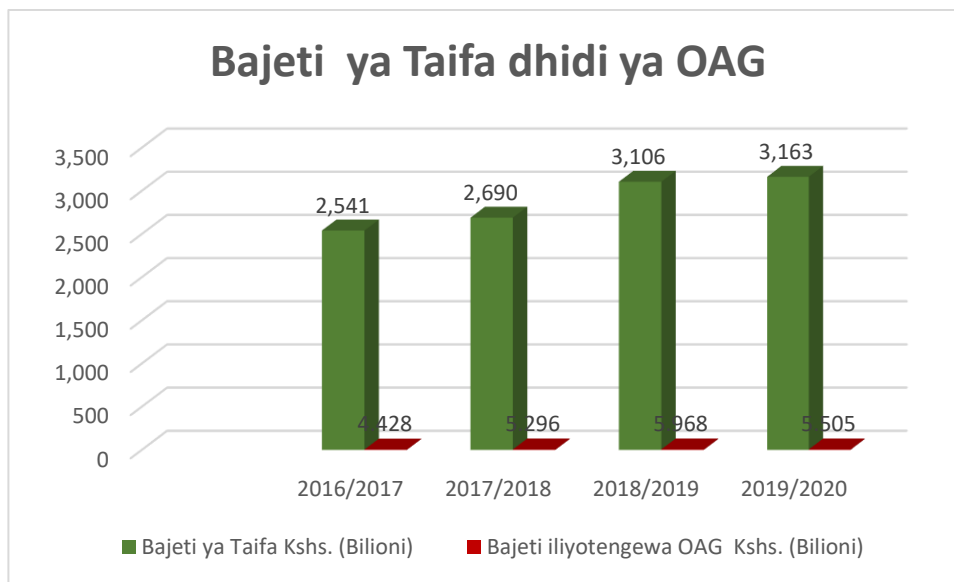
Jedwali1: Uchanganuzi wa Bajeti ya OAG dhidi ya fedha zinazotengewa

Mwaka	Mahitaji Sh. (Bilioni)	Pesa ilizotengewa kwenye Bajeti (Bilioni)	Upungufu wa Bajeti Sh. (Bilioni)	Matumizi halisi Sh (Bilioni)	OAG inavyotumia Bajeti %
2016/2017	8.253	4.428	3.825	4.311	97
2017/2018	8.722	5.296	3.426	4.735	89
2018/2019	9.206	5.968	3.238	5.783	97
2019/2020	8.88	5.505	3.375	5.425	99

Jedwali 2: Bajeti ya Serikali ya Taifa dhidi ya fedha zinazotengewa OAG

Mwaka wa Kifedha	Bajeti ya Taifa Kshs. (Bilioni)	Bajeti iliyotengewa OAG Kshs. (Bilioni)	Asilimia iliyotengewa kwenye Bajeti ya Taifa
2016/2017	2,541	4.428	0.17%
2017/2018	2,690	5.296	0.20%
2018/2019	3,106	5.968	0.19%
2019/2020	3,163	5.505	0.17%

Afisi hii kama inaweza kufadhiliwa vyema, inaweza kutekeleza vyema zaidi majukumu yake iliyotwikwa na Katiba na Sheria ya Ukaguzi ya Umma, 2015 kwa kuimarisha uwajibikaji katika sekta ya umma.

2.0 Matokeo Muhimu Ya Ukaguzi

Sehemu zilizo hapa chini zinaangazia matokeo muhimu za ukaguzi za Taarifa za Fedha za mwaka uliomalizika 30 Juni, 2020.

2.1 Bajeti ya Serikali na Uhakiki wa Matumizi

2.1.1 Uhakiki wa Bajeti

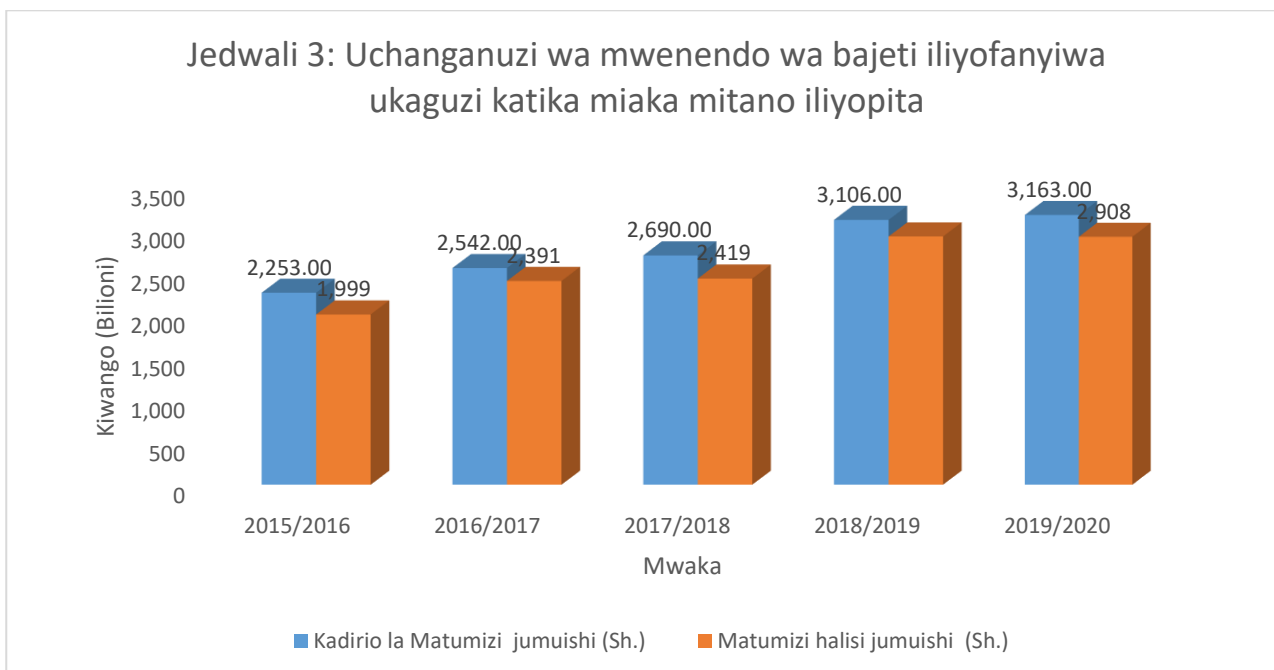
Uhakiki wa bajeti ya Serikali na matumizi ya mwaka wa 2019/2020 ulifichua yafuatayo: -

2.1.2 Mwenendo wa Uchanganuzi wa Bajeti

Makadirio ya ujumla wa matumizi ya serikali yameongezeka kwa kipindi cha miaka mitano iliyopita kutoka Kshs.2,253,494,806,467 mwaka wa 2015/2016 hadi Kshs.3,162,976,512,141 mwaka wa 2019/2020 ikiwa ni ongezeko la Kshs.909,481,705,674 au takriban asilimia 40 katika kipindi cha miaka mitano. Sawia, matumizi halisi ya serikali yameongezeka kwa miaka mitano iliyopita kutoka Kshs.1,999,174,760,912 mwaka wa 2015/2016 hadi Kshs.2,908,327,356,465 mwaka wa 2019/2020 ikiwa ni ongezeko la Kshs.909,152,595,553 au takriban asilimia 45% katika kipindi hicho. Hii inaonyesha kwamba wigo wa ukaguzi wangu pia umeongezeka sana katika miaka mitano iliyopita. Jedwali lililo hapa chini linaonyesha mwenendo huu:

Jedwali 3: Uchanganuzi Wa Mwenendo Wa Bajeti Iliyofanyiwa Ukaguzi Katika Miaka Mitano Iliyopita

Mwaka	Makadirio ya Jumla ya Matumizi (Sh.)	Matumizi Halisi ya Jumla (Sh.)	Matumizi ya Chini (Sh.)	Matumizi ya Chini Asilimia
2015/2016	2,253,494,806,467	1,999,174,760,912	254,320,045,555	11%
2016/2017	2,541,568,251,270	2,390,531,985,901	151,036,265,369	6%
2017/2018	2,690,233,829,942	2,419,275,195,751	270,958,634,191	10%
2018/2019	3,106,405,817,692	2,911,690,013,343	194,715,804,349	6%
2019/2020	3,162,976,512,141	2,908,327,356,465	254,649,155,676	8%

Uchanganuzi ulio hapa juu unaonyesha kwamba matumizi ya chini ya bajeti umekuwa kwa wastani wa asilimia 8.2 ya jumla ya makadirio ya matumizi katika miaka mitano iliyopita. Matumizi ya chini ya bajeti inaimanisha kwamba baadhi ya mipango ya maendeleo na utoaji wa huduma hautekelezwi kama vile ilivyopangwa. Pia inaweza kuimanisha kwamba makadirio ya matumizi hayaungwi mkono kikamilifu na data sahihi na hivyo kusababisha makadirio ya juu zaidi.

2.1.3 Bajeti ya 2019/2020

Katika mwaka wa 2019/2020, Matumizi ya jumla yaliyoidhinishwa yalikuwa Kshs.3,162,976,512,141 huku Makusanyo ya vyanzo vya Ndani (AIA) zikiwa Sh.428,658,907,626 na kufanya matumizi yote yaliyoidhinishwa kuwa Sh.2,734,317,604,515 inavyoonyeshwa kwenye jedwali lililopo hapo chini:

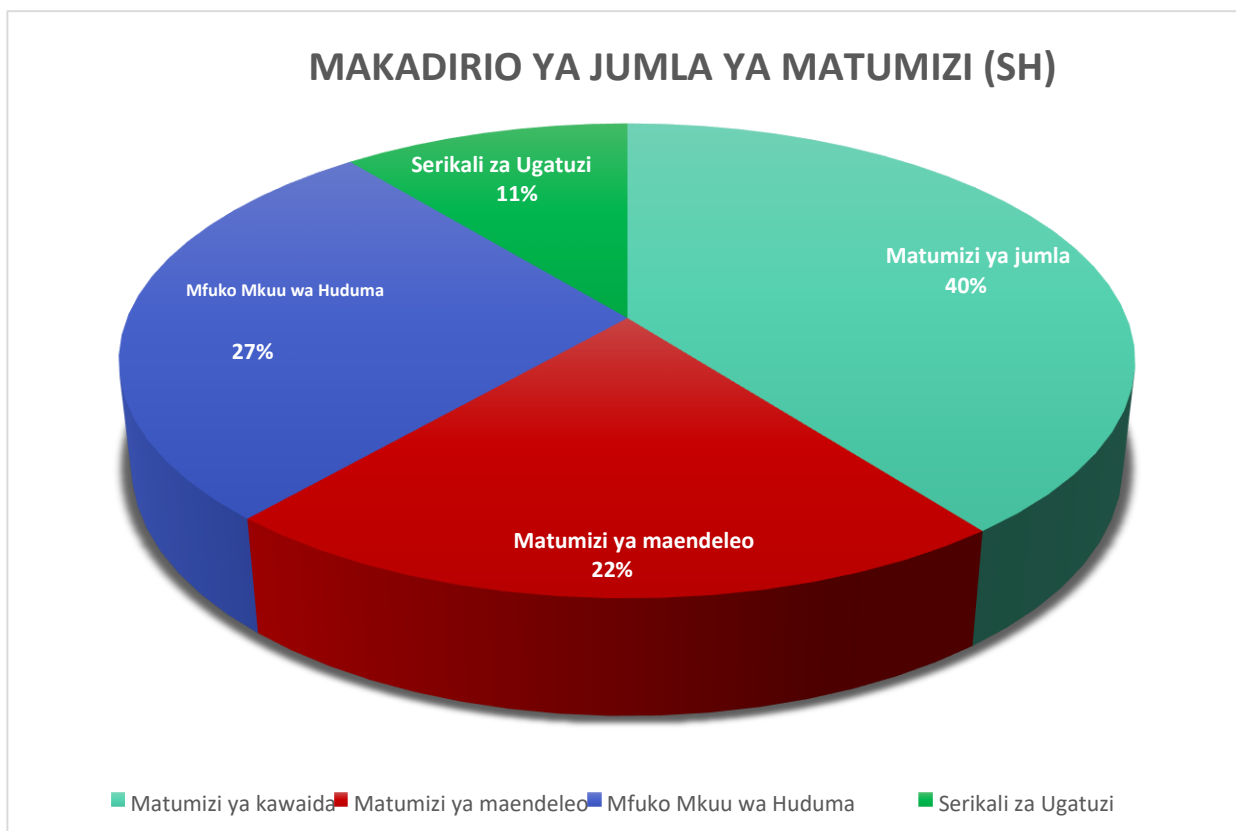
Jedwali 4: Matumizi ya Jumla ya Serikali

Maelezo	Jumla ya Makadirio ya Matumizi (Sh)	A-I-A (Sh.)	Matumizi ya Mwisho Yaliyoidhinishwa (Sh.)	Asilimia ya Makadirio ya Jumla ya Matumizi
Bajeti iliyotengwa kwa matumizi ya kawaida	1,261,403,412,492	185,109,640,941	1,076,293,771,551	40%
Bajeti iliyotengwa kwa matumizi ya maendeleo	683,204,267,880	243,549,266,685	439,655,001,195	22%
Mfuko Mkuu wa Huduma	870,481,025,467	0	870,481,025,467	27%
Jumla ndogo ya Serikali ya kitaifa	2,815,088,705,839	428,658,907,626	2,386,429,798,213	89%
Serikali za Ugatuzi	347,887,806,302	0	347,887,806,302	11%
Idadi yote ya Matumizi	3,162,976,512,141	428,658,907,626	2,734,317,604,515	100%

Kama Inavyoonyeshwa hapo juu, asilimia 40 ya jumla makadirio ya matumizi ilibajetiwa ili kukidhi matumizi ya kawaida ya Serikali ya taifa na asilimia 22 kwa minajili ya maendeleo, Mfuko Mkuu wa Huduma ikijumuisha malipo ya Deni la Umma ilikuwa na asilimia 27, huku

Makadirio ya Matumizi ya Serikali za Ugatuzi zikiwa na asilimia 11 ya jumla ya Makadirio yote ya matumizi.

Jumla ya Bajeti ya Sh 3,162,976,512,141 iligawanywa kati ya Serikali ya Taifa, Mfuko Mkuu wa Huduma (inayosimamiwa na serikali ya Taifa), na serikali za Ugatuzi na ilikuwa kiwango cha asilimia 62, 27 na 11 mtawalia inavyoonyeshwa hapo chini:

Mgao wa serikali za Ugatuzi wa Sh.347,887,806,302 kwa mwaka 2019/2020 hata hivyo, ulitegemea mapato yaliyofanyiwa ukaguzi ya mwaka 2014/2015, ambayo yalikuwa hesabu ya mapato yaliyofanyiwa ukaguzi yaliyoidhinishwa na Bunge la Taifa inavyoonyeshwa kwenye Sheria ya Ugavi wa Mapato wa 2019.

Matumizi ya serikali za Serikali za Ugatuzi zimeripotwa kibinafsi kwa kila serikali ya gatuzi arubaini na saba (47), na ripoti za ukaguzi zimetolewa kwa kila Serikali ya Ugatuzi na katika Mabunge husika ya Ugatuzi.

2.2 Matumizi Halisi Ya Serikali Ya Taifa 2019/2020

2.2.1 Taarifa za Fedha za mwaka wa 2019/2020 za Serikali ya Taifa zinaonyesha jumla ya matumizi halisi ya Sh.2,592,356,535,297 zilizojumisha Sh1,184,678,178,128 au asilimia 46 ya pesa zilizotengewa matumizi ya kawaida, Sh.612,012,468,826 au asilimia 24 za maendeleo na Sh.795,665,888,344 au asilimia 31 za Mfuko Mkuu wa Huduma kama inavyoonyeshwa hapo chini:

Jedwali 5: Matumizi Halisi -Serikali Ya Taifa

Matumizi	Matumizi halisi 2019/2020 Sh	Asilimia Halisi ya Jumla ya Matumizi
Pesa Zilizotengewa Matumizi ya kawaida	1,184,678,178,128	46%
Pesa Zilizotengewa Matumizi ya Maendeleo	612,012,468,826	24%
Mfuko Mkuu wa Huduma	795,665,888,344	31%
Jumla	2,592,356,535,297	100%

2.2.2 Katika mwaka wa unaomalizika, matumizi ya maendeleo yalikuwa asilimia 24 ya jumla ya matumizi kinyume na sehemu 15(2)(a) ya Sheria ya Usimamizi wa Fedha, 2012 inayohitaji kwamba, asilimia 30 ya bajeti ya serikali ya kitaifa na serikali za Ugatuzi itengwe kwa matumizi ya maendeleo.

2.2.3 Ulinganishi wa jumla ya makadirio ya matumizi ya Sh.2,815,088,705,839 na matumizi halisi ya Sh.2,592,356,535,297 inasababisha jumla ya chini ya matumizi ya Sh.222,732,170,541. Chini ya matumizi ya Sh.222,732,170,541 inajumuisha Chini ya matumizi ya kawaida iliyotengwa ya Sh.76,725,234,364 na chini ya matumizi iliyotengewa maendeleo ya Sh.71,191,799,054 pamoja na Sh.74,815,137,123 za Mfuko Mkuu wa Huduma kama inavoonyeshwa hapa chini:

Jedwali 6: Kiwango Cha Chini Ya Matumizi – Serikali Ya Kitaifa

Mgao	Makadirio ya Jumla ya Matumizi 2018/2019 (Sh.)	Matumizi Halisi 2018/2019 (Sh.)	Pesa Ambazo Hazikutumika (Sh.)	Asilimia ya Pesa Ambazo Hazikutumiwa
Fedha Zilizotengewa Matumizi ya Kawaida	1,261,403,412,492	1,184,678,178,128	76,725,234,364	6%
Fedha Zilizotengewa Matumizi ya Maendeleo	683,204,267,880	612,012,468,826	71,191,799,054	10%
Fedha Zilizotengewa Mfuko Mkuu wa Huduma	870,481,025,467	795,665,888,344	74,815,137,123	9%
Jumla	2,815,088,705,839	2,592,356,535,297	222,732,170,541	8%

2.2.4 Kiwango cha chini ya Matumizi ya Sh76,725,234,364 na Sh.71,191,799,054 mtawalia za mafungu ya matumizi ya kawaida na ya maendeleo ilihusishwa hasa na ukosefu wa fedha za kutosha kutoka kwa Hazina ya Serikali ya kukidhi bajeti za Wizara, Idara na Wakala (MDA's), na kucheleweshwa kutolewa Fedha na Wafadhili. Uchanganuzi wa kina wa kiwango cha chini ya matumizi imeonyeshwa katika taarifa ya fedha ya kila Wizara, Idara na Wakala (MDAs) husika za mwaka 2019/2020.

Kiwango cha chini cha utumiaji wa bajeti za Maendeleo kitaathiri kasi ya maendeleo na udumishaji wa huduma nchini, wakati kiwango cha chini cha utumiaji wa bajeti za matumizi ya kawaida ikiimanisha kwamba raia watakoseshwa huduma wanazohitaji ambazo zilitengewa pesa kwenye bajeti. Hii inaimanisha pia kwamba upangaji wa bajeti ya matumizi haikuzingatia ukusanyaji wa Mapato ama mtiririko wa fedha kama ilivyokusudiwa kwa kufuata mwenendo wa miaka ya awali.

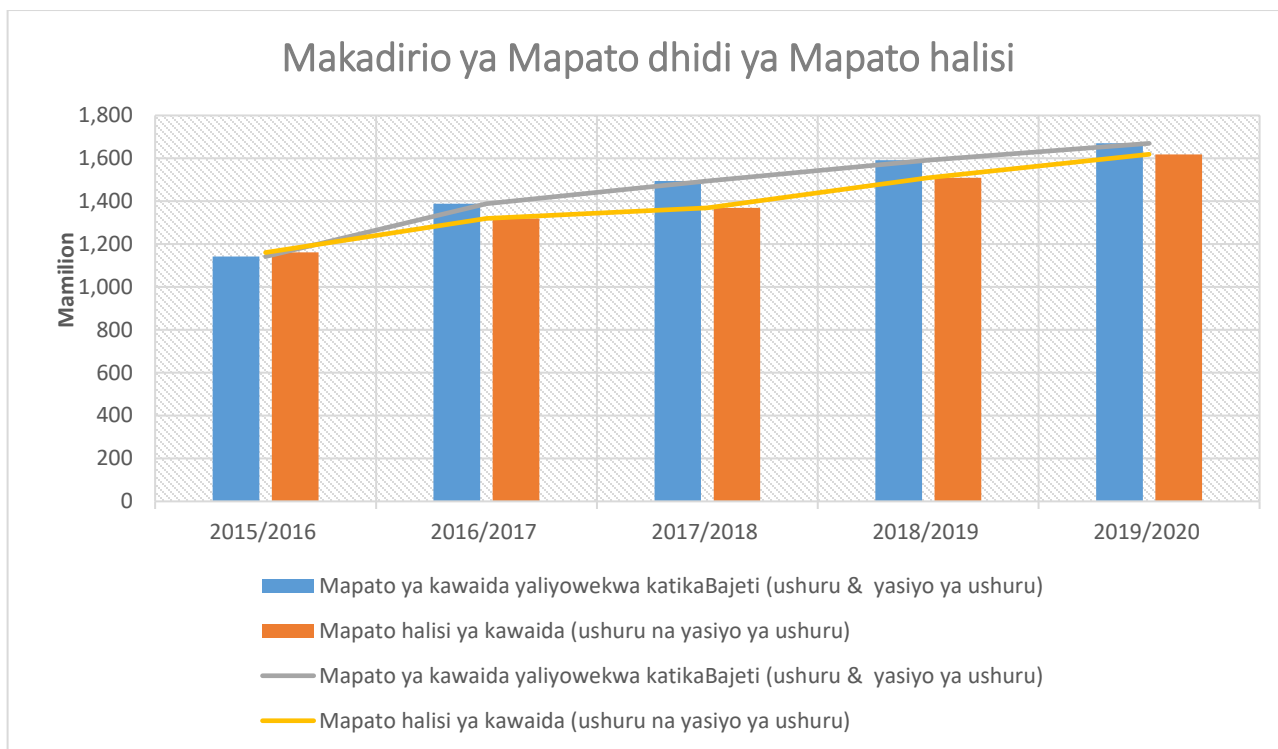
2.3 Uchanganuzi wa Mapato

2.3.1 Makadirio Ya Mapato Dhidi Ya Makusanyo Halisi ya Mapato Ya Kawaida

Makadirio ya Makusanyo kutoka kwenye kodi na mapato ambayo si ya kodi (mapato ya kawaida) yameongezeka katika kipindi cha miaka mitano iliyopita kutoka Sh.1,141,863,174,093 mwaka wa 2015/2016 hadi Sh.1,669,701,355,816 mwaka wa 2019/2020. Hili ni ongezeko la Sh.527,838,181,723, ama asilimia 46 katika kipindi hicho. Vile vile, mapato halisi kutoka kwenye kodi na mapato ambayo si ya kodi yaliongezeka katika kipindi hicho kutoka Sh.1,160,726,658,504 mwaka wa 2015/2016 hadi Shs.1,618,797,777,894 mwaka kwa 2019/2020 ikiwa ni ongezeko la Sh.458,071,119,390 au asilimia 39 katika kipindi cha miaka mitano iliyopita kama inavyoonyeshwa hapa chini:

Jedwali 7: Makadirio Ya Mapato Dhidi Ya Mapato Halisi

Mwaka	Mapato Ya Kawaida Yaliyo Bajetiwa (Makusanyo Ya Kodi Na Makusanyo Yasiyotokana na Kodi) ((Sh.)	Mapato Halisi Ya Kawaida (Makusanyo Ya Kodi Na Makusanyo Yasiyotokana na Kodi) (Sh.)	Makusanyo ya Ziada/ Pungufu (Sh.)	Asilimia ya Ziada/ Upungufu
2015/2016	1,141,863,174,093	1,160,726,658,504	18,863,484,411	1.7%
2016/2017	1,387,966,307,421	1,319,297,139,846	(68,669,167,575)	(4.9%)
2017/2018	1,493,671,554,882	1,369,095,080,001	(124,576,474,881)	(8.3%)
2018/2019	1,592,056,746,143	1,509,057,905,396	(82,998,840,747)	(5.2%)
2019/2020	1,669,701,355,816	1,618,797,777,894	(50,903,577,922)	(3%)

Upungufu wa mapato wa asilimia 3 katika mwaka wa 2019/2020, inaweza kuwa kichangizi muhimu kwa ucheleweshaji wa pesa kutoka Hazina Kuu ya serikali na utumiaji wa chini wa bajeti. Ili kuimarisha ubora na usahihi wa makadirio ya fedha, kuna haja ya kuhakikisha kwamba kuna ushirikiano mkubwa kati ya Hazina ya Taifa na wadau wengine wanaochangia habari muhimu na za kiuchumi kwa makadirio ya fedha, hasa kwenye Mamlaka ya Ukusanyaji Ushuru ya Kenya (KRA). Hii itahakikisha kuwa na makadirio ya kweli na madhubuti wa mapato na mtiririko wa fedha.

2.3.2 Ulinganishaji wa Mapato ya Kawaida na Matumizi

Kiwango cha makadirio ya mapato ya kawaida dhidi ya makadirio ya jumla ya matumizi iliyumba yumba kati ya asilimia 52 na 56 katika kipindi cha 2015/2016 hadi 2019/2020. Vile vile, kiwango cha mapato halisi dhidi ya jumla ya matumizi halisi iliyumba yumba kati ya asilimia 58 na 52 katika kipindi hicho hicho kama inavyoonyeshwa hapa chini:

Jedwali 8: Makadirio Ya Mapato Dhidi Ya Makadirio Ya Matumizi

Mwaka	Makadirio ya Mapato ya Kawaida (Kodi na Yasiyo ya Kodi) (Sh.)	Makadirio ya Jumla ya Matumizi (Sh.)	Asilimia ya Makadirio ya Mapato ya Kawaida Ikilinganishwa na Makadirio ya Jumla ya Matumizi
2015/2016	1,141,863,174,093	2,253,494,806,467	51%
2016/2017	1,387,966,307,421	2,541,568,251,270	55%
2017/2018	1,493,671,554,882	2,690,233,829,942	56%
2018/2019	1,592,056,746,143	3,106,405,817,692	51%
2019/2020	1,669,701,355,816	3,162,976,512,141	53%

Jedwali 9: Mapato Halisi Dhidi Ya Jumla Ya Matumizi Halisi

Mwaka	Mapato halisi ya Matumizi (Mapato ya Kodi na Mapato Yasiyo ya Kodi) (Sh.)	Jumla Ya Matumizi Halisi (Sh.)	Asilimia ya Mapato Halisi ya Matumizi ikilinganishwa na Jumla Halisi ya Matumizi
2015/2016	1,160,726,658,504	1,999,174,760,912	58%
2016/2017	1,319,297,139,846	2,390,531,985,901	55%
2017/2018	1,369,095,080,001	2,419,275,195,751	57%
2018/2019	1,509,057,905,396	2,911,690,013,343	52%
2019/2020	1,618,797,777,894	2,908,327,356,465	56%

Makadirio ya ya matumizi yanaonekana kusukuma makadirio ya ukusanyaji wa mapato kinyume na ukusanyaji wa mapato halisi kusukuma makadirio ya matumizi.

Serikali imejishughulisha na miradi mikubwa ya maendeleo, na kwa hivyo kuongeza jumla ya makadirio ya matumizi katika muda wa miaka mitano iliyopita, bila kuzingatia utenda kazi wa ukusanyaji wa mapato. Hii imesababisha ongezeko la ukopaji wa madeni kutoka masoko ya humu nchini na masoko ya nje ili kufadhili bajeti.

2.3.3 Mapato Halisi Ikidhihirishwa Na Taarifa Za Mapato Zilizofanyiwa Ukaguzi

Katika mwaka wa fedha wa 2019/2020, jumla ya mapato yaliyorekodiwa kutoka kwenye taarifa kadhaa za mapato zilizopokelewa na Serikali ya Taifa zilikuwa Sh.1,730,992,693,864, ikiwa ni ongezeko la Sh.143,402,733,987 au takriban asilimia 9 ikilinganishwa na makusanyo halisi ya Sh1,587,589,959,877 iliyopatikana katika mwaka wa 2018/2019 kama inavyoonyeshwa kwenye jedwali hapa chini:

Jedwali 10: Ulinganishaji wa Mapato Halisi na Makusanyiko ya Mwaka Uliopita

Maelezo	Mapato Halisi 2019/2020 (Sh.)	Mapato Halisi 2018/2019 (Sh.)	Ongezeko (Sh.)	Ongezeko %
Mapato Ya Kawaida	1,673,714,909,446	1,537,471,281,334	136,243,628,112	9%
Mapato Ya Maendeleo	57,277,784,418	50,118,678,543	7,159,105,875	14%
Jumla	1,730,992,693,864	1,587,589,959,877	143,402,733,987	

Mapato ya jumla ya Sh.1,730,992,693,864 yalijumuisha Sh.1,673,714,909,446 na Sh.57,277,784,418 zinazohusiana na mapato ya kawaida na mapato ya maendeleo mtawalia.

Hata hivyo, mapato halisi ya kawaida (mapato ya kodi na mapato yasiyo ya kodi) ya Sh.1,673,714,909,446 yaliyoripotiwa katika taarifa za mapato zilizofanyiwa ukaguzi katika mwaka huo yana utafauti wa Sh.54,917,131,552 dhidi ya mapato ya kawaida ya Sh.1,618,797,777,894 kama inavyoonekana katika taarifa za fedha za Hazina Kuu ya Serikali. Tofauti hii inahusishwa na kutokuwajibika kwa baadhi ya wapokeaji mapato ambao hawapeleki mapato yote walizokusanya kwa Hazina Kuu ya Serikali ifikiapo mwishoni mwa mwaka wa fedha.

Fauka ya hayo, uchaganuzi wa makadirio ya ukusanyaji unaonyesha kuwa mapato halisi ya kawaida yaliyokusanywa katika mwaka huu wa fedha ulikuwa na ukusanyaji wa juu wa Sh.4,013,553,630 huku kukiwa na upungufu wa mapato ya maendeleo yaliyokusanywa ya Sh.13,578,220,986 au asilimia 19 ikama inavyoonyeshwa hapa chini:

Jedwali 11: Upungufu wa Mapato

Maelezo	Makusanyo Yaliyo Kadiriwa (Sh.)	Makusanyo Halisi (Sh.)	Kiwango cha juu ya Mapato /Upungufu (Sh.)	Asilimia ya Juu ya Mapato/Upungufu
Mapato Ya Kawada	1,669,701,355,816	1,673,714,909,446	4,013,553,630	0.24%
Mapato Ya Maendeleo	70,856,005,404	57,277,784,418	(13,578,220,986)	19%
Jumla	1,740,557,361,220	1,730,992,693,864	9,564,667,356	

Ulinganishaji wa Jumla ya mapato halisi ya Sh.1,730,992,693,864 na Makusanyo yaliyo bajetiwa ya Sh.1,740,557,361,220 unaonyesha jumla ya chini ya ukusanyaji wa mapato wa Sh.9,564,667,356 au asilimia 1%. Maelezo yaliyotolewa kuhusu chini ya ukusanyaji wa mapato ya maendeleo ya asilimia 19 ni pamoja na kukosa kutolewa kwa pesa na wafadhili wa maendeleo na matumizi ya chini ya pesa za miradi na mipango.

Upungufu wa mapato unaweza kuashiria ukosefu wa kina wa makadirio ya mapato, ikiimanisha kwamba mapato halisi yanayokusanywa katika mwaka haishughulikiwi kikamilifu katika utayarishaji wa makadirio ya mapato ya mwaka unaofuata miongoni mwa vigezo vingine.

2.4 Hesabu za Hazina Kuu ya Taifa Kufikia 30 Juni, 2020

2.4.1 Taarifa ya risiti na malipo za hesabu ya Hazina kuu ya Serikali yaliyopokelewa na malipo ya Hazina Kuu ya Serikali ya Taifa ya mwaka uliokamilika 30 Juni, 2020 inaonyesha jumla ya upungufu wa Sh.50,839,562,497 ikilinganishwa na upungufu halisi wa Sh.3,920,291,430 kufikia 30 Juni, 2019. Hata hivyo, baada ya kuzingatia bakaa ya fedha ya Sh.98,868,481,922 iliyotokea kwenye bakaa la mwaka wa fedha wa 2018/2019, matokeo yake ni jumla ya ziada ya Sh.48,028,919,425 kufikia 30 Juni, 2020 kama inavyoonyeshwa hapa:

	2019/2020 (Sh.)	2018/2019 (Sh.)
Jumla Ya Risiti	2,479,088,379,057	2,497,637,419,575
Jumla Ya Matumizi	2,529,927,941,554	2,501,557,711,005
Ziada/(Upungufu) Katika Mwaka	(50,839,562,497)	(3,920,291,430)
Bakaa ya Fedha Iliyolewa mbele	98,868,481,922	102,788,773,352
Bakaa ya Fedha kufikia 30 Juni	48,028,919,425	98,868,481,922

2.4.2 Risiti ya Sh.2,479,088,379,057 katika Hazina Kuu ya Serikali ya taifa katika mwaka wa 2019/2020 yalijumuisha Mapato ya kawaida na Mapato mengine kama vile mikopo na ruzuku na Bodi za dhamana kama ifuatavyo:

Aina Ya Makusanyo	Jumla (Shs.)	Jumla Ya Jumla (Shs)
(a) Mapato ya kawaida		
Mapato ya Kodi	1,453,470,977,902	
Mapato yasiyo ya Kodi (Faida, visa za uhamiaji, faini, pesa zilizotwaliwa na mchanganyiko wa aina tofauti)	165,326,799,992	1,618,797,777,894
(b) (i) Mikopo na Ruzuku		
Ruzuku ya Nje	15,973,947,103	
Mikopo Ya Nje	<u>285,446,490,060</u>	301,420,437,163
(ii) Mikopo Ya Ndani		
Bili za Dhamana (halisi)		
Bondi za dhamana	<u>558,870,164,000</u>	<u>558,870,164,000</u>
Jumla Ya Makusanyo		<u>2,479,088,379,057</u>

2.4.3 Matoleo yaliyopatikana kutokana na hesabu ya Hazina Kuu katika mwaka huu wa uchunguzi yalikuwa ni ya Sh.2,529,927,941,554 na zilizumuisha uhamisho wa Sh.1,030,018,643,023, Sh.385,750,148,771, Sh.798,188,328,592 na Sh.315,970,821,168 ya Mafungu ya matumizi ya kawaida ya Serikali ya Taifa, Mafungu ya Matumizi ya Maendeleo, Hazina ya Huduma za Pamoja na Serikali za Gatuzi mtawalia. Kulikuwa na upungufu wa fedha dhidi ya bajeti iliyoidhinishwa ya Sh.204,389,662,961 kama inavyoonyeshwa hapa chini:

Jedwali 12: Ufadhili Wa Chini ya Matumizi Yaliyoidhinishwa

Maelezo	Matumizi Yaliyoidhinishwa (Sh.)	Pesa halisi za Shughuli (Sh.)	Upungufu wa Ufadhili (Sh.)	Asilimia ya Tofauti
Mafungu Ya Kawaida	1,076,293,771,551	1,030,018,643,023	46,275,128,528	4%
Mafungu Ya Maendeleo	439,655,001,195	385,750,148,771	53,904,852,424	12%
Hazina Ya Huduma Za Pamoja	870,481,025,467	798,188,328,592	72,292,696,875	8%
Serikali Za Gatuzi	347,887,806,302	315,970,821,168	31,916,985,134	9%
Jumla Kubwa	2,734,317,604,515	2,529,927,941,554	204,389,662,961	7%

Ufadhili wa chini wa bajeti ya Maendeleo wa asilimia 12 ulihusishwa na misuko suko katika ukusanyaji wa mapato na kucheleweshwa kwa malipo kutoka kwa wafadhili wa fedha. Ufadhili wa chini wa miradi ya maendeleo kunaweza kuathiri kiwango cha maendeleo nchini kama ilivyonuiwa na Mpango wa Taifa wa Maendeleo, Ruwaza ya 2030, udumishaji wa utoaji huduma na kuafikia malengo ya maendeleo ya kudumu (SDGs). Ufadhili wa chini wa matumizi ya shughuli za kawaida wa asimilia 4 unaweza vile vile kuwa na athari asi kwa katika muda na ubora wahuduma zinazotolewa kwa wananchii katika mwaka wa marudio.

2.4.4 Ucheleweshaji wa Matoleo ya Fedha

Fedha zilizotolewa cha kima ya Sh.61,787,112,217 zilizojumuishwa Sh.44,984,036,935 na Sh.16,803,075,282 za mafungu ya matumizi ya kawaida na mafungu ya matumizi ya maendeleo mtawalia zilipokelewa na (12) MDA katika mwezi Juni, 2020 kama inavyoelezewa katika jedwali hapa chini:

Jedwali13: Ucheleweshaji wa Matoleo ya Fedha

No.	MDA	Shughuli za kawaida (Sh.)	Maendeleo (Sh.)	Jumla (Sh.)
1.	Idara Ya Elimu Ya Vyuo Vikuu	15,456,203,902	0	15,456,203,902
2.	Wizara Ya Maji Na Usafi	305,690,040	13,702,070,850	14,007,760,890
3.	Idara Ya Masuala Ya Ndani	11,890,320,245	1,744,648,308	13,634,968,553
4.	Idara Ya Kinga Ya Jamii	12,070,086,199	613,699,151	13,420,785,350
5.	Idara Ya Mafunzo Anuai Na Kiufundi	2,887,044,148	0	2,887,044,148

No.	MDA	Shughuli za kawaida (Sh.)	Maendeleo (Sh.)	Jumla (Sh.)
6.	Wizara Ya Mazingira Na Misituni	877,099,210	259,869,905	1,136,969,115
7.	Idara Ya Uhamiaji Na Huduma Za Uraia	349,153,456	223,696,394	572,849,850
8.	Idara Ya Mafunzo Ya Chekechea Na Elimu Ya Msingi	540,406,486	0	540,406,486
9.	Idara Ya Viwanda	269,765,524	175,982,910	445,748,434
10.	Idara Ya Utalii	289,840,391	5,143,500	294,983,891
11.	Idara Ya Petroli	12829,889	77,964,264	90,794,153
12.	Idara Ya Vyama Vya Ushirika	35,597,445	0	35,597,445
	Jumla	44,984,036,935	16,803,075,282	61,787,112,217

Kucheleweshwa kwa matoleo ya fedha zinasababisha chini ya matumizi ya bajeti za Wizara, Idara na Wakala (MDAs)

2.5 Usimamizi wa Deni la Umma – Sh.6,368,793,827,633

2.5.1 Deni la umma linalopaswa kulipwa limeongezeka kutoka Sh.3,385,910,449,825 zililoripotiwa mwaka wa 2015/2016 hadi Kshs.6,368,793,827,633 lililoripotiwa mwaka 2019/2020. Hili ni ongezeko la Sh.2,982,883,377,808 au takriban asilimia 88 katika kipindi cha miaka mitano (5) inavyoonyeshwa kwenye jedwali hapa chini:

Jedwali 14: Ongezeko La Deni Ya Umma Katika Miaka Mitano Iliyopita

Mwaka Wa Kifedha	Deni la Nje (Sh.)	Deni La Humu Nchini (Sh.)	Jumla Ya Deni (Sh.)
2015/2016	1,620,222,817,126	1,765,687,632,700	3,385,910,449,825
2016/2017	2,083,279,300,924	2,085,664,601,653	4,168,943,902,577
2017/2018	2,403,899,102,184	2,397,517,749,298	4,801,416,851,482
2018/2019	2,752,467,840,668	2,698,685,962,748	5,451,153,803,416
2019/2020	3,240,193,767,182	3,128,600,060,451	6,368,793,827,633

Matokeo Haya yanaonyeshwa kwenye grafukatika chati hapa chini:

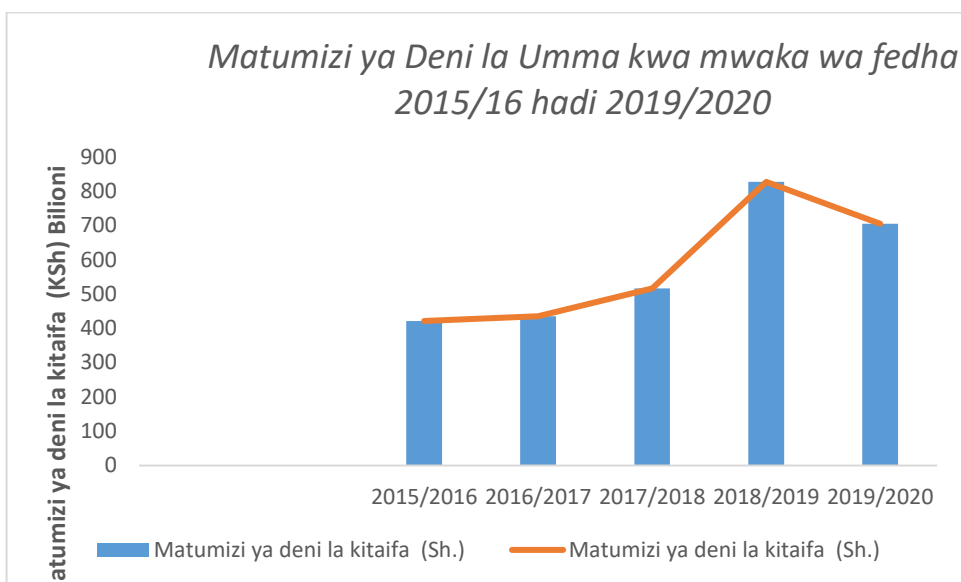

2.5.2 Kiasi cha bakaa la deni la umma la Sh.6,368,793,827,633 sawa na asilimia 71 ya kiwango cha juu cha Sh9,000,000,000,000 kilichoidhinishwa na Bunge kupitia Notisi ya kisheria Nambari 155 ya 26 Septemba, 2019 inayosema kwamba, deni la taifa la Umma halitapita Shilingi trilioni tisa.

2.5.3 Aidha, matumizi ya deni ya umma yameongezeka kutoka Sh.421,457,575,047 iliyoripotiwa 2015/2016 hadi Sh.704,789,802,097 iliyotumika katika mwaka wa fedha wa 2019/2020 kama inavyoonyeshwa hapa chini:

Jedwali15: Matumizi ya Deni la Umma

Mwaka wa Kifedha	Matumizi Ya Deni La Kitaifa (Sh.)
2015/2016	421,457,575,047
2016/2017	435,717,114,376
2017/2018	516,935,293,342
2018/2019	827,036,163,185
2019/2020	704,789,802,097

2.5.4 Jumla ya Matumizi ya Hazina Kuu ya Huduma ya Taifa ya Sh.795,665,888,344 ambayo inajumuisha Sh.704,789,802,097 au asilimia 88.6 ya Deni la Umma, Sh.87,568,675,632 au asilimia 11 ya mafao na pesheni, Sh.3,307,410,615 au asilimia 0.4 ya Mishahara, marupurupu na huduma kadhaa wa kadhaa na sufuri kwa kujisajili katika mashirika ya kimataifa kama inavyoonyeshwa hapa chini:

Jedwali 16: Matumizi ya Hazina ya Kuu ya Huduma za Taifa

Maelezo	Makadirio ya Matumizi (Sh.)	Matumizi Halisi (Sh.)	Asilimia ya Matumizi Halisi kwa Jumla ya Matumizi ya CFS A
Deni La Umma	778,847,892,157	704,789,802,097	88.6%
Pensheni Na Mafao	86,988,896,250	87,568,675,632	11.0%
Mishahara, Marupurupu Na Huduma Kadhaa Wa Kadhaa	4,643,737,060	3,307,410,615	0.4%
Usajili Katika Mashirika Ya Kimataifa	500,000	0	0.0%
Jumla	870,481,025,467	795,665,888,344	100.0%

2.5.5 Zaidi, kama ilivyoripotiwa katika ripoti za kaguzi za miaka iliyopita, nimeelezea masuala kadhaa kuhusiana na uwekaji wa rekodi za deni la umma na tofauti ambazo hazijaelezewa kati ya nyaraka kadhaa. Kwa mwaka wa 2019/2020 masuala haya ni pamoja na;

- i) Tofauti isiyoweza kuelezwa ya Sh.1,814,918,677 kati ya bakaa ya benki ya Sh.4,537,769,205 kama inavyoonyeshwa katika ukurasa wa mizania ya fedha (Balance Sheet) na bakaa ya benki ya Sh.6,352,687,882 iliyoonyeshwa katika Mlinganyo wa majaribio ya mahesabu ya fedha (Trial Balance).
- ii) Tofauti isiyoelezwa ya Sh Bilioni 2 kati ya bakaa ya mikopo ya ndani- mikopo ya muda mfupi ya Sh.887,141,500,000 iliyoonyeshwa katika mukhtasari wa taarifa ya deni la umma na bakaa ya kufunga mwaka ya Sh.885,141,500,000. Kshs.2 Bilioni hazikupokelewa na Benki Kuu ya Kenya na kwa hivyo huenda hazitapatikana.
- iii) Tofauti isiyoelezwa ya Sh.26,216,318,554 kati ya bakaa ya bondi ya dhamana ya Sh.2,220,339,804,765 iliyoonyeshwa katika mukhtasari wa taarifa ya deni la umma na bakaa ya bondi ya dhamana ya Kshs. 2,194,123,486,211.
- iv) Kutofichuliwa kwa deni la umma lilikopwa mwaka huo.

2.5.6 Kuongezeka kwa deni la umma kunahusishwa na serikali kupata mikopo kutoka kwa washirika wetu kadhaa wa maendeleo na ukopaji wa ziada kutoka katika soko la humu nchini kupitia Bondi za Dhamana na Bili za Dhamana ili kukidhi bajeti. Uchanganuzi zaidi wa vile bajeti ilitumika katika kulipia madeni ya umma unaonyesha utumiaji wa chini wa bajeti ya Sh.74,058,090,060 dhidi ya kiasi kilicho bajetiwa ya Sh.778,847,892,157 na utumizi halisi wa Sh.704,789,802,097. Hii ni ishara kwamba, gharama ya ukopaji inatumika bila kuwiana na kiwango cha maendeleo kwa sababu fedha ya mikopo haitumiki yote.

2.6 Mikopo Isiyolipika Ama Iliyolala - Sh.28,266,447,102

Taarifa ya mikopo ambayo haijalipwa kufikia 30 Juni, 2020 inaonyesha bakaa ya Sh.867,005,661,272 ambayo ni ongezeko la Sh.57,016,740,356 au takribani asilimia 7 ya jumla ya bakaa yote ya mikopo ambayo haijalipwa ya Sh.809,988,920,916 kama iliyoripotiwa tarehe 30 Juni, 2019. Bakaa ya Sh.867,005,661,272 inajumuisha mikopo mipya iliyotolewa katika mwaka wa 2019/2020 ya jumla ya Sh.46,368,952,731. Katika mwaka marudio, ni Sh3,221,416,321 pekee ama asilimia 0.37 ya jumla ya bakaa yote ya mikopo ya Sh.867,005,661,272 amabayo ilikuwa imekamblewa ama kulipwa. Iligunduliwa pia kwamba taasisi ziliendelea kupokea fedha zaidi wakati zinaendelea kuzembea katika utendaji, na kwa hivyo kutilia shaka vigezo Vilivyotumika katika utoaji wa mikopo zaidi katika taasisi hizo.

Zaidi, na kama ilivyoripotiwa katika mwaka wa fedha wa 2018/2019, jumla ya bakaa la mikopo ambayo haikulipwa ya Sh.867,005,661,272 kama Inavyodhirishwa katika taarifa za fedha za mwaka ulioishia 30 Juni, 2020 ikijumuisha mikopo ya kima cha Sh.28,266,447,102 ambazo zilipaswa katika tarehe tofauti tofauti miaka mingi iliyopita lakini bado hazijapiwa licha ya muda wa kulipa kufika.

Katika mwaka wa marudio, taasisi zilizohusika hazikuweka mipango yeyote ya kufanya malipo dhidi ya bakaa la mikopo ambayo haijalipwa kama inavyoonyeshwa hapa chini:

Jedwali 17: Mikopo Isiyolipikaza za Vyombo ama Taasisi Za Humu Nchini

No.	Taasisi/Wakala	Bakaa kufikia 30 Juni, 2019 (Sh.)	Maelezo
1.	Coast Water Services Board	6,756,217,290	Ina matatizo ya kifedha
2.	Tanathi Water Services Board	4,381,565,506	Ina matatizo ya kifedha
3.	Mumias Sugar Company Limited	3,000,000,000	Ina matatizo ya kifedha
4.	Lake Victoria North Water Services Board	2,677,512,856	Ina matatizo ya kifedha
5.	National Water Conservation and Pipeline Corporation	2,460,874,897	Inasubiri kuhamishia mikopo kwa bodi za maji
6.	National Irrigation Board	2,262,036,544	Kampuni iliomba ibadilishwe kuwa ruzuku
7.	Lake Victoria South Water Services Board	2,025,051,606	Ina matatizo ya kifedha
8.	Tana Water Services Board	1,854,116,143	Ina matatizo ya kifedha
9.	Uchumi Supermarkets Limited	1,200,000,000	Iko chini ya mrasimu
10.	Kenya Meat Commission	940,241,100	Ina matatizo ya kifedha/ chini ya usimamizi mpya
11.	Water Resource Management	362,612,300	Kampuni haiwezi kulipa
12.	East African Sugar Industries Limited, Muhoroni	177,123,100	Iko chini ya mrasimu
13.	Miwani Sugar Mills Limited	78,088,180	Iko chini ya mrasimu
14.	Kenya Urban Transport - Various Towns	40,706,140	Mikopo ilitolewa chini ya zilizokuwa serikali za wilaya
15.	Halal Meat Products	27,701,420	Korti iliamua kampuni haikuwa na deni
16.	Miwani Sugar Company (1989) Ltd	16,000,020	Ina matatizo ya kifedha
17.	Miwani Outgrowers Mills Limited	6,600,000	Kampuni haifanyi kazi
	Jumla	28,266,447,102	

Imegunduliwa kuwa baadhi ya taasisi zilizopatiwa mikopo zinaendelea kufanya vibaya na zinahitaji kufufuliwa na serikali. Kushindwa kulipa mikopo kumefanya mikopo iendeleo kufutwa kama mikopo isiyolipika na hivyo kunyima serikalia fedha ambazo zingefadhili mipango mengine ya umma na hivyo kusababisha hasara katika fedha ya umma.

2.7 Mikopo Iliyobaki Na Iliyodhaminiwa Na Serikali Ya Kenya

Taarifa ya mikopo iliyobaki na yaliyodhaminiwa na Serikali ya Kenya kufikia 30 Juni, 2020 inaonyesha bakaa lilobaki la Sh.152,317,825 ikiwa ni ya mtaji na riba inayodaiwa kampuni ya Nafaka and Fedha ya Sukari. Hata hivyo ripoti ya Hazina Kuu Ya Uwezekaji ya 2019/2020, iliyotayarishwa na Hazina ya Taifa kwa mujibu sehemu ya 89 ya Sheria ya Usimamizi wa Fedha za Umma, 2012, inaonyesha jumla ya mikopo iliyobaki na iliyodhaminiwa na Serikali ya Kenya ni Sh.159,405,000,000 kufikia 30 Juni, 2020. Deni lilobaki la Sh.152,317,825 linaloonyeshwa katika taarifa iliyowasilishwa kwa ukaguzi na Hazina kuu ya Taifa hata hivyo, haikujumuisha bakaa ya Sh.405,000,000 iliyoripotiwa katika ripoti ya Hazina Kuu ya Uwezekaji wa Serikali inavyoelezewa hapa chini:

Jedwali 18: Madeni Yaliyobaki Iliyodhaminiwa Na Serikali Ya Kenya

Shirika	Deni Lililodhaminiwa Na Serikali Kufikia 30 Juni, 2020 (Sh.)
Kenya Broadcasting Corporation (KBC)	357,000,000
Tana and Athi River Development Authority	279,000,000
East African Portland Cement PLC	346,000,000
Kenya Electricity Generating Company PLC	43,035,000,000
Kenya Ports Authority	34,061,000,000
Kenya Railways Corporation	4,603,000,000
Kenya Airways	76,724,000,000
Jumla	159,405,000,000

Wakala za Wizara husika hazikutayarisha na kuwasilisha ripoti zao za madeni yaliyobaki na zilizodhaminiwa na serikali ya Kenya kwa ukaguzi kufikia 30 Juni, 2020 kinyume na sehemu ya 81(1) na 81(2) (c) ya Sheria ya Usimamizi wa Fedha za Umma, 2012. Ni Hazina Kuu ya Taifa tu iliyotayarisha na kuwasilisha taarifa ya ukaguzi mikopo iliyobaki na iliyofadhiliwa na Serikali ya Kenya ambayo yalionyesha bakaa ya Kshs.152,317,825 zikiwa ni mtaji na riba inayodaiwa Kampuni ya Nafaka Fedha ya Sukari.

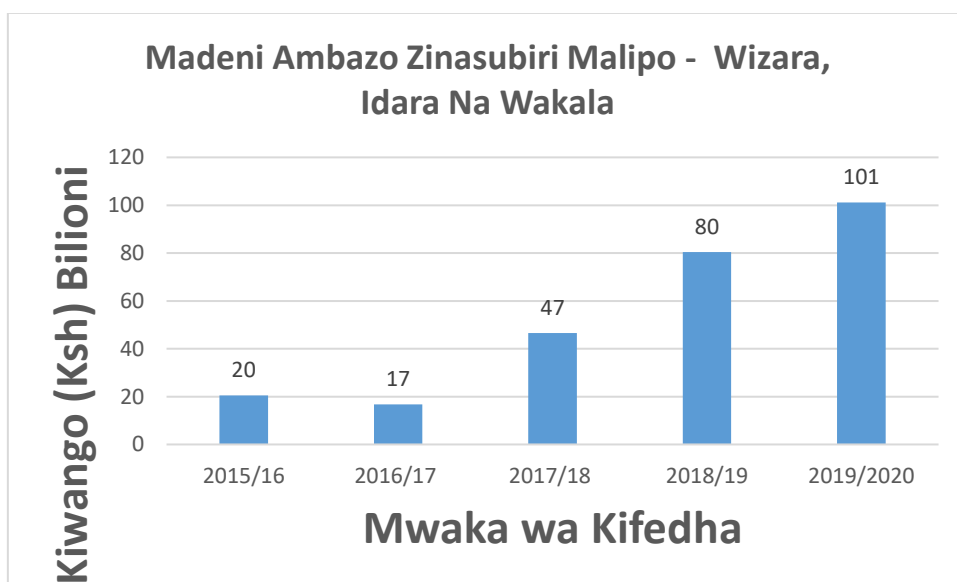
Hivyo basi, Jumla ya mikopo yote iliyobaki na iliyodhaminiwa na Serikali ya Kenya kama inavyoonyeshwa katika taarifa iliyowasilishwa kwa ukaguzi na Hazina Kuu ya Taifa kimekuwa na chini ya kiwango ya fedha ya Sh.159,405,000,000. Kukosa kutayarisha taarifa husika sio tu ukiukaji wa Sheria ya Usimamizi wa Fedha za Umma, 2012 bali pia ni ishara kwamba, jumla ya deni lililodhaminiwa na Serikali ya Kenya haliwezi kuthibitishwa.

3.0 Bili (Madeni) Zinzosubiri Malipo

Katika mwaka wa marudio bili zinzosubiri malipo ya jumla ya Sh.165,192,687,508 hazikulipwa na badala yake yalihamiswa mbele hadi mwaka wa kifedha wa 2020/2021. Bakaa la madeni zinzosubiri malipo inajumuisha Sh.101,109,118,284 na Sh.64,083,569,224 zilizoripotiwa chini ya Wizara, Idara na Wakala (MDAs) na miradi ya maendeleo iliyofadhiliwa na mashirika wafadhili za kigeni mtawalia kama inavyoonyeshwa hapa chini:

3.1 Bili Zinzosubiri Malipo - Wizara, Idara na Wakala– Sh.101,109,118,284

Madeni yanayosubiri malipo yaliyoripotiwa ya Wizara, Idara na Wakala (MDAs) ya mwaka uliokamilika 30 Juni, 2020 yaliongezeka hadi Sh.101,109,118,284 kutoka Sh.80,477,945,730 kama ilivyoripotiwa katika miaka iliyopita, ikiashiria ongezeko la asimia 26. Hichi ndicho kiasi cha juu zaidi ya bili zote zinazongojea malipo kuwahi kuripotiwa katika kipindi cha miaka mitano iliyopita (2019/2020 Sh.101,109,118,284, 2018/2019- Sh.80,477,945,730, 2017/2018 - Sh.46,529,173,323, 2016/2017 – Sh.16,712,379,101, 2015/2016 - Sh.20,472,313,203,). Grafu iliyo hapa chini inaonyesha mwenendo wa madeni yyanayosubiri malipo katika miaka mitano (5) iliyopita:

Ulipaji wa bili zinzosubiri malipo lapaswa kuwa malipo ya kwanza ya bajeti kama inavyohitajiwa na Sehemu ya 74(4) ya Mwongozo wa Hazina Kuu ya Serikali na sheria ya Usimamizi wa Fedha za Umma ya 2012 inayosema kwamba Afisa Masuuli anayejihusisha na upotovu wa nidhamu kuhusiana na taasisi ya serikali, ikiwa afisa huyo anakosa, bila sababu ya kuridhisha na za kutosha, kulipa kwa wakati bili halali zinazotakiwa kulipwa mara moja katika mazingira ambayo pesa zilitengwa katika bajeti. Kushindwa kulipa bili Kukosa kulipa madeni ya mwaka ambao yanafaa kulipwa kunahusishwa pakubwa na katika mwaka

wa bili hiyo inasababishwa pakubwa na uhaba wa fedha zinazotolewa na upungufu wa nyarafa toshelezi kama vile stakabadhi muhimu na kadhalika.

Bakaa la kufungia la madeni zinazosubiri malipo ya mwaka uliotangulia hayazingatiwi katika maandalizi ya bajeti ya mwaka unaofuata. Hii inamaanisha kuwa bajeti ya miaka inayofuata haitaweza kutosha kulipa madeni yanayohusiana na shughuli za mwaka uliotangulia na wakati huo huo kufadhili mipango ya mwaka wa sasa. Kukosa kulipa madeni katika mwaka unaopaswa kulipwa kuna athiri vibaya mipango iliyotengewa pesa katika bajeti ya mwaka unaofuata na kuwa kunaaweza kufanya marejeo (reallocations) ya fedha na kutokutolewa kwa huduma muhimu.

Aidha, madeni zinazosubiri malipo zinaendelea kuongezea shinikizo za uhaba wa rasilimali, huku baadhi ya madeni haya yakivutia ada za ziada kwa kucheleweshwa na kwa hivyo kuongeza uzito zaidi katika rasilimalii zilizopo. Wazabuni kwa taasisi za umma pia wanaweza kutozwa gharama za fedha zisizo na msingi na mashirika ya fedha. Ukosefu wa kulipa madeni unazuia mzunguko wa pesa taslim katika uchumi na kuathiri shughuli za utendaji ya wazabuni na mashirika madogo Zaidi, mashirika madogo na mashirika ya kati ya Kibiashara (MSMEs). Vile vile, kukosa kulipa kunaathiri ukusanyaji wa mapato kutoka kwenye kodi la ongezeko la thamani (VAT) na kodi la zuio (Withholding tax). Vigezo hivi vyote vinatoa shinikizo kwa Serikali Kuu kuweka hatua kali za kupunguza utokeaji wa madeni zitakazo subiri malipo.

Taasisi za serikali zilizoripoti madeni ambazo hazikulipwa za mwaka uishiao 30 Juni, 2020 zimeorodheshwa hapa chini:

Jedwali19: Wizara, Idara Na Wakala (MDAs) Yaliyo Na Madeni 2019/2020

No.	Vote	Wizara /Idara /Shirika	Deni Linalodaiwa (Sh.)
1.	1081	Wizara Ya Afya	41,657,572,631
2.	1165	Idara Ya Ukuzaji Mimea	14,506,431,671
3.	1041	Wizara Ya Ulinzi	8,166,532,367
4.	1032	Idara Ya Ugatuzi	6,735,297,709
5.	1023	Idara Ya Magereza	6,326,536,196
6.	1092	Idara Ya Uchukuzi	6,168,771,533
7.	1021	Idara Ya Masuala Ya Ndani	3,803,126,660
8.	2031	Tume Huru Ya Mipaka Ya Uchaguzi	3,124,814,000
9.	1222	Idara Ya Maeneo Na Ustawi Wa Eneo La Kaskazini	2,439,340,189
10.	1123	Idara Ya Serikali Ya Utangazaji Na Mawasiliano	1,905,090,673
11	1094	Idara Ya Serikali Ya Makao Na Ustawi Wa Miji	1,189,505,411
12.	1261	Mahakama	788,664,790

No.	Vote	Wizara /Idara /Shirika	Deni Linalodaiwa (Sh.)
13.	1011	Ofisi Ya Rais	779,894,882
14.	1122	Idara Ya Serikali Ya Habari, Mawasiliano, Teknolojia Na Ubunifu	670,893,139
15.	1193	Idara Ya Serikali Ya Petroli	438,179,896
16.	1213	Idara Ya Serikali Ya Utumishi Wa Umma	313,230,597
17.	1052	Wizara Ya Mashauri Ya Kigeni	244,616,266
18.	1162	Idara Ya Serikali Ya Mifugo	230,043,677
19.	1202	Idara Ya Serikali Ya Utalii	193,492,683
20.	2042	Bunge La Taifa	156,192,903
21.	1132	Idara Ya Serikali Ya Michezo	134,092,005
22.	2041	Tume Ya Huduma Ya Bunge	122,340,709
23.	1175	Idara Ya Serikali Ya Viwanda	120,814,328
24.	1184	Idara Ya Serikali Ya Leba	119,224,702
25.	1071	Hazina Ya Taifa	111,788,207
26.	1066	Idara Ya Mafunzo Ya Chekechea Na Elimu Ya Msingi	91,853,036
27.	1024	Idara Ya Uhamiaji Na Huduma Za Raia	90,611,425
28.	1112	Wizara Ya Ardhi Na Mipango	83,104,377
29.	1134	Idara Ya Serikali Ya Utamaduni Na Urithi	56,506,211
30.	1192	Idara Ya Madini	54,589,919
31.	2043	Huduma Za Pamoja Za Bunge	45,462,874
32.	1107	Wizara Ya Maji Na Usafi	42,157,239
33.	1252	Ofisi Ya Mwanasheria Mkuu Na Idara Ya Haki	40,434,839
34.	2021	Tume Ya Taifa Ya Ardhi	30,235,320
35.	1174	Idara Ya Biashara Na Ustawi Wa Biashara	20,933,998
36.	2101	Tume Ya Taifa Ya Huduma Ya Polisi	17,636,826
37.	1214	Idara Ya Masuala Ya Vijana	16,921,561
38.	2071	Tume Ya Utumishi Wa Umma	9,360,827
39.	1093	Idara Ya Safari Za Meli Na Shughuli Za Baharini	8,667,707
40.	2061	Tume Ya Ugawi Wa Mapato	7,470,306
41.	1035	Idara Ya Ustawi Wa Maeneo Kame	6,599,322
42.	2141	Tume Ya Taifa Ya Usawa Na Jinsia	5,887,415
43.	1221	Idara Ya Jumuiya Ya Afrika Mashariki	5,010,015
44.	2151	Mamlaka Huru Ya Kufuatilia Utendakazi Wa Polisi	4,636,480
45.	1064	Idara Ya Serikali Ya Mafunzo Anuai Na Kiufundi	4,188,368
46.	1311	Ofisi Ya Msajili Wa Vyama Vya Kisiasa	3,960,263

No.	Vote	Wizara /Idara /Shirika	Deni Linalodaiwa (Sh.)
47.	1072	Idara Ya Mipango	3,908,434
48.	2011	Tume Ya Taifa Ya Haki Za Binadamu Kenya	2,789,882
49.	1212	Idara Ya Jinsia	2,214,035
50.	2131	Tume Ya Usimamizi Wa Haki	2,174,251
51.	2051	Tume Ya Huduma Ya Mahakama	1,860,525
52.	1168	Idara Ya Utafiti Wa Kilimo	1,615,300
53.	1065	Idara Ya Elimu Ya Vyuo Vikuu	1,390,300
54.	1068	Idara Ya Kuongeza Mafunzo Na Ukuzaji Wa Ujuzi	449,405
		Jumla	101,109,118,284

3.2 Madeni Ambayo Hayajalipwa – Miradi Ya Maendeleo Iliyofadhiliwa Na Wafadhili – Sh.64,083,569,224

Vile vile, madeni za Sh.64,083,569,224 za miradi ya maendeleo zilizoripotiwa katika mwaka huu lakini zilisongezwa mbele hadi mwaka wa kifedha wa 2020/2021 kama inavyoonyeshwa kwenye Ambatisho E.

4.0 Mukhtasari wa Matokeo ya Ukaguzi

4.1 Ujumla wa Mukhtasari wa Hati za Kaguzi

Katika mwaka wa uchunguzi, jumla ya taarifa mia tatu na hamsini na tatu (353) za fedha za serikali ya kitaifa za Wizara, Idara na Wakala (MDAs), Taarifa za Mapato, Mifuko za fedha za Kitaifa, Miradi ya Maendeleo zinazohifadhiwa na wafadhili na Wateja wengine Maalum vile Deni la Umma, Hazina Kuu ya Serikali, Mdhamini wa Umma, Huduma za Usajili wa Biashara na Usajili wa Mashirika la Kimataifa miongoni mwa nyingine zilizofanyiwa ukaguzi na hati za ukaguzi kutolewa kama inavyoelezwa kwa kifupi hapa chini:

Jedwali 20: Hati za Ukaguzi za Taasisi za Taifa

	Aina Ya Mteja	HATI ZA UKAGUZI				Jumla
		Hati Inayoridhisha (Unmodified Opinion)	Hati Yenye shaka (Modified Opinion)	Hati Mbaya (Adverse Opinion)	Kushindwa Kutoa Maoni (Disclaimer of Opinion)	
1.	MDAs – Fungo (Mgao) Uliopitishwa	31	38	1	-	70
2.	Taarifa Za Mapato	7	6	1	1	15

	Aina Ya Mteja	HATI ZA UKAGUZI				Jumla
		Hati Inayoridhisha (Unmodified Opinion)	Hati Yenye shaka (Modified Opinion)	Hati Mbaya (Adverse Opinion)	Kushindwa Kutoa Maoni (Disclaimer of Opinion)	
3.	Mapato Ya Kitaifa	23	24	5	9	61
4.	Miradi Iliyofadhiliwa	157	39	1	-	197
5.	Mingine	4	3	2	1	10
	Jumla	222	110	10	11	353

jedwali lililo hapa juu linaonyesha kwamba, taarifa za fedha mia mbili na ishirini na mbili (222) zilikuwa na hati za kuridhisha; mia moja na kumi (110) zilikuwa na hati zenye shaka na taarifa kumi za fedha kumi (10) zilikuwa na hati mbaya na taarifa za fedha kumi na moja ambazo sikuweza kutoa maoni kama inavyoorodheshwa kwenye Ambatisho A, B, C na D mtawalia.

4.2 Mukhtasari Wa Hati za Ukaguzi Bila Miradi ya Maendeleo Zilizofadhiliwa

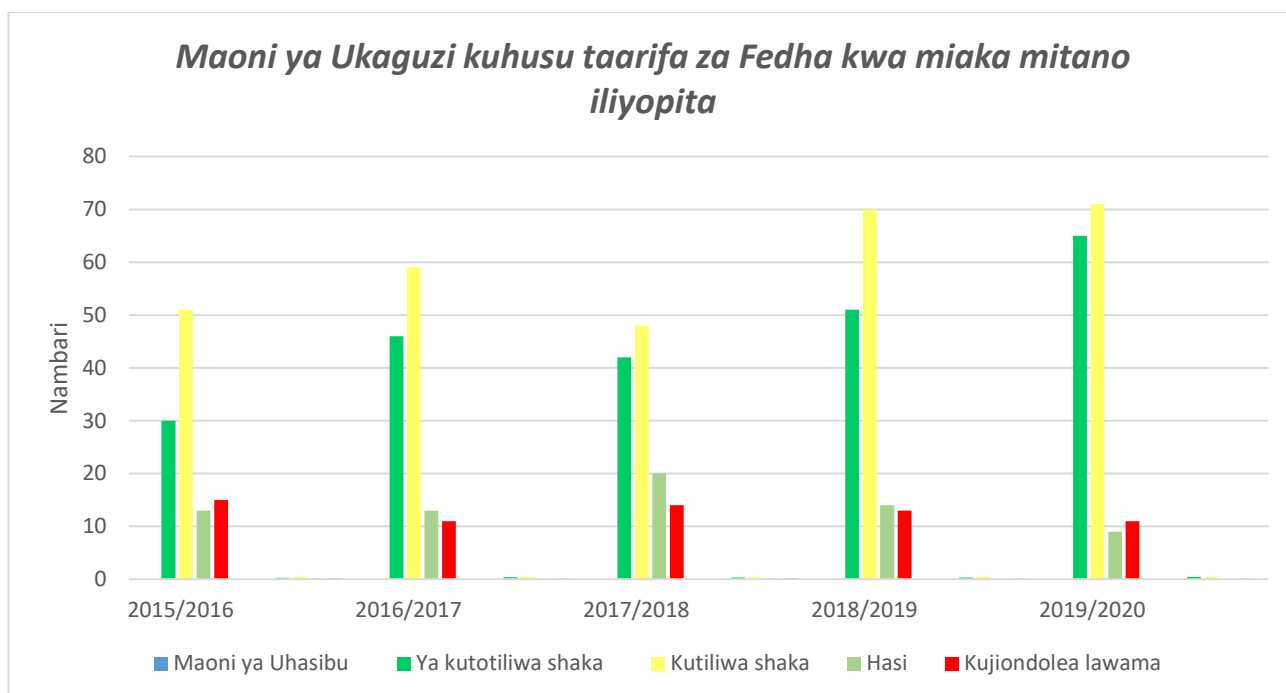
Jumla ya taarifa za fedha mia moja na Hamsini na Sita (156) za Serikali ya taifa, zisizohusisha miradi ya maendeleo iliyofadhiliwa zilichunguzwa katika mwaka wa fedha uliomalizika 30 Juni, 2020. Ikilinganishwa na mwaka uliotangulia, idadi ya taarifa za Fedha zilizo na hati za kuridhisha ziliongezeka kutoka asilimia 33.8 hadi asilimia 41. Idadi ya taarifa za Fedha zilizo na hati za shaka zilipungua kutoka asilimia 48.0 hadi 45.5. Pia, asilimia ya hati mbaya na Kushindwa kutoa maoni zilishuka ikilinganishwa na mwaka uliotangulia. Kwa ujumla, kumekuwa na kuimarika katika jinsi taarifa za Fedha zinavyotayarishwa na maendeleo haya yanahusishwa na matumizi ya IFMIS (Mfumo wa Serikali wa kielektroniki wa mapato na matumizi), mwongozo kutoka Hazina ya Kitaifa kupitia ilani na kutoa mwelekeo wa kuripoti kwa Wizara, Idara na Mashirika (MDAs) na Viwango vya Bodi ya Uhasibu Katika Sekta ya Umma (Public Sector Accounting Standards Board).

Jedwali lililo hapa chini linaonyesha aina ya hatii zilizotolewa kwa taarifa za kifedha katika kipindi cha miaka mitano bila kujumuisha miradi inayofadhiliwa na wafadhili;

Jedwali 21: Hati Za Ukaguzi Kuhusu Taarifa Za Fedha Kwa Miaka Mitano Iliyopita

Hati za Ukaguzi	2015/2016		2016/2017		2017/2018		2018/2019		2019/2020	
	Idadi ya FS	Asilimia	No. of FS	Asilimia	Idadi ya FS	Asilimia	Idadi ya FS	Asilimia	Idadi ya FS	Asilimia
Hati Ya Kuridhisha	30	27.5%	46	35.7%	42	33.9%	51	33.8%	65	41.7%
Hati Yenye Shaka	51	46.8%	59	45.7%	48	38.7%	70	48.0%	71	45.5%
Hati Mbaya	13	11.9%	13	10.1%	20	16.1%	14	9.5%	9	5.8%
Kushindwa Kutoa Maoni	15	13.8%	11	8.5%	14	11.3%	13	8.8%	11	7.1%
Jumla	109	100%	129	100%	124	100%	148	100%	156	100.0%

Grafu iliyo hapa chini inaonyesha uchaganuzi wa maoni ya ukaguzi

4.3 Ukaguzi wa Taarifa za Mapato

4.3.1 Katika mwaka unaomalizika, taarifa kumi na tano (15) za mapato zilifanyiwa ukaguzi. Kati ya hizi, saba (7) zilikuwa na Hati Za Kuridhisha (Unqualified opinion); taarifa za mapato sita (6) zilikuwa na Hati Zenye Shaka (Qualified Opinion) na taarifa moja (1) ya mapato ilikuwa na Hati Mbaya (Adverse Opinion) na moja (1) haikupata Maoni ya ukaguzi (Disclaimer of Opinion).

4.3.2 Hapa ni orodha ya taarifa za mapato zilizo fanyiwa ukaguzi na hati zikatolewa:

Jedwali 22: Mukhdtasari Wa Hati Za Ukaguzi Kuhusu Taarifa Za Mapato

Maoni	Idadi ya taarifa za mapato	Asilimia
Hati za Kuridhisha	7	47%
Hati Zenye shaka	6	40%
Hat Mbaya	1	7%
Kushindwa kutoa Maoni	1	7%
Jumla	15	100%

Jedwali 23: Taarifa Za Mapato Ambazo Zilikuwa Na Hati Za Kuridhisha

	Taasisi ya ukusanyaji/ idara	Kiwango Kilichokusanywa (Sh.)
1.	Hazina ya Kuu ya Taifa/Mfuko Mkuu wa Serikali – Mapato ya Maendeleo	57,277,784,418
2.	Mfuko wa Ukusanyaji wa ada za visa za utalii Afrika Mashariki	83,086,660
3.	Wizara ya Ulinzi	5,514,655,836
4.	Idara ya Uhamiaji na Huduma za Raia	9,556,677,570
5.	Huduma ya Usajili wa Biashara	827,668,440
6.	Afisi ya Mwanasheria Mkuu na Idara ya Haki	157,202,329
7.	Mahakama	2,124,182,269
	Jumla	75,541,257,522

Jedwali 24: Taarifa Za Mapato Ambazo Zilikuwa Na Hati Zenye Shaka

Taasisi Ya Ukusanyaji/ Idara	Kiwango Kilichokusanywa (Sh.)	Sababu Kuu Ya Kutiliwa Shaka
1. Hazina Kuu ya Kitaifa – Mapato ya shughuli za kawaida	1,553,623,012,393	<ul style="list-style-type: none"> • Tofauti kati ya taarifa ya mapato na bakaa katika IFMIS • Masuala ya miaka ya nyuma amabayo bado hazijasuluhishwa
2. Wizara ya Ardhi na Mipango	1,231,780,041	<ul style="list-style-type: none"> • Ukosefu wa uanishaji wa mapato ya ardhi • Ukosefu wa nyarafa toshelezi (Lack of supporting documents) za Bakaa ya mapato • Kukosa kuwasilisha mapato kwa Hazina Kuu ya Serikali • Ukosefu wa usuluhishi (Lack of reconciliation) katika bakaa za mapato

Taasisi Ya Ukusanyaji/ Idara		Kiwango Kilichokusanywa (Sh.)	Sababu Kuu Ya Kutiliwa Shaka
3.	Hazina ya Taifa – Idara ya Pensheni	314,802,204	<ul style="list-style-type: none"> Bakaa za mapato Zisizokuwa na Nyaraka toshelezi Tofauti Kati Ya Taarifa Za Bajeti Na Makadirio Yaliyochapishwa Tofauti kati ya taarifa za mapato na Takwimu za Mlinganyo wa majaribio ya mahesabu ya fedha
4.	Idara Ya Serikali Ya Masuala Ya Ndani	2,366,608,613	Malimbikizi Ya Miaka Mingi Ya Mapato Ambayo Bado hazjapokolewa
5.	Wizara ya Madini	1,692,393,252	<ul style="list-style-type: none"> Malimbikizi zaAda za simiti ambazo hazikuripotiwa Mirabaha (Royalties) Ya Madini Ambayo Bado Haijawasilishwa Malimbikizi Ya Miaka Mingi Ya Mapato Ambayo Bado hazjapokolewa
6.	Idara ya serikali ya uvuvi, na Uchumi wa Baharini	86,686,734	<ul style="list-style-type: none"> Utofauti Wa Mapato Ambao Hauna Usuluhishi Kukosa Kuwasilisha Ripoti Za Mapato Za Kila Mwezi
Jumla		1,559,315,283,236	

Jedwali 25: Hati Mbaya za Taarifa ya Mapato

	Taasisi Ya Ukusanyaji/ Idara	Kiwango Kilichokusanywa (Sh.)	Sababu Ya Maoni Hasi
1.	Mashirika Ya Uwezekaji Ya Serikali Na Biashara Za Umma- Hazina Ya Taifa	95,679,490,454	<ul style="list-style-type: none"> Ratiba Zisizo Sahihi Za Mikopo Ambayo Haijalipwa Mikopo Iliyolala

Jedwali 26: Taarifa ya Mapato Isiyokuwa na Maoni

	Taasisi Ya Ukusanyaji/ Idara	Kiwango Kilichokusanywa (Sh.)	Sababu Ya Maoni Hasi
1.	Idara Ya Serikali Ya Ukuzaji Wa Mimea	456,662,652	<ul style="list-style-type: none"> • Mapato Ambayo Hayakuwasilishwa • Malimbikizi Ya Mapato Yasiyo Sahihi

4.4 Ukaguzi wa Taarifa za Matumizi

4.4.1 Matumizi halisi kama inavyoonyeshwa katika taarifa za Fedha za Serikali ya Taifa katika fungu lilotengwa (voted Provisions) la mwaka wa 2019/2020 yalikuwa Sh.2,592,356,535,297 ikilinganishwa na Sh.2,569,134,104,494 iliyoripotiwa katika mwaka wa 2018/2019. Matumizi ya Sh.2,592,356,535,297 iliyorekodiwa katika jumuisho la mafungu za bajeti za matumizi halisi na matumizi ya maendeleo za Wizara, Idara na Taasisi (MDAs) zilizopokea hati tofauti ya ukaguzi kama inavyoorodheshwa kwenye Ambatisho A hadi D.

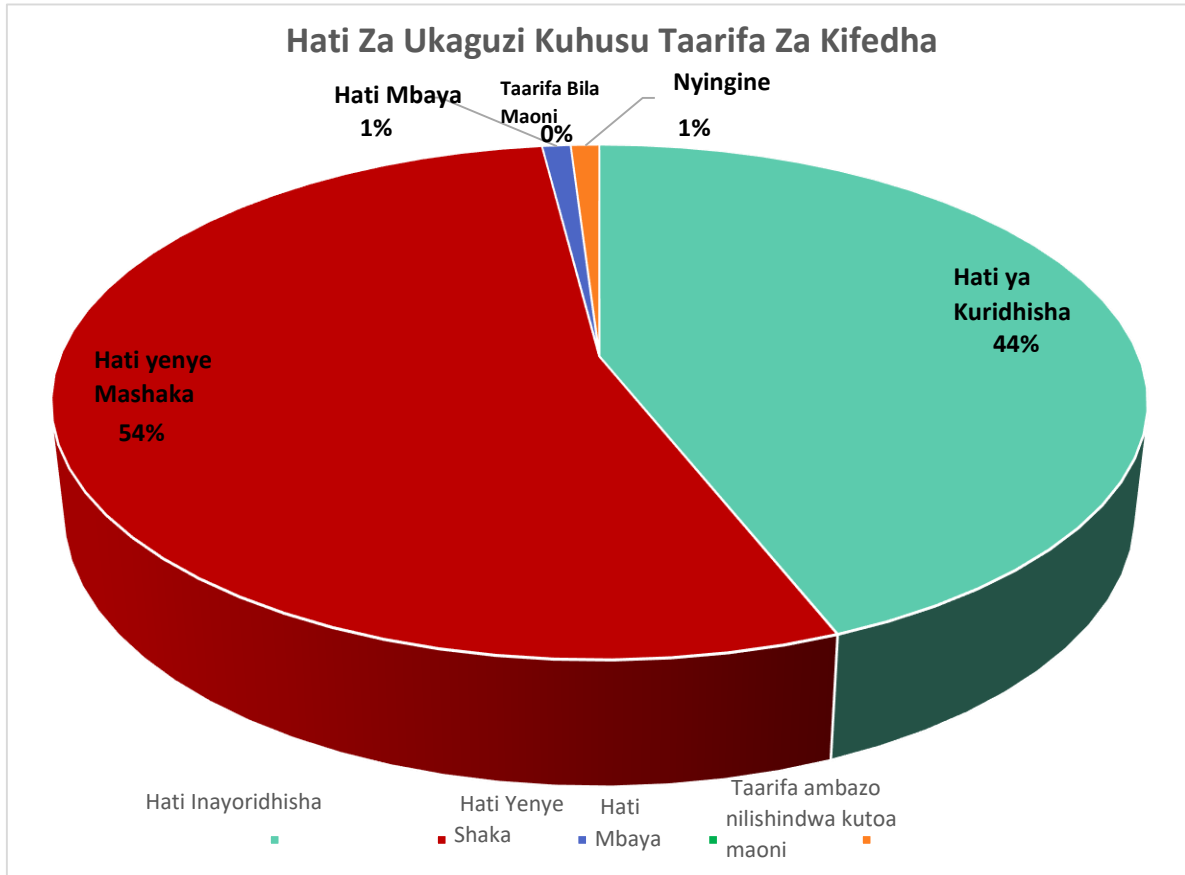
Jedwali 27: Mukhtasari Wa Hati Za Ukaguzi Kuhusu Matumizi Ya Shughuli Za Kawaida Na Maendeleo Yaliyojumuishwa

Maoni	Idadi ya taarifa za Fedha	Asilimia
Hati za Kuridhisha	31	44%
Hati Zenye Shaka	38	54%
Hati Mbaya	1	1%
Taarifa zisizo na Maoni	-	0%
Nyingine	1	1%
Jumla	71	100%

4.4.2 Jedwali 27 hapa juu linaonyesha taarifa za fedha sabini na moja (71) za wakala ambazo vifungu vilitengwa katika mwaka unaomalizika. Kati ya Wakala sabini na moja (71), hakuna dosari zilizopatikana katika taarifa za fedha thelathini na moja (31) na kwa hivyo zilipata hati zinazodhirisha. Kwa kiwango kikubwa, Taarifa za Fedha za taasisi thelathini na nane (38) zilikubaliana na nyaraka zake, isipokuwa visa ambavyo kulikuwa na makosa katika taarifa au mapungufu fulani yaligunduliwa na kwa hivyo kufanya taasisi/wakala hizo zipate hati zenye shaka - (Modified Opinion). Vile vile, taarifa ya fedha ya taasisi moja (1) ilionyesha makosa makubwa ya kimahesabu na mkengeuko kutoka

(deviations from) kwenye mfumo wa uhasibu ama viwango vyake na hivyo kupata hati mbaya (Adverse Opinion).

4.4.3 Taarifa moja ya fedha inahusu Afisi yangu (Afisi ya Mkaguzi Mkuu wa Hesabu), ambayo ilifanyiwa ukaguzi na kuripotiwa kipekee ama kiotafauti kwa Bunge na Mkaguzi Huru anayeteuliwa na Bunge la Taifa kwa mujibu wa Ibara ya 226(4) ya Katiba ya Kenya.

4.4.4 Katika kipindi cha miaka miwili iliyopita, kumekuwa na kuimarika kwa uwasilishaji wa taarifa za Fedha na uwekaji wa rekodi za uhasibu, ikilinganishwa na miaka iliyotangulia. Kuimarika huku kunahusishwa hasa na utumiaji wa viwango vya kimataifa vya maandaji wa hesabu katika sekta ya umma (IPSAS), mfumo wa uhasibu katika taasisi za umma kama inavyopendekezwa na Bodi Ya Viwango Vya Uhasibu Katika Sekta Ya Umma (PSASB).

Vile vile, afua zingine (other interventions) za Hazina kuu ya Taifa, ambazo zililenga katika uboreshaji wa uwajibikaji katika sekta ya umma pia zimechangia katika uboreshaji huu. Mapendekezo ya ukaguzi na vikao vya Bunge, na maagizo pia yamechangia katika uboreshaji uwajibikaji katika baadhi ya sehemu za taarifa za kuridhisha. Hata hivyo,

kiujumla, Uwasilishaji wa taarifa za Fedha bado zina mapungufu yake na ingali chini ya matarajio yetu.

4.4.5 Katika mwaka unaomalizikaa, Bodi ya Viwango vya Ukaguzi wa Sekta ya Umma (PSACB) ilihudumu bila Bodi ya Wakurugenzi, kwa kuwa muhula wa Mwenyekiti na Wakurugenzi wengine wanne ulikuwa umeisha tarehe 20 Februari, 2020. Zaidi ya hayo, Bodi ilipoteza wakurugenzi wengine wawili mwaka huo huo, mmoja kwa kupitia kifo na mwingine ambaye muda wake wa kuhudumu ulikuwa umeisha katika miezi ya Machi na Juni Mtawalia. Kwa hivyo, Bodi ilihudumu bila Bodi ya wakurugenzi ambayo ingetoa mwelekeo wa mikakati katika Jukumu la uanagalizi na mapendekezo ya usimamizi tangu Februari, 2020. Hii pia imechelewesha uhamiaji kutoka mfumo unaozingatia viwango vya kimataifa vya Uhasibu vinavyotumika katika Sekta ya Umma ambavyo vinazingatia fedha taslimu (IPSAS-Cash Basis) hadi mfumo unaozingatia viwango vya kimataifa vya Uhasibu vinavyotumika katika Sekta ya Umma ambavyo havizingatii fedha taslimu (IPSAS-Accrual Basis) katika taasisi za Serikali ya Kitaifa na taasisi za serikali za Ugatuzi ambapo inanuiwa kuwa kigezo cha maana sana katika uimarishaji na uwajibikaji katika matumizi ya rasilimali za umma.

4.5 Matokeo Muhimu ya Ukaguzi

Matokeo ya ukaguzi yanayoelezewa kwenye sehemu ndio yaliunda msingi wa hati kadhaa zenye shaka zilizojitokeza kwenye taarifa za fedha.

4.5.1 Kutokuwa na Usahihi katika Taarifa za Fedha

Ukaguzi ulizua maswali kadhaa kuhusu usahihi wa taarifa za Fedha zilizowasilishwa kwa ukaguzi. Sababu Kuu za maswali kuhusu usahihi zilijumuisha:

- (a) Tofauti kati ya nyaraka toshelezi (supporting documents) na kiachi kilichoripotiwa.
- (b) Upotoshaji wa maingizo ya hesbu (kurekodi vibaya mahesabu) – kuoredhesha kwenye Akaunti zisizo sahihi, marejeo ya mgao yasiyoidhinishwa
- (c) Tofauti kati ya kiasi kilichoripotiwa na Mlinganyo wa majaribio ya mahesabu ya fedha (Trial Balance)
- (d) Punguzo za bili zinazosubiri malipo
- (e) Tofauti ambazo hazina suluhishi (unreconciled variances).

4.5.2 Tofauti Kati Ya Bakaa Kwenye Mfumo Jumuiifu Wa Fedha Za Umma Ambazo Hukusanywa Kupitia Mfumo Wa Kielekroniki Wa Malipo Ya Serikali (IFMIS) na Pesa Zilizoripotiwa Katika Taarifa Za Fedha

Serikali ya Kenya ilianzisha utumiaji wa Mfumo Jumuiifu Wa Fedha Za Umma Ambazo Hukusanywa Kupitia Mfumo Wa Kielekroniki Wa Malipo Ya Serikali (IFMIS) ili kuboresha mifumo ya kurekodi data za hesabu, ufuatiliaji na usimamizi wa habari. Faida kuu mbili ambazo serikali ilitarajia kupata kutoka kwa IFMIS ni:

- i) Kuboresha udhibiti wa fedha kwa kupitia taarifa zinzoaminika na za wakati.
- ii) Kuboresha uhasibu, kurekodi na kuripoti masuala ya fedha kwa wakati na usahihi wa utoaji wa data za kifedha.

Faida hizi bado hazijapatikana.

Katika mwaka huu unaomalizika, visa vilionekana ambapo bakaa za taarifa za fedha zilitofautiana kikubwa na kiasi kilichotolewa kutoka kwa wa Mfumo Jumuiifu Wa Fedha Za Umma Ambazo Hukusanywa Kupitia Mfumo Wa Kielekroniki (IFMIS). Kikawaida, bakaa za taarifa za fedha na takwimu zinazotolewa kutoka kwa IFMIS zinatakiwa kuoana ama kuwa sawa.

Hata hivyo, tofauti zilionekana kati ya:

- (i) Bakaa zilizoonyeshwa katika taarifa za Fedha zilizowasilishwa kwa ukaguzi na bakaa kwenye Milinganyo ya majaribio ya mahesabu ya fedha (Trial Balances) na vitabu vya fedha kutoka IFMIS.
- (ii) Bakaa zilizoonyeshwa katika taarifa za Fedha/vitabu vya fedha na bakaa za nyaraka toshelezi (supporting documents) katika IFMIS
- (iii) Bakaa zinazoonyeshwa katika taarifa za Fedha na rekodi za IFMIS kuhusu bakaa za Kutengwa (provisions) bakaa za kufungua na akiba.
- (iv) Takwimu za IFMIS na kiasi kilichoripotiwa kwa bakaa za matumizi za shughuli za kawaida na maendeleo na bakaa za amana ya benki (bank deposit) na bakaa za fedha taslimu zilizo mkononi.

Tofauti hizi zinaonyesha udhaifu wa udhibiti (control weakness) katika mfumo wa IFMIS na miamala (Transactions) zinazofanywa nje ya IFMIS. Serikali imewekeza rasilimali nyingi katika kupata, kuirekebisha ama kuimarisha na kudumisha IFMIS tangu ilipoanzishwa. Hata hivyo, tofauti za kila mara kati ya takwimu kutoka kwa IFMIS na taarifa za Fedha ni za kutia wasiwasi kuhusu uhodari na ufanisi wa mfumo huu.

Pia inaweza kuashiria kuwa kuna ukosefu wa mifumo ya ndani ya uthibiti na utawala ambapo usimamizi hauzingatiwi kila wakati na usuluhishi wa fedha wa kila mwezi unaofaa kutambua tofauti hizi na hatua zinazofaa kuchukuliwa kabla ya mwaka kuisha, haufuatwi.

Kwa hivyo Hazina ya Taifa iliyotwikwa jukumu la kusimamia IFMIS inafaa, kuunda na kutekeleza mifumo thabiti ya uthibiti kuhakikisha ukamilifu, usahihi na utegemeaji wa habari za fedha zinazotoka kwenye mfumo huo na kuna thamani ya pesa kwa uwekezaji mkubwa katika mfumo huo.

Maelezo ya kina ya tofauti yanapatikana katika ripoti za ukaguzi za taasisi husika.

4.5.3 Udhaifu wa Kutoa Melezo kuhusu Fedha Taslimu na Fedha Zinazolingana

Kama ilivyoripotiwa katika miaka iliyopita, ukaguzii wa fedha taslimu na fedha zinazolingana ulifichua udhaifu mwingi. Udhaifu mkubwa uliopatikana ni pamoja na yafuatayo:

- (i) Uwekaji mbaya wa vitabu vya fedha taslimu – Iligunduliwa kwamba taasisi kadhaa za serikali ziliendelea kuripoti upokeaji na ulipaji katika vitabu vya fedha taslimu ambavyo havikuonyeshwa katika taarifa za benki na pia upokeaji na ulipaji katika taarifa za benki ambavyo havikuonyeshwa katika vitabu vya fedha taslimu.
- (ii) Maingizo ambayo hyakuchanganuliwa – baadhi ya maingizo katika taarifa za benki ambazo hazikuchanganuliwa huku baadhi zikiwa zimekaa bila kuchanganuliwa kwa muda mrefu.
- (iii) Arabuni ambazo bado hazijarudishwa; na
- (iv) Bakaa za fedha taslimu na fedha zinazolingana ambazo hazina nyaraka toshelezi.

Kutokana na vihatarishi zinazohusiana na masuala ya fedha taslimu na fedha zinazolingana, ninapendekeza kwamba, Maafisa Masuuli (Accounting Officers) kushughulikia masuala haya na kutimiza kanuni ya 90(1) ya Sheria ya Usimamizi wa Pesa za Umma (Serikali ya Taifa) ya 2015. Kanuni hii inamuhitaji Afisa Masuuli kuhakikisha kwamba, usuluhishi wa taarifa za benki zinakamilishwa na kuwasilishwa kwenye Hazina ya Taifa na nakala kutumwa kwa Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali kabla ya tarehe 10 ya mwezi unaofuata, kwa kila akaunti ya benki iliyofunguliwa na taasisi ya Serikali ya Taifa. Kadhalika, kanuni ya 90(3) inahitaji kila Afisa Masuuli kuhakikisha tofauti zozote zinazogunduliwa wakati wa zoezi la usuluhishi wa taarifa za benki zinachunguzwa mara moja na hatua zinazofaa kuchukuliwa ikiwa ni pamoja na kurekebisha vitabu husika vya pesa.

4.6 Matumizi Yaliyokosa Nyaraka Toshelezi – Sh.13,988,255,506

Katika mwaka unaomalizika, ukaguzi ulifichua matumizi yaliyokosa nyaraka toshelezi ya jumla ya Sh.13,988,255,506. Hii ilijumuisha Sh.3,132,666,081, Sh.2,293,849,458 na

Sh.8,561,739,967 za Wizara, Idara na Wakala (MDAs), Hazina za Taifa na Miradi iliyofadhiliwa na Wafadhili kama inavyoelezwa hapa chini:

Jedwali 28: Matumizi Yaliyokosa Nyaraka Toshelezi -MDA's

Mgao	MDA	Kiasi kisichoweza kubainishwa (Kshs.)	Maelezo
1081	Wizara ya Afya	1,242,082,116	<ul style="list-style-type: none"> • Matumizi yasiyothibitishwa ya jumla ya Sh.28,105,636. • Kukodishwa kwa uchukuzi bila nyaraka zilizochunguzwa ya Sh.3,017,711. <p>Tofauti katika huduma za usimamizi wa vifaa vilivyokodishwa za kiasi cha Sh.1,126,359,946 na kiasi kisichoweza kubainishwa cha Sh.1,882,794 zilizolipwa mwanakandarasi</p> <p>Ongezeko la Sh.82,716,029. Lisiloweza kuthibitishwa</p>
1032	Idara ya Ugatuzi	720,410,620	<ul style="list-style-type: none"> • AIEs za Sh.60,124,820 amabazo hazikuwa na nyaraka toshelezi, • Uhamisho wa fedha ambao haujathibitishwa wa Sh.660,000,000 kwa gatuzi ishirini na mbili (22). • Tiketi za ndege za Sh.60,285,800 ambazo hazikuthibitishwa.
1162	Idara ya Mifugo	526,287,761	<ul style="list-style-type: none"> • Kiasi cha pesa cha sh.24,233,794 cha matumizi ya bidhaa na huduma • Matumizi ya Sh.502,053,967 katika ununuzi wa mali
1122	Idara ya Habari, Mawasiliano, Teknolojia na Ubunifu	220,000,000	<ul style="list-style-type: none"> • Matumizi ya Sh.220,000,000 ya mitambo spesheli, vifaa na mashine havikuthibitishwa

Mgao	MDA	Kiasi kisichoweza kubainishwa (Kshs.)	Maelezo
1212	Idara ya Jinsia	107,915,851	<ul style="list-style-type: none"> • Madeni zilizongojea malipo ya Sh.104,262,688 ambazo zilipwa mwishoni mwa mwaka huu • Matumizi yasiyoweza kuthibitishwa ya jumla ya Sh.1,797,649 za uchapishaji, matangazo Habari, usambazaji wa vifaa na huduma • Ongezeko lisiloweza kuelezwa na kuthibitishwa la Kshs.1,614,314 (deni) na Sh.241,200 (kukopa) katika urekebishaji wa kawaida na mali nyingine
1165	Idara Ya Serikali Ya Ukuzaji Wa Mimea	91,533,274	<ul style="list-style-type: none"> • Ingizo la jarida lisilotumika la Kshs.76,000,000 la gharama la bima • Malipo yasiyoweza kuthibitishwa kutoka kwa arabuni ya benki ya Sh.11,482,524 kwa vyama kadhaa vya akiba na masaharika za mikopo. • Sh.4,050,750 zilizolipwa wafanyakazi kama pesa zao za matumizi katika shughuli za kikazi
1108	Wizara ya Mazingira na Misit	90,536,342	<ul style="list-style-type: none"> • Matumizi ya Sh.90,536,342 zikiwa sehemu ya Airborne Lidar Photographic System ulionunuliwa na idara ya Usoroveya na Remote Sensing (DRSRS).
1072	Idara ya Serikali ya Mipango	67,594,293	<ul style="list-style-type: none"> • Nyaraka zisizo toshelezi la Bakaa la Sh.67,594,293 za matumizi yaliyogeuzwa kutoka kwenye Mamlaka za maeneo/majimbo/mikoa/gatuzi.
1066	Idara ya masomo ya chekechea na Elimu ya Msingi	25,000,000	<ul style="list-style-type: none"> • Kiasi Cha Fedha Kilichopelekwa Katika Chuo Cha Mafunzo Cha Walimu Cha Moiben.

Mgao	MDA	Kiasi kisichoweza kubainishwa (Kshs.)	Maelezo
1021	Tume ya Uwiano na Utengamano wa Taifa	24,853,232	<ul style="list-style-type: none"> Malipo kadhaa yasiyoweza kuthibitishwa yakiwemo marupurupu yaliyolipwa kwa mikutano, warsha, mazishi na kuhudhuria vikao vya Mahakama za jumla ya Sh.24,853,232.
1175	Idara Ya Viwanda	10,008,985	<ul style="list-style-type: none"> Malipo yasiyoweza kuthibitishwa ya jumla ya Sh.6,808,960 kuhusu upataji wa mali na Kshs.3,200,025 zilizolipwa kampuni tatu za usafiri kuhusu safari za humu nchini na n'gambo
2041	Tume ya Huduma ya Bunge	5,219,357	<ul style="list-style-type: none"> Wabunge walilipwa ada za usafiri na mafuta za Sh.5,219,357 katika siku ambazo walikuwa nje ya nchi na tayari walikuwa wamelipwa marupurupu ya kusafiri nje ya nchi
1214	Idara ya masuala ya vijana	1,224,250	<ul style="list-style-type: none"> Sh.660,000 zililipwa kwa huduma za usafi katika gorofa ya 12 ya jumba la Barclays Plaza na Sh.564,250 kwa niaba ya Baraza la Taifa la Vijana kwa huduma za kusafisha ofisi zao
	Jumla	3,132,666,081	

Jedwali 29: Matumizi Yaliyokosa Nyaraka Toshelezi – Mifuko ya Taifa (National Funds)

No.	Fungu	Hazina ya Taifa	Kiasi kisichoweza kubainishwa (Kshs.)	Maelezo
1.	1072	Mfuko wa Serikali ya Taifa wa Hatua za Uthibitisho (National Government Affirmative Action Fund)	1,959,580,259	<p>Matumizi ya Kshs.1,945,772,973 yaliyotumika katika gatuji zote arubaini na saba ambazo hazikutahibitishwa kwa njia ya ripoti za marejeo za wanakamati wa ugatuzi husika.</p> <ul style="list-style-type: none"> Taasisi zilizonufaika kwa ufadhili hazikukiri kupokea ufadhili wa

No.	Fungu	Hazina ya Taifa	Kiasi kisichoweza kubainishwa (Kshs.)	Maelezo
				Sh.3,304,286 katika Ugatuzi wa Tharaka, Sh.2,168,000 Ugatuzi wa Embu na Sh.8,335,000 na Ugatuzi wa Meru.
2.	1021	Mfuko wa Taifa wa kibinadamu	332,099,699	<ul style="list-style-type: none"> Matumizi yasiyoweza kuthibitishwa ya Sh.237,822,385 zilionuiwa kwa wakimbizi wa ndani na kiasi cha Sh.94,277,314 zilizolipwa wakimbizi wa ndani (IDPs) ambazo hakikuripotwa katika taarifa za Fedha.
3.	1165	Mfuko wa kimkakati wa Hifadhi ya Chakula	2,169,500	<ul style="list-style-type: none"> Kiasi cha Sh.1,622,500 zilizotumika ambazo hazikuwakilishwa na rejista ya wakurugenzi waliohudhuria vikao vya Bodi au kumbukumbu (minutes) ya mikutano ya Bodi. Matumizi ya Sh.547,000 ambazo hazikuwa na hati za malipo
		Jumla	2,293,849,458	

Jedwali 30: Matumizi Yaliyokosa Nyaraka Toshelezi - Miradi Iliyofadhiliwa Na Wafadhili

No.	Fungu	Mradi uliofadhiliwa na wafadhili	Kiasi (Sh.)	Maelezo
1.	1094	Kenya Urban Support Program (IDA Credit No.6134-KE)	8,515,676,121	<ul style="list-style-type: none"> Uhamishaji wa fedha katika gatuzi zisizo dhibitishwa cha Sh.8,515,676,121.
2.	1065	Africa Centre of Excellence (ACE II) In Phytochemicals, Textiles and Renewable Energy (PTRE) Project (IDA Credit No. 5798-KE) – Chuo Kikuu cha Moi	22,236,807	<ul style="list-style-type: none"> Marupurupu ya kikazi za Sh.22,236,807 zilizokosa nyaraka toshelezi zilizolipiwa maafisa kadhaa kwa shughuli rasmi za kikazi.

No.	Fungu	Mradi uliofadhiliwa na wafadhili	Kiasi (Sh.)	Maelezo
3.	1108	Lake Victoria Environmental Management Project Phase III (LVEMP III) Project Preparatory Advance No. V1570 – KE)	13,931,689	<ul style="list-style-type: none"> • Malipo ya wafanyakazi zilizokosa nyaraka toshelezi cha Sh.6,522,795. Ununuzi wa bidhaa na huduma ambazo hazikuwa na nyaraka toshelezi (supporting documents) Sh.7,408,894.
4	1162	Regional Pastoral Livelihoods Resilience Project (IDA Credit No. KE 53880-KE)	7,978,250	<ul style="list-style-type: none"> • Matumizi ya Sh.7,978,250 ya mawasiliano, bidhaa, usambazaji na huduma zilizolipiwa ufungaji wa eneola mtandao wa ndani (installation of local area network)
5	1064	East Africa Skills Transformation and Regional Integration Project (Eastrip) – Grant/Credit No. IDA 6334-KE – Kisumu National Polytechnic	1,917,100	<ul style="list-style-type: none"> • Matumizi yasiyoweza kuthibitishwa ya Sh.1,917,100 zilizolipwa wasimamizi wa miradi kwa kuhudhuria warsha ya kukamilisha stakabadhi za mfumo wa usimamizi na ulindaji pamoja na usambazaji wa habari.
		Jumla	8,561,739,967	

Kushindwa kwa baadhi ya taasisi katika kutoa nyaraka toshelezi na kamilifu za kuthibitisha malipo kunatia shaka kuhusu uhalisi (authenticity) wa matumizi yaliyoripotiwa. Pia ni kuonyesha udhaifu wa mifumo ya uthibiti wa ndani na utawala katika taasisi zinazo husika.

4.7 Masuala Mengine Ya Ukaguzi

Haya ni masuala mengine mbali na masuala yaliyowasilishwa au kufichuliwa katika ripoti za fedha ambazo, kutokana uamuzi wa Mkaguzi, ambayo ni ya muhimu katika kuelewa tathmini ya ukaguzi, majukumu ya Mkaguzi ama taarifa ya Mkaguzi. Masuala haya huenda yasi athiri

maoni yaliyotolewa kuhusu taarifa za fedha lakini ni muhimu na yanahitaji kufahamishwa kwa watumiaji wa ripoti za ukaguzi. Masuala muhimu ya ukaguzi yameelezwa hapa chini:

4.7.1 Masuala Ya Ukaguzi Ambayo Hayakusuluhishwa Ya Mwaka Uliopita

Ukaguzi ulifichua visa kadhaa ambapo masuala ya ukaguzi yaliyoibuliwa mwaka uliopita hayakutatuliwa. Visa vilionekana ambapo masuala ambazo hazikutatuliwa za mwaka uliopita havijafichuliwa katika sehemu ya kufuatilia mapendekezo ya Mkaguzi kuhusu taarifa za Fedha kama inavyotakiwa na Bodi la Viwango vya Uhasibu katika Sekta ya Umma (PSASB). Zaidi ya hayo, kulikuwa na visa ambapo hakukuwa na ushahidi au nyaraka za kuelezea vile masuala ambazo hazikuwa zimetatuliwa zilitatuliwa. Kushindwa kutatua masuala yaliyoibuka katika ukaguzi kunaweza kusababisha upotevu wa fedha za umma, hasa pale kunakuwa na ukiukaji wa rasilimali za umma.

4.7.2 Miradi Iliyokwama/Ambazo Hazijakamilika Na Ambazo Zimechelewa Kumalizika

Serikali imeendelea kutumia matumizi mengi ya fedha kwenye miradi zilizo kwama au zimebaki muda mrefu bila kukamilishwa baada ya muda wao wa kukamilika kupata kwa kipindi kirefu. Hata Kilicho wazi zaidi ni kuwa, baadhi ya miradi hii inaendelea kulimbikiza faini kwa kucheleweshwa kwa malipo ya vyeti vya sehemu zilizokamilika huku karandasi za miradi zingine zikirekebishwa na kuongezwa kuliko karandasi ya hapo awali hivyo kusababisha ongezeko ya gharama. Vile vile, malipo yametolewa kwa miradi inayoonekana kukwama kabisa na kutilia shaka kuhusu thamani ya pesa kwa matumizi hayo. Baadhi ya taasisi zilizo na miradi iliyokwama na kiasi cha pesa zilizotumika imeorodheshwa hapa chini:

Jedwali31: Miradi Iliyokwama/ Ambazo Hazijakamilika

Orodha	Wizara/ Idara/ Wakala/ Mfuko wa Taifa/ Miradi iliyofadhiliwa na wafadhili	Kiasi cha Pesa Kilicholipwa (Sh.)				Maelezo
1222	Idara ya Serikali ya Maeneo na Mendeleo ya Ukanda wa Kaskazini	3,485,500,628				• Malipo ya mapema ya mradi wa madhumuni mengi ya kimaendeleo la Bwawa la Kimwarer na mradi wa Sigor Wei Wei.
1095	Idara ya Serikali ya Ujenzi	101,623,125				• Makao Makuu yaliyopendekezwa ya Ugatuzi ya Nyandarua huko OI Kalou.Wakati

Orodha	Wizara/ Idara/ Wakala/ Mfuko wa Taifa/ Miradi iliyofadhiliwa na wafadhili	Kiasi cha Pesa Kilicholipwa (Sh.)				Maelezo
						mradi huo wa ujenzi ulisimamishwa, asilimia 16 ya malipo ya Sh.101,623,125 ilikuwa tayari imelipwa kwa mwanakandarasi.
1261	Mahakama	101,294,765				<ul style="list-style-type: none"> • Ujenzi uliokwama wa Mahakama Kuu ya Turkana, mradi ulikwama ikiwa kazi yote iliyoidhinishwa na vyeti vya ukamilishi vya Sh.140,079,212, huku kiasi cha jumla ya Sh.101,294,765 ikiwa imelipwa.
	Mpango Wa Ustahimilivu Wa Ukame na Riziki (ADF Loan No. 2100150028345)	111,465,891				<ul style="list-style-type: none"> • Skimu au mfumo wa unyunyiziaji maji wa Konoo katika gatuzi la Turkana. Karandasi hii ilipendekezwa kusimamishwa. Kiasi cha kazi kilichopimwa kuwa imefanyika ilikadiriwa kuwa cha Shs.59,235,804 ama 27% ya jumla ya kandarasi yote, wakati mwenye kandarasi alikuwa amelipwa shs. 55,427,734 ama 25% ya pesa ya kandarasi yote kufikia mwaka unaoishia 30 Juni, 2020 dhidi ya miezi 25 ya muda wa kandarasi.

Orodha	Wizara/ Idara/ Wakala/ Mfuko wa Taifa/ Miradi iliyofadhiliwa na wafadhili	Kiasi cha Pesa Kilicholipwa (Sh.)				Maelezo
						<ul style="list-style-type: none"> • Ujenzi wa bwawa la miguu la Kapyoni-Kiboi katika Kaunti ya Baringo. Mwanakandarasi alipewa ilani ama notisi mara mbili za kusimamisha ujenzi kwa sababu ya kujivuta kwake kumaliza kazi licha ya kuwa alikuwa amelipwa malipo ya mapema ya shs. 32,456,315 • Ujenzi wa mradi wa unyunyuziaji wa Songa Irrigation Scheme Ugatuzi ya Marsabit, ripoti ya hali ya mradi ilionyesha kazi ilikuwa asilimia 40.8 dhidi ya asilimia 25 wakati muda wa kandarasi ulipita. Mwanakandarasi alikuwa amelipwa jumla ya Sh.23,581,842 ambazo ni asilimia 26 ya pesa za kandarasi.

Fungu	Wizara/Idara/Shirika/ Hazina ya Taifa Fund/Mradi uliofadhiliwa na wafadhili	Pesa zilizolipwa (Sh.)	Maelezo
1023	Idara ya Magereza	21,600,000	Kazi iliyokwama katika gereza la kati la Shimo La Tewa la Sh.2,000,000, Gereza la juu Zaidi la Manyani, Sh.2,000,000, Jela kuu la Kitale la

Fungu	Wizara/Idara/Shirika/ Hazina ya Taifa Fund/Mradi uliofadhiliwa na wafadhili	Pesa zilizolipwa (Sh.)	Maelezo
			Sh.4,000,000, Gereza la Serikali la Bungoma la Sh.2,000,000, Jela kuu la Kakamega la Sh.3,000,000, Gereza la kati la Kericho la Sh.2,500,000 na Gereza la Wanawake la Naivasha la Sh.6,100,000.
1212	Mfuko wa Uwezo	19,522,765	Bakaa la kazi iliyokuwa imekwama cha Sh.19,522,765 ikiwakilisha asilimia 40 – ikiwa ni kiwango cha malipo ya programu ya Upangaji wa Rasilimali za Biashara (ERP) Utekelezaji wa ERP ambapo kandarasi yote ilikuwa ya Sh.48,806,912 ulikuwa umesitishwa hata kama kulikuwa kuna kandarasi halali kati ya mfuko (Taasisi/Wakala) na mwana kandarasi.
1023	Mfuko wa viwanda vya gereza la kujiendeleza (Revolving Fund)	15,295,500	Gereza Kuu la Kamiti, mashine za kutengeneza nambari za kisasa za magari yaliyonunuliwa, kusamabazwa na kufikishwa kunakokusudiwa ya mwaka wa 2016 ya Kshs.15,295,500 havikutumiwa vile inavyopaswa na bado hazijatumika hadi sasa.
1166	Idara ya Serikali la Uvuvi, utamaduni wa majini na Uchumi wa Baharini	9,363,424	Mapendekezo ya Kazi ya ukarabati na kurekebisha mahali pa kupokea Samaki ya Kibuyuni, katika gatuzi la Kwale. Ujenzi wa jengo jipya ulikwama katika ngazi ya chini kabla ya kupiga mabati na mwana kandarasi ni kama alitoroka kazi baada ya kulipwa Sh.9,363,424.
	Jumla	3,865,666,098	

4.7.3 Usimamizi wa Fedha za Matumizi (Management of Imprest)

Ujumla wa fedha za matumizi ambazo hazijalipwa zilipungua kutoka mwaka uliopita ya Sh.128,360.669 hadi Sh.38,324,803 mwaka wa 2019/2020. Kupungua huku kunaonyesha kuimarika kwa uthibiti katika kutoa nyaraka toshelezi na kwa wati ufaao wa matumizi. Hata hivyo, ilibainika kwamba katika mwaka unaoisha wa ukaguzi, baadhi ya taasisi hazikuweza kutoamchanganuo wa matumizi kama kulingana na kiasi kilichoripotiwa na malipo ya mapema (advances).

Taasisi zilizo na pesa za matumizi ambazo hazijaelezwa zilivyotumika au kusalimishwa kufikia 30 Juni, 2020 zimeorodheshwa kwenye jedwali lililo hapa chini:

Jedwali 32: Fedha Za Matumizi Ambazo Hazijasalimishwa

No.	Fungu	MDA	Kiasi cha Pesa (Sh.)	Maelezo
1.	2041	Tume ya Huduma ya Bunge	13,826,087	Kiasi cha fedha za matumizi ambazo bado hazina nyaraka za utumizi kufikia 30 Juni, 2020.
2.	1081	Wizara ya Afya	10,425,598	Kiasi cha fedha za matumizi ambazo bado hazina nyaraka za utumizi kufikia 30 Juni, 2020.
3.	1184	Idara ya Leba	10,257,963	Kiasi cha fedha za matumizi ambazo bado hazina nyaraka za utumizi kufikia 30 Juni, 2020.
4.	2021	Tume ya Taifa ya Ardhi	1,155,220	Kiasi cha fedha za matumizi ambazo bado hazina nyaraka za utumizi kufikia 30 Juni, 2020.
5.	1091	Idara ya miundomsingi	1,075,828	Kiasi cha fedha za matumizi ambazo bado hazina nyaraka za utumizi kufikia 30 Juni, 2020.

No.	Fungu	MDA	Kiasi cha Pesa (Sh.)	Maelezo
6.	1123	Idara ya utangazaji na Mawasiliano	815,671	Kiasi cha fedha za matumizi ambazo bado hazina nyaraka za utumizi kufikia 30 Juni, 2020.
7.	1064	Idara ya Mafunzo Anuai na Kiufundi	494,800	Pesa za Matumizi katika sajili ya pesa hizo lakini iliyoachwa nje kwenye taarifa za Fedha
8.	1221	Idara ya Jumuiya ya Afrika Mashariki	174,836	Kiasi cha fedha za matumizi ambazo bado hazina nyaraka za utumizi za mwaka wa fedha 2015/ 2016
9.	1112	Wizara ya Ardhi na Mipango ya Ardhi	98,800	Kiasi cha fedha za matumizi ambazo bado hazina nyaraka za utumizi kufikia 30 Juni, 2020.
		Jumla	38,324,803	

5.0 Masuala ya Uzingatiaji wa Sheria na Utawala

Nilifanya ukaguzi wa uzingatiaji wa sheria kwa kutathmini (assessing) iwapo taasisi za Serikali ya Taifa zinazingatia sheria, kanuni, sera na miongozo inayo dhibiti matumizi ya umma wakati wa matumizi ya fedha za umma kwa mwaka unaoishia 30 Juni, 2020. Niliweza pia kutathmini (evaluate) iwapo umma ulipata thamani ya pesa katika usimamizi na matumizi ya rasilimali za umma.

Zifuatazo ni baadhi ya udhaifu uliofichuliwa na ukaguzi wa uzingatiaji wa sheria:

Kutokuzingatiwa Kwa Sheria Ya Ununuzi Na Uuzaji Wa Mali (Public Procurement and Asset Disposal Act, 2015), 2015 Na Kanuni Za Ununuzi Na Uuzaji Wa Mali, 2006.

Masuala makuu ni kama yafuatayo:

- Nyaraka za kandarasi na Zabuni hazikuwasilishwa kufanyiwa ukaguzi
- Matumizi ya mbinu za ununuzi zisizo na ushindani
- Bidhaa zilizopokelewa hazikukaguliwa au kusimamiwa vyema ziliko hifadhiwa
- Tofauti za kutokuzingatia sheria katika utoaji wa kandarasi.

Masuala ya Thamani ya Pesa

- Kucheleweshwa kwa ukamilishaji wa miradi
- Matumizi ya juu yasiyoidhinishwa
- Fedha Taslimu zinazolala benki bila matumizi
- Marupurupu yasiyoidhinishwa

Masuala Mengine ya Uzingatiaji na Utawala

- Kutokuwepo ama uwekaji mbaya wa rejista ya Mali za Kudumu
- Kutokuwepo kwa kamati za Ukaguzi
- Ukaguzi wa ndani na Kamati za Ukaguzi zisizo na tija
- Taasisi/Wakala kutokuweka nyaraka za athmini na usimamizi mpana wa vihatarishi vya biashara.
- Kutokuwepo kwa Kamati za Mikakati ya IT

6.0 Mfuko wa Usawazishaji

Ibara ya 204(1) ya Katiba ya Kenya 2010 inasema kwamba, nusu ya asilimia moja (0.5) ya mapato yote yanayokusanywa na Serikali ya Taifa kila mwaka, iliyohesabiwa kwa kutegemea taarifa za fedha zilizofanyiwa ukaguzi na kuidhinishwa na Bunge la Taifa, zilipwe Mfuko wa Usawazishaji. Jukumu la Mfuko wa Usawazishaji ni kutoa huduma za kimsingi zikiwemo maji, barabara, vituo vya afya na umeme katika maeneo yaliyotengwa ama yenye umaskini mwingi, kuleta huduma bora katika maeneo hayo ili kiweze kulingana na maeneo mengine ya nchi.

Tume ya Ugavi wa Mapato (CRA) ilibuni sera ya kutambua maeneo yaliyotengwa na ugavi wa mfuko wa Usawazishaji kama inavyo amuriwa na Ibara 216(4) ya Katiba. Sera hiyo ilitambua gatuzi kumi na nne (14) ambazo ni: Turkana, Mandera, Wajir, Marsabit, Samburu, West Pokot, Tana River, Narok, Kwale, Garrisa, Kilifi, Taita Taveta, Isiolo na Lamu kama walengwa watakapo faidika na Mfuko huo. Jumla ya malimbikizi ya umilikaji wa Mfuko huo kwa miaka ya kifedha ya 2011/2012 hadi 2018/2019 ni Kshs.26.92 Bilioni kufikia 30 Juni, 2020 kama inavyoonyeshwa hapa chini:

Jedwali33: Jumla Malimbikizi ya Umilikaji wa Mfuko - Mfuko wa Usawazishaji

Mwaka wa Kifedha	Mapato yaliyodhinishwa na Kufanyiwa Ukaguzi (Sh.)	Pesa zinazopaswa kulipwa Hazina ya Usawazishaji (Sh.)
2011/2012	465,811,210,150	2,329,056,051
2012/2013	526,653,500,000	2,633,267,500
2013/2014	526,653,500,000	2,633,267,500

Mwaka wa Kifedha	Mapato yaliyodhinishwa na Kufanyiwa Ukaguzi (Sh.)	Pesa zinazopaswa kulipwa Hazina ya Usawazishaji (Sh.)
2014/2015	773,015,500,000	3,865,077,500
2015/2016	773,015,500,000	3,865,077,500
2016/2017	773,015,500,000	3,865,077,500
2017/2018	773,015,500,000	3,865,077,500
2018/2019	773,015,500,000	3,865,077,500
Jumla	5,384,195,710,150	26,920,978,551

Uchanganuzi wa taarifa za fedha ya Mfuko wa Usawazishaji ya mwaka ulioisha 30 Juni, 2020 ulifichua kwamba ni Sh.12,400,000,000 pekee kati ya matarajio ya Sh.26,920,978,551 ya umilkaji wote ambazo zilihamishwa katika Mfuko wa hesabu za Usawazishaji. Hazina Kuu ya Taifa haikuwa imetuma bakaa lilobaki la Sh.14,520,978,551 kwenye Mfuko huo kufikia 30 Juni, 2020, na kwa hivyo inakiuka Katiba.

Zaidi ya hayo, kiasi cha Kshs.12,400,000,000 kilihamishwa kwa awamu mbili za Sh.6,400,000,000 katika mwaka wa Fedha wa 2015/2016, na nyingine ya Sh.6,000,000,000 katika mwaka wa Fedha wa 2016/2017. Hii ni asilimia 46 ya umilkaji wote ya Sh.26,920,978,551 za miaka ya Fedha 2011/2012 hadi 2018/2019. Hazina Kuu ya Taifa haikuhamisha mgao wowote kwenye Mfuko huo katika mwaka wa Fedha wa 2019/2020. Hii imehusishwa na uamuzi wa Mahakama Kuu ya Kenya ya tarehe 05 Novemba, 2019 ambayo ilitangaza kwamba Mwongozo wa Utawala wa Mfuko wa Usawazishaji uliochapishwa tarehe 13 Machi, 2015 kuwa batili na tupu (null and void).

Aidha, kati ya kiasi cha Sh.12,400,000,000 ambacho kimehamishwa katika Akaunti ya Mfuko, ni Sh.10,116,573,051 pekee au asilimia 82 ambacho kililipiwa miradi ya maendeleo iliyodhinishwa, kupitia wizara husika kwenye gatuzi zilizotambuliwa, na kuacha bakaa la Sh.2,283,426,949 kwenye Akaunti ya Mfuko kufikia 30 Juni, 2020.

Vile vile, kati ya Sh.10,116,573,051 zilizolipwa, ni Sh.8,836,046,718 pekee au asilimia 87 ya kiasi kilichotumwa ilikuwa imetumiwa kenye matumizi kufikia 30 Juni, 2020 na hivyo kuacha baka la Sh.1,280,526,333 katika akaunti za benki za wizara husika.

Ulinganishi kati ya jumla ya umilkaji wa Sh.26,920,978,551 na kiasi kilichotumwa cha Sh.10,116,573,051 inawakilisha utendaji wa asilimia ndogo sana ya 38 katika kipindi cha miaka minane (8) tangu kuanzishwa kwa Mfuko huo. Usimamizi wa mfuko unasema kwamba kiwango kidogo cha ulipaji unatokana na ucheleweshaji wa uundaji wa sera, ucheleweshaji wa utambuzi wa miradi za maendeleo na vikwazo vya kisheria. Kanuni za

Kusimamia Fedha za Umma (Usimamizi wa Mfuko wa Usawazishaji), 2021 imeidhinishwa na Baraza la Mawaziri na kwa wakati huu inasubiri kuidhinishwa na Bunge.

Kwa mujibu wa Ibara 204(6) ya Katiba, Mfuko wa Usawazishaji utafikisha hatima yake miaka ishirini (20) tangu ilipoanzishwa, na baada ya muda huo haitakuwepo ikiwa Bunge haitaiongezea muda kama inavyosema Ibara ya 204(7) ya Katiba. Kutokana na kiwango cha chini cha utoaji wa pesa kama ilivyoonyeshwa hapo juu, kuna uwezekano mkubwa wa kukosa ktimiza malengo yake ya Mfuko wa Usawazishaji, ambayo ni kuboresha huduma inayohitajika katika maeneo yaliyotengwa ndani ya muda uliowekwa, na kama inavyokusudiwa na Katiba.

HITIMISHO

Ripoti ya kina ya Serikali ya Taifa ya mwaka uliomalizika 30 Juni, 2020 inapatikana katika ripoti jumuishi, inayojulikana kwa jina maarufu kama "Blue Book". Ripoti za kila taasisi zilizo na hati (maoni) yangu zinapatikana katika taarifa za Fedha za MDA's zilizofanyiwa ukaguzi za mwaka uliomalizika 30 Juni, 2020, ambazo tayari nimewasilisha kwa Bunge na kila Afisa Makuuli (Accounting Officer).

SHUKRANI

Kwa niaba ya ofisi yangu, ninapenda kutambua na kutoa shukrani zangu za dhati kwa Rais wa Kenya, Mheshimiwa Uhuru Muigai Kenyatta kwa kuendelea kuamini ofisi yangu. Aidha, ninaongeza shukrani zangu kwa ushirikiano mzuri unaoendelea kati ya ofisi yangu, Bunge na Kamati za Usimamizi wa fedha za Bunge hususan Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Hesabu za Serikali Kuu (PAC) kwa kuendelea kuzifanyia kazi ripoti ninazozitoa pamoja na kuhakikisha Serikali inatekeleza Mapendekezo yaliyopo kwenye ripoti hizo.

Natoa shukrani zangu za dhati kwa Serikali kupitia Hazina Kuu ya Serikali kwa kuendelea kushirikiana na kutenga rasilimali kwa Ofisi ya Mkaguzi Mkuu wa Hesabu.

Ninawashukuru pia washirika wa maendeleo kwa juhudi na rasilimali zao wanazoelekeza katika uboreshaji wa ofisi hii ili kuniwezesha kutimiza wajibu wangu. Zaidi, natambua na kuheshimu michango ya Taasisi zote za serikali Kuu na za ugatuzi kwa jumla katika kuniwezesha kwa namna moja au nyingine kuandaa ripoti hii. Vile vile, ninatambua ushirikiano unaotolewa na wale waliopewa dhamana ya usimamizi wa Taasisi nilizokagua katika kuhakikisha kuwa ninatekeleza majukumu yangu vizuri na mwishowe kuweza kutoa ripoti hii

Mwisho, natoa shukrani zangu za dhati kwa wafanyakazi wa Ofisi ya Mkaguzi Mkuu wa Hesabu kwa kujituma, kuwa na ari na taaluma pamoja na kujitolea kwao na kuhakikisha kuwa ninatimiza jukumu hili la Kikatiba, mbali na changamoto za Covid na uhaba wa fedha. Ninawasihi waendeleo kudumisha nia hii katika kuweka juhudi zote pamoja ili tuendeleo kutoa huduma za ukaguzi wa hali ya juu ambazo zinaboresha utendaji wa sekta ya umma, uwajibikaji, na uwazi katika kusimamia rasilimali za umma.

Ninapenda kutoa shukurani zangu za kipekee kwa kikosi changu maalum kilichoshughulikia marudio (review) ya ripoti ya mwaka wa fedha wa 2019/2020 na ambacho pia kimetengeneza ripoti hii jumuishi.

Ningependa pia kutoa shukurani zangu za dhati kwa wateja wangu wote ama wakaguliwa kwa ushirikiano wao katika tathmini yote ya ukaguzi.

CPA Nancy Gathungu, CBS
MKAGUZI MKUU WA HESABU ZA SERIKALI

Nairobi

30 Julai, 2021

VIAMBATISHO

Ambatisho A: Maoni yasiyotiliwa shaka

No. WIZARA, IDARA NA MASHIRIKA (MDAs)/HAZINA/ MIRADI ILIYOFADHILIWA NA WAFADHILI

1. Afisi ya Rais
2. Idara ya Uhamiaji na Huduma za Raia
3. Wizara ya Ulinzi
4. Idara ya Kuongeza Mafunzo na Ukuzaji wa Ujuzi
5. Idara ya Uchukuzi
6. Idara ya Safari za Meli na shughuli za Baharini
7. Idara ya Makao na Ustawi wa Miji
8. Wizara ya Kawi
9. Idara ya Uvuvi na Uchumi wa Baharini
10. Idara ya Unyunyuzaji
11. Idara ya Utafiti wa Kilimo
12. Idara ya Biashara na Ukuzaji wa Biashara
13. Idara ya Petroli
14. Idara ya Wanyama Pori
15. Tume ya Maadili na Kukabilia na Ufisadi
16. Huduma ya Taifa ya Ujasusi
17. Afisi ya Mkurugenzi wa Mashtaka ya Umma
18. Afisi ya Msajili wa Vyama vya Kisiasa
19. Shirika la Kulinda Mashahidi
20. Tume ya Taifa ya Haki za Binadamu

Ambatisho A: Maoni Ya Kuridhisha

21. Bunge la Taifa
22. Huduma za Pamoja za Bunge
23. Tume ya Huduma ya Mahakama
24. Tume ya Ugavi wa Mapato
25. Tume ya Huduma ya Umma
26. Tume ya Kutathmini Mishahara
27. Tume ya Taifa ya Huduma ya Polisi
28. Afisi ya Mwelekezi wa Bajeti
29. Tume ya Usimamizi wa Haki
30. Tume ya Taifa ya Jinsia na Usawa
31. Mamlaka Huru ya Kuchunguza Utendakazi wa Polisi
32. Taarifa za Mapato (Maendeleo)
33. Taarifa za Mapato – Idara ya Serikali ya Uhamiaji na Huduma za Raia
34. Taarifa za mapato – Wizara ya Ulinzi
35. Taarifa za mapato za Afisi ya Mwanasheria Mkuu na Idara ya Haki
36. Taarifa za Mapato za Huduma ya Usajili wa Biashara
37. Taarifa za Mapato za Mahakama
38. Hazina Kuu ya Serikaliya Taifa
39. Hazina ya Huduma za Pamoja – Malipo kwa Mashirika ya Kimataifa
40. Ugatuzi ya Ada za Viza za Utalii Afrika Mashaeriki
41. Hazina ya Huduma za Pamoja – Mishahara, marupurupu na Huduma Mchanganyiko
42. Mfuko wa Usawazishaji – Hazina ya Taifa
43. Hazina ya Matumizi ya Dharura – Hazina ya Taifa
44. Hazina ya Dharura ya Kukabili Covid-19 – Hazina ya Taifa

Ambatisho A: Maoni Ya Kuridhisha

45. Hazina ya Mpango wa Mikopo ya gari kwa Maafisa wa Serikali na Watumishi wa Umma – Hazina ya Taifa
46. Hazina ya Pensheni ya Wajane Waeshia na Mayatima – Hazina ya Taifa
47. Hazina ya malipo ya Muungano wa Afrika na Mashirika mengine ya kimataifa
48. Hazina ya Taifa ya Maendeleo ya Maeneobunge – Benki Kuu ya Kenya
49. Hazina ya Barabara- Idara ya Serikali ya Miundomisingi
50. Hazina ya ushuru wa Ustawi Reli (Akaunti ya Oparisheni) – Idara ya Serikali ya Uchukuzi
51. Hazina ya Mpango wa Kenya Energy-Sector Environment and Social Responsibility Programme – Idara ya Kawi
52. Hazina ya Ushuru wa Petroli – Wizara ya Kawi
53. Hazina ya Ushuru wa Ustawi wa Petroli – Idara ya Petroli
54. Hazina ya Ushuru wa mafunzo ya Petroli - idara ya Petroli
55. Huduma ya usajili wa Biashara
56. Tume ya Maadili na Kukabiliana na Ufisadi – Mpango wa mikopo ya gari na nyumba ya wafanyakazi
57. Hazina ya Maendeleo ya Huduma ya Ujasusi
58. Hazina ya Vyama vya Kisiasa
59. Afisi ya Msajili wa Vyama vya Kisiasa- Hazina ya mikopo ya wafanyakazi kununua nyumba
60. Afisi ya Msajili wa Vyama vya Kisiasa- Hazina ya mikopo ya gari
61. Hazina Mikopo ya gari na nyumba ya Tume ya Taifa ya Haki za Binadamu
62. Hazina ya Mikopo ya gari na nyumba ya Tume Huru ya Uchaguzi na Mipaka
63. Hazina ya Mikopo ya gari la Bunge
64. Hazina ya kununa nyumba ya wafanyakazi wa Tume ya Ugavi wa Mapato

Ambatisho A: Maoni Yenye Shaka

65. Hazina ya nyumba ya Afisi ya Mwelekezi wa Bajeti
66. Financial Sector Support Project (IDA Credit No. 5627-KE) –Hazina ya Taifa
67. Fedha za Muundo Msingi wa wa Mradi wa Ushirikiano wa Asasi za Umma na Kibinafsi - IDA Credit No. 5157-KE – Hazina ya Taifa
68. Study and Capacity Building Fund Project (Credit No. CKE 6015 01K) – Hazina ya Taifa
69. Technical Support Programme (Financing Agreements No. KE/FED/2009/021421; No. KE/FED/023-733 and No. KE/FED/037-941) – Hazina ya Taifa
70. Micro Finance Sector Support Credit Project (Credit No. CKE 3004 01E and CKE 6010 01E) – Hazina ya Taifa
71. Programme for Rural Outreach of Financial Innovations and Technologies (Profit) (IFAD Loan No.814-KE and Grant No.1218-KE) – Hazina ya Taifa
72. Additional Financing for The Infrastructure Finance and Public Private Partnership Project (IDA Credit No. 6121-KE) – Hazina ya Taifa
73. Financing Locally-Led Climate Action Program (Preparation Advance No. IDA V319-KE) – Hazina ya Taifa
74. Eastern Africa Regional Transport, Trade and Development Facilitation Project (IDA Credit No. 5638-KE) – Mamlaka ya Ukusanyaji Ushuru
75. Data Collection and Database Development Project (UNFPA-KEN7P32A) – Shirika la Takwimu la Taifa
76. Multiple Indicator Cluster Survey Project - UNICEF - Shirika la Takwimu la Taifa
77. Kenya Development Response to Displacement Impacts Project (IDA Credit No.6021-KE) – Afisi ya Rais
78. Technical Assistance to Enhance the Capacity of the President's Delivery Unit (ADB Grant No.5500155012902) – Afisi ya Rais
79. Kenya Symbiocity Programme-Grant No.51110060 – Baraza la Magavana

Ambatisho A: Maoni Ya Kuridhisha

80. Kenya Italy Debt for Development Program (KIDDP) – Idara ya Serikali ya Mafunzo Anuai na Kiufundi
81. Support to Technical Vocational Education and Training for Relevant Skills Development Project - Phase II (Loan No.2100150033295) - Idara ya Serikali ya Mafunzo Anuai na Kifundi
82. East Africa Skills for Transformation and Regional Integration Project (EASTRIP) IDA Loan Credit No.6334-KE – Idara ya Serikali ya Mafunzo Anuai ya Kiufundi
83. East Africa Skills for Transformation and Regional Integration Project (IDA Loan No. 6334-KE) – Chuo cha Titaifa cha Kiufundi cha Meru
84. East Africa Skills Transformation and Regional Integration Project (EASTRIP) – Grant/Credit No. IDA 6334-KE – Chuo cha Kitaifa cya Kiufundi cha Kisumu
85. East Africa Skills Transformation and Regional Integration Project (Credit Number: IDA 6334-KE) – Chuo cha Kitaifa cha Kiufundi Kenya Coast
86. Establishment of Kenya Advanced Institute of Science and Technology (KAIST) Project No. KEN-4 – Idara ya Serikali ya Elimu ya Vyuo Vikuu
87. Eastern and Southern Africa Higher Education Centers of Excellence (ACE II) Project (Credit No. 5798-KE) – Idara ya Serikali ya Elimu ya Vyuo Vikuu
88. Africa Center of Excellence in Sustainable Use of Insects as Food and Feeds Project (IDA Credit No. 5798-KE) – Chuo Kikuu cha Sayansi na Tekinolojia cha Jaramogi Oginga Odinga
89. Secondary Education Quality Improvement Project (Credit No.6138 – KE) – Idara ya Serikali ya Chekechea na Elimu ya Msingi
90. East Africa Public Health Laboratory Networking Project (EAPHLN) Credit No.5616-KE – Wizara ya Afya
91. Health Sector Support Project – SWAP Secretariat (IDA Cr. No. 4771-KE and Cr. No.5367-KE) – Wizara ya Afya
92. East Africa’s Centre of Excellence for Skills and Tertiary Education in Biomedical Sciences – Phase 1 (Loan No.2100150031997) Project – Wizara ya Afya

Ambatisho A: Maoni Ya Kuridhisha

93. Global Fund Tuberculosis Grant Programme (Grant No.KEN-T-TNT-854 and KENT-TNT-1548) - Wizara ya Afya
94. Global Fund - Malaria Round 10 Project Grant No. KEN-011-G13-M and No. KENM-TNT-1546 – Wizara ya Afya
95. Support of The Health Care Financing Strategy - Reproductive Health - Output Based Approach (RH-OBA) Project (Credit BMZ No. Kenya 201065853) – Wizara ya Afya
96. United Nations Population Fund (UNFPA) 9th Country Programme for Kenya – Wizara ya Afya
97. Covid-19 Emergency Response Project (Credit No.6598-KE) – Wizara ya Afya
98. East Africa Public Health Laboratory Networking Project (EAPHLN) Credit No.4732-KE – Mamlaka ya Kusambaza Dawa Kenya
99. National Urban Transport Improvement Project (IDA Credit No. 5140-KE) – Idara ya Serikali ya Miundomisingi
100. Kenya Transport Sector Support Project (IDA Credit No. 4926-KE and No. 5410KE (Component B1 Support to Ministry of Roads) - Idara ya Serikali ya Miundomisingi
101. East Africa Skills for Transformation and Regional Integration Project (Credit No. 6334-KE) - Idara ya Serikali ya Miundomisingi
102. Support to Road Sector Policy: 10th EDF Rural Roads Rehabilitation Project in Kenya (Agreement No. KE/FED/023-571) – Mamlaka ya Barabara za Mashambani Kenya
103. Nuno-Modogashe Road Project – Mamlaka ya Barabara Kuu Kenya
104. North Eastern Transport Improvement Project (IDA Credit No. V0630) – Mamlaka ya Taifa Barabara Kuu Kenya
105. Kenol-Sagana-Marua Highway Improvement Project No. P-KE-DBO-037 – Mamlaka ya Taifa ya Barabara Kuu Kenya
106. Nairobi Outer Ring Road Improvement Project No. P-KE-Db0-020 – Mamlaka ya barabara za mijini Kenya

Ambatisho A: Maoni Ya Kuridhisha

107. Kibwezi-Mutomo-Kitui Road Project (Contract No. BLA2016K001) – Mamlaka ya Taifa ya Barabara Kuu Kenya
108. Mombasa West Integrated Roads Network Programme Phase 2 Dualling of Magongo Road (A109I) and Expansion of Kipevu Road – Mamlaka ya Taifa ya Barabara Kuu Kenya
109. Kapchorwa-Suam-Kitale and Eldoret Bypass Roads (Kenya) Project ID No. PZ1Db0-183 – Mamlaka ya Taifa ya Barabara Kuu Kenya
110. Mombasa Port Area Road Development Project (Loan Agreements Nos.KE-P29 and KE-P32) – Mamlaka ya Taifa ya Barabara Kuu Kenya
111. Mombasa-Nairobi-Addis Ababa Road Corridor Project Phase II (Marsabit-Turbi Road) ID No. P-Z1-DBO-027 – Mamlaka ya Taifa ya Barabara Kuu Kenya
112. Mombasa-Nairobi-Addis Ababa Road Corridor Project Phase III (Turbi - Moyale) No. P-ZI-DB0-095 Loan No. 2100150025546 – Mamlaka ya Taifa ya Barabara Kuu Kenya
113. Mombasa-Mariakani Highway Project Lot 1 (Mombasa-Kwa Jomvu) Loan No. 2100150032743 – Mamlaka ya Taifa ya Barabara Kuu Kenya
114. EPC/Turnkey Construction of Five Footbridges and T-Mall Flyover in Mombasa and Langata Road Credit No. KEN-01001-19 and No. KEN-02001-19 – Mamlaka ya Taifa ya Barabara Kuu Kenya
115. Timboroa-Eldoret Road Rehabilitation Project No. P-KE-DB0-019 (Loan No. 2100150023344) – Mamlaka ya Taifa ya Barabara Kuu Kenya
116. Nairobi-Thika Highway Improvement Project Lot I and II (Credit No. 2100150015544) – Mamlaka ya Taifa ya Barabara Kuu Kenya
117. Multinational Arusha-Holili/Taveta-Voi Road Project Loan No.2100150028894 – Mamlaka ya Taifa ya Barabara Kuu Kenya
118. Port Reitz/Moi International Airport Access (C110) Road (FIDIC EPC/Turnkey Based) – Mamlaka ya Taifa ya Barabara Kuu Kenya
119. Dualling of Nairobi - Dagoretti Corner Road C60/C61 (Phase 1) Project - JICA Grant Agreement No. 1260210 – Mamlaka ya barabara za mashambani Kenya

120. East Africa Trade and Transport Facilitation Project (IDA Credit No. 4148-KE) – Mamlaka ya Taifa ya Barabara Kuu Kenya
121. Sirari Corridor Accessibility and Road Safety Improvement Project: IsebaniaKisiiAhero (A1) Road Rehabilitation-Credit No.2000130015238 – Mamlaka ya Taifa ya Barabara Kenya
122. Northern Corridor Rehabilitation Programme Phase 11(Eldoret-Turbo-Webuye-Malaba Road Improvement Project) – Mamlaka ya Taifa ya Barabara Kuu Kenya
123. Kenya Transport Sector Support Project Credit No.4926-Ke and No.5410-KE – Mamlaka ya Taifa ya Barabara Kuu Kenya
124. Regional Roads Component (Merille-Marsabit Road) (KE/001/09) Project Loan Agreement No.KE/FED/2009/021-655
125. Nairobi Missing Link Roads and Non-Motorised Transport Facilities (Grant No. KE/FED/022-951) – Mamlaka ya Barabara za mijini Kenya
126. Kenya Nairobi Southern Bypass Project Loan No. China Exim Bank PBC No. (2011) 32 Total No. (183) No. (1420303052011211528) – Mamlaka ya Taifa ya Barabara Kuu Kenya
127. Kenya Nairobi-Thika Highway Improvement Project (Lot 3) Government Concessional Loan Agreement No. (2009) 39 Total No. (290) – Mamlaka ya Taifa ya Barabara Kuu Kenya
128. National Urban Transport Improvement Project - IDA Credit No. 5140 - KE – Mamlaka ya Barabara
129. National Urban Transport Improvement Project No. IDA 5140-KE– Mamlaka Barabara za mijini Kenya
130. Northern Corridor Transport Improvement Project Ida Credit No.3930-KE and No.4571-KE – Mamlaka ya Taifa ya Barabara Kuu Kenya
131. Regional Mombasa Port Access Road Project (Loan No. 27459, Credit No. 84010 and Grant No. 202061919) – Mamlaka ya Taifa Barabara Kuu Kenya
132. Upgrading of “Gilgil Machinery” Road Project– Mamlaka ya Taifa Barabara za Mashambani Kenya

133. Dualling of Nairobi - Dagoretti Corner Road C60/C61 (Phase 2)-Project-JICA Grant No.1760220 – Mamlaka ya Barabara za Mijini
134. Mradi wa ujenzi wa barabara ya Kenya Nairobi Western Bypass No. China Exim Bank GCL No. (2017) 28 Total No. (633) – Mamlaka ya Taifa ya Barabara Kuu ya Kenya

Kiambatisho A: Hati za Kuridhisha

135. Arusha-Namanga-Athi River Road Development Project No. P-Z1-DB0-040 – Mamlaka ya Taifa Barabara Kuu ya Kenya
136. Eastern Africa Regional Transport, Trade and Development Facilitation Project IDA Credit No.5638-KE – Mamlaka ya Taifa ya Barabara Kuu Kenya
137. National Urban Transport Improvement Project Credit No. 5140- KE (MOT Component) – Idara ya Serikali ya Uchukuzi
138. East Africa Trade and Transport Facilitation Project Ida Credit No. 4148-KE and Credit No. 4977-KE (MOT Component) – Idara ya Serikali ya Uchukuzi
139. East Africa Trade and Transport Facilitation Project (MOT/KRC Component) Credit No.4148-KE and Credit No. 4977-KE – Idara ya Serikali ya Uchukuzi
140. Kenya Transport Sector Support Project Credit No. 4926-KE and No. 5410-KE (MOT Component) –Idara ya Serikali ya Uchukuzi
141. Northern Corridor Transport Improvement Project Credit No. 3930-KE (MOT Component) – Idara ya Serikali ya Uchukuzi
142. National Urban Transport Improvement Project Credit No. IDA 5140-KE (KRC Component) – Kenya Railways Corporation
143. Kenya Aviation Modernization Project (Preparation Advance No. V0440) – Mamlaka ya Viwanda vya Ndege Kenya
144. Kenya Transport Sector Support Project (IDA Credit No. 4926-KE and 5410-KE) – Mamlaka ya Safari za Ndege Kenya Kenya
145. Kenya Transport Sector Support Project (Credit No. 4926-KE and No. 5410-KE) – Mamlaka ya Viwanja Vya Ndege Kenya
146. Multi-National Lake Victoria Maritime Communications and Transport Project (ADF Loan No. 2100150036247) – Mamlaka ya Shughuli za Baharini
147. Safe Roads/Usalama Barabarani Programme (EU Grant No. KE/FED/037-778) – Mamlaka ya Taifa ya Uchukuzi na Usalama
148. Kenya Informal Settlement Improvement Project No. P113542 –Idara ya Serikali ya Makao na Ustawi wa miji

149. Nairobi Metropolitan Services Improvement Project (IDA Credit No. 5102-KE) – Idara ya Serikali ya Ustawi wa Miji
150. Upper Tana Catchment Natural Resources Management Project IFAD Loan No.1867-KE and Spanish Trust Fund Loan No.1-E-8-KE – Wizara ya Maji na Usafi
151. Coastal Region Water Security and Climate Resilience Project (IDA Cr. No.5543KE) – Wizara ya Maji na Usafi
152. Thwake Multi-Purpose Water Development Program Phase I (AFDB Loan No. 2100150029993, No. 2000200003351 and No. 5050200000501; and AFDB Grant No. 2100155025973) – Wizara ya Maji na Usafi
153. Kenya Italy Debt for Development Programme - Wizara ya Maji na Usafi
154. Kenya Water Security and Climate Resilience Project (IDA Cr. No. 5268/5674-KE and Grant No. TFOA0761A – Wizara ya Maji na Usafi
155. Water and Sanitation Development Project (IDA Cr. No.6029/6030-KE) – Wizara ya Maji na Usafi
156. Lake Victoria Water Supply and Sanitation Program - (Phase II) Project No. PZ1EA0-004 (ADF Grant No.2100155019967) - Lake Victoria South Water Works Development Agency
157. Lake Victoria Water and Sanitation Project – Number Convention AFD CKE 1093 02 M – Lake Victoria South Water Works Development Agency
158. Water and Sanitation Services Improvement Project (IDA Credit Number 5103KE) - Coast Water Works Development Agency
159. Kenya Towns Sustainable Water Supply and Sanitation Program (Loan No.2000200000501) - Athi Water Works Development Agency
160. Support to Water and Sanitation Services in Peri-Urban Area Project (Loan No.BMZ 2013.6543.6) – Athi Water Works Development Agency
161. Nairobi Water Distribution Network Project (Credit No. BMZ 2020.82.527/KV26833) – Athi Water Works Development Agency
162. Northern Collector Phase 1 and Additional Rehabilitation and Development of the Network Project - Athi Water Works Development Agency

163. Nairobi Sanitation Output Based Aid Project (IDA Grant No. TF014251 and No. TF0A5607) - Nairobi City Water and Sewerage Company Limited
164. Kenya Urban Water and Sanitation Oba Project Fund for Low Income Areas - Water Sector Trust Fund
165. Sound Chemicals Management Mainstreaming and UPOPS Reduction in Kenya Project (Grant No.99820) – Wizara ya Mazingira na Misititu
166. Institutional Strengthening of the Ozone Depleting Substances Project (UNEP Project Account No. UNEP/KEN/SEV/80/INS/63) – Wizara ya Mazingira na Misititu
167. National Action Plan on Artisanal Small – Scale Gold Mining No. AFR/NAP ASGM Project/C/10-2016 - Wizara ya Mazingira na Misititu
168. Green Growth and Employment Thematic Programme (GGETP) – Danish Embassy File No.2015 – Wizara ya Mazingira na Misititu
169. Green Zones Development Support Project Phase II – Huduma ya Misititu Kenya
170. Kenya Water Tower Project – Huduma ya Misititu Kenya
171. Northern Kenya Conservation Project Credit No. CKE 1036 01 H –Huduma ya Wanyama Pori Kenya
172. KFS - Capacity Development Project for Sustainable Forest Management in the Republic of Kenya, 2020 – Huduma ya Misititu Kenya
173. International Partnership Programme – Forest 2020 Project – Huduma ya Misititu Kenya
174. Green Growth and Employment Thematic Programme (Cr No:2015-39789) - Mamlaka ya Taifa ya Kutunza Mazingira
175. Integrated Programme to Build Resilience to Climate Change and Adaptive Capacity of Vulnerable Communities in Kenya - Mamlaka ya Taifa ya Kutunza Mazingira
176. GCF Project Preparation Facility: “Devolved Climate Change Governance to Strengthen Resilience of Communities’ in Target Counties” - Mamlaka ya Taifa ya Kutunza Mazingira
177. GCF Readiness and Preparatory Support: “NEMA Capacity Strengthening Programme Towards Accessing Climate Finance from Green Climate Fund” – Mamlaka ya Taifa ya Kutunza Mazingira

178. Eastern Africa Regional Transport, Trade and Development Facilitation Project (IDA Credit No.5638-KE) – Mamlaka ya Habari na Mawasiliano
179. Kenya Electricity Modernization Project (IDA Cr. No. 5587 KE) – Wizara ya Kawi
180. Kenya off-Grid Solar Access Project for Underserved Counties (IDA Cr. No. 6135KE) – Wizara ya Kawi
181. Bogoria Silali Geothermal Project (Loan No.2013.66.103) - Geothermal Development Company Limited
182. Multinational - Kenya Section of Interconnection Project of Electric Grids of Nile Equatorial Lakes Countries (ADF Loan No. 2100150022643) - Kenya Electricity Transmission Company Limited
183. Multinational Kenya-Tanzania Power Interconnection Project (Kenyan Component) (ADF Loan No.2100150032846) - Kenya Electricity Transmission Company Limited
184. Last Mile Connectivity Project 1 (Loan No.2100150032195) – Kenya Power and Lighting Company PLC
185. Last Mile Connectivity Project II (Loan No.2000200000152) – Kenya Power and Lighting Company PLC
186. Eastern Electricity Highway Project (Ida Credit No. 5148-KE; AFD Loan No: CKE 1030 01B and ADF Loan No: 2100150027845) - Kenya Electricity Transmission Company Limited
187. Rural Electrification in Five Regions Project (Cr.No.11/597KE, 1407PKE) - Rural Electrification and Renewable Energy Corporation
188. Olkaria-Lessos-Kisumu Transmission Lines Construction Project (JICA Loan No. KE-P28) – Kenya Electricity Transmission Company Limited
189. 220KV and 132KV Transmission Lines and Substations (Exim Bank of India Funded) Projects - Kenya Electricity Transmission Company
190. Kenya Electricity Modernisation Project (IDA Credit 5587-KE) – Rural Electrification and Renewable Energy Corporation
191. Nairobi Ring Transmission Line Project (AFD Credit No. CKE6012.01, AFD Credit No. CKE1068 01, AFD Credit No. CKE1030.01. B, EIB Credit No.25.367/KE and GOK) – Kenya Electricity Transmission Company Limited
192. Power Transmission System Improvement Project (ADF Loan No.2100150023752) - Kenya Electricity Transmission Company LTD

193. Menengai Geothermal Project - Geothermal Development Company Limited
194. Rural Electrification Scheme - Kenya Power and Lighting Company PLC
195. Kenya Development of Solar Power Plant in Garissa Project (GCL No.2015(10) – Rural Electrification and Renewable Energy Corporation
196. Smallholder Dairy Commercialization Programme (IFAD Loan No.678-KE and Grant No.815-KE) – Idara ya Serikali ya Mifugo
197. Regional Pastoral Livelihoods Resilience Project (IDA Credit No. KE 53880-KE) - Idara ya Serikali ya Mifugo
198. Kenya Cereal Enhancement Programme - Climate Resilient Agricultural Livelihood Window (EU Grant No.200000623 EU, Grant No.2000001522, IFAD No. Loan 2000001121, and ASAP Grant No.2000001122) – Idara ya serikali ya Ukuzaji wa Mimea
199. Small-Scale Irrigation and Value Addition Project (ADF Loan No.2000130014530 and Grant No.5570155000751) – Idara ya serikali ya Ukuzaji wa Mimea
200. Rice Based Market Oriented Agricultural Promotion Project - Idara ya serikali ya Ukuzaji wa Mimea
201. Capacity Development Project for Enhancement of Rice Production in Irrigation Schemes in Kenya - (Project Grant/Credit No.1161001009) - Idara ya serikali ya Ukuzaji wa Mimea
202. National Agricultural and Rural Inclusive Growth Project (IDA Credit No.5900-KE) – Idara ya serikali ya Ukuzaji wa Mimea

Ambatisho A: Hati Ya Kuridhisha

203. Kenya Climate Smart Agriculture Project (IDA Credit No.5945 – KE) – Idara ya Serikali ya Ukuzaji wa Mimea
204. Enable Youth Kenya Program – (ADF Loan No. 2100150038895) – Idara ya Serikali ya Ukuzaji wa Mimea
205. Agricultural Sector Development Support Programme II (SIDA Grant No. 51110109) – Idara ya Serikali ya Ukuzaji wa mimea
206. Centre of Excellence in Sustainable Agricultural and Agribusiness Management Credit No.5798-KE – Chuo Kikuu cha Egerton
207. Kenya Marine Fisheries and Socio-Economic Development Project (IDA Credit No. V1310-KE) – Idara ya Serikali ya Uvuvi na Uchumi wa Baharini
208. Aquaculture Business Development Programme (IFAD Loan No.2000002052) – Idara ya Serikali ya Uvuvi na Uchumi wa Baharini
209. Mwea Irrigation Development Project (Loan No. KE-P27) – Mamlaka ya Taifa ya Unyunyuzaji
210. Strengthening Fertilizer Quality and Regulatory Standards in Kenya Project (Agra Grant No. 2013 Ship 001) – Idara ya serikali ya utafiti wa Kilimo
211. Supporting Agricultural Input and Output Marketing Policy and Regulatory Reforms to Improve the Enabling Business Environment for Agriculture in Kenya Project (Agra Grant No. 2018 KE 005) – Idara ya Serikali ya Utafiti wa Kilimo
212. Kenya Petroleum Technical Assistance Project (IDA Credit No.5526-KE and Grant No. TFOA 3418) – Idara Serikali ya Viwanda
213. Kenya Industry and Entrepreneurship Project (Credit No. 6268-KE) – Idara ya Serikali ya Viwanda
214. Mradi wa Kuwezesha Vijana na Kuwaongezea nafasi za ajira (IDA Credit No.5812-KE) – Shirika la Biashara Ndogo
215. Kenya Youth Employment Opportunity Project (Cr. No.5812-KE) – Idara ya serikali ya Viwanda
216. Kenya Youth Employment and Opportunities Project Credit No. 5812 KE – Mamlaka ya Taifa ya Mafunzo ya Viwandani

217. Mpango wa Kitaifa wa Kuwafaa Maskini - IDA Credit No.5287 – Idara ya Serikali ya Kinga ya Jamii
218. Kenya Social and Economic Inclusion Project IDA Cr No. 6348-KE and GR No. TFOA 9527 – Idara ya Serikali ya Kinga ya Jamii
219. Kenya Petroleum Technical Assistance Project (IDA Credit No.5526-KE and Grant No. TFOA 3418) – Idara ya Serikali ya Petroli
220. Kimira Oluch Smallholder Farm Improvement Project (ADF Loan No. 2100150012296) – Idara ya Serikali ya Maeneo na Ustawi wa Ukanda wa Kaskazini
221. Support to the Attainment of Vision 2030 Through Devolved Land Reforms in Community Lands of Kenya Project No. GCP/KEN/085/EC (Letter of Agreement 2018/001) – Tume ya Taifa ya Ardhi
222. Mradi wa kuboresha viwango vya elimu ya sekondari nchini Credit No.6138-KE) – Tume ya Huduma ya Walimu

AMBATISHO B: Hati Yenye Shaka

No. WIZARA, IDARA NA MASHIRIKA (MDAs) HAZINA/MIRADI ILIYOFADHILIWA NA WAFADHILI

1. Hazina ya Taifa
2. Idara ya serikali ya Mipango
3. Idara ya Serikali ya Masuala ya Ndani
4. Idara ya serikali ya Huduma za Magereza
5. Idara ya Serikali ya ugatuzi
6. Idara ya Serikali ya Ustawishaji wa Maeneo Kame
7. Wizara ya Mashauri ya Kigeni
8. Idara ya Serikali ya Mafunzo Anuai na Kiufundi
9. Idara ya Serikali ya Elimu ya Vyuho Vikuu
10. Idara ya Serikali ya Masomo ya Chekechea na Elimu ya Msingi
11. Idara ya Serikali ya Miundomisingi
12. Idara ya Serikali ya Ujenzi ya Umma
13. Wizara ya Maji na Usafi
14. Wizara ya Mazingira na Misisu
15. Wizara ya Ardhi na Mipango ya Ardhi
16. Idara ya Serikali ya Habari, Mawasiliano, Tekinolojia na Ubunifu
17. Idara ya Serikali ya Utangazaji na Mawasiliano
18. Idara ya Serikali ya Michezo
19. Idara ya Serikali ya Utamaduni na Urithi
20. Idara ya serikali ya Mifugo

21. Idara ya Ukuzaji wa Mimea
22. Idara ya serikali ya Vyama vya Ushirika
23. Idara ya Viwanda
24. Idara ya Leba
25. Idara ya Kinga ya Jamii
26. Idara ya Madini
27. Idara ya Utalii
28. Idara ya Jinsia
29. Idara ya Utumishi wa Umma
30. Idara ya Masuala ya Vijana
31. Idara ya Jumuiya ya Afrika Mashariki
32. Idara ya Ustawi wa Maeneo na Ukanda wa Kaskazini
33. Afisi ya Sheria na Idara ya Haki
34. Mahakama
35. Tume ya Taifa ya Ardhi
36. Tume Huru ya Uchaguzi na Mipaka
37. Tume ya Huduma ya Bunge
38. Tume ya Huduma ya Walimu
39. Taarifa za Mapato (shughuli za kawaida) – Hazina ya Taifa
40. Taarifa za Mapato za Idara ya Pensheni
41. Taarifa za Mapato- Idara ya Masuala ya Ndani

42. Taarifa za Mapato za Wizara ya Ardhi na Mipango ya Ardhi
42. Ushuru Hazina Kuu ya Hazina ya Taifa
43. Hazina ya Kustaafu – Hazina ya Taifa
44. Hazina ya pensheni wajane na Mayatima Wazungu – Hazina ya Taifa
45. Hazina ya Biashara ya Wanawake –Idara ya serikali ya Mipango
46. Hazina ya Serikali ya Taifa ya Usawazishaji – Idara ya Serikali ya Mipango
47. Bodi ya Hazina ya Taifa ya Ustawi wa Maeneo bunge - Idara ya Serikali ya Mipango
48. Tume ya Taifa ya Uwiano na Utengamano – Idara ya Serikali ya Masuala ya Ndani
49. Hazina ya Taifa ya Binadamu – Idara ya Serikali Masuala ya Ndani
50. Hazina ya Mchapishaji wa Serikali – Idara ya Masuala ya Ndani
51. Hazina ya Mzunguko ya Viwanda vya Magereza – Idara ya Serikali ya Huduma za Magereza
52. Hazina ya Mzunguko ya Mashamba ya Magereza– Idara Serikali ya Magereza
53. Hazina ya kurekebisha Familia za Mitaani – Idara ya serikali Ugatuzi
54. Hazina ya Umekanika na Uchukuzi – Idara ya Serikali ya Miundomisingi
55. Hazina ya Nyumba za Wafanyakazi – Idara ya Serikali ya Makao na Ustawi wa Miji
56. Hazina ya kuboresha miundomsingi katika mitaa ya mabanda (KENSUF) - Idara ya Makao na Ustawi wa Miji
57. Hazina ya Usalama Kazini na Afya – Idara ya Serikali ya Leba
58. Huduma ya Usajili wa Biashara -- Afisi ya Sheria na Idara ya Haki
59. Mdhamini wa Umma - Afisi ya Sheria na Idara ya Haki
60. Tume ya Taifa ya Ardhi– Hazina ya wafanyakazi ya kununua magari
61. Hazina ya kununua nyumba ya Bunge

62. Hazina ya malazi Bungeni
63. Hazina ya nyuma ya Tume ya Taifa ya Ardhi
64. Hazina ya Ushuru wa Ustawi wa Reli (Akaunti ya Muda) – Idara Serikali ya Uchukuzi
65. Mpango wa Hazina ya Kimataifa – Kuharakisha kupunguzwa kwa Mzigo wa Kifua Kikuu, Ukoma na Magonjwa ya Mabafu kupitia kwa utoaji wa huduma nafuu za afya kwa Wakenya (Ruzuku No. KEN-T-TNT 1548) – Hazina ya Taifa
66. Public Financial Management Reforms Program (Credit No.6133-KE) – Hazina ya Taifa
67. Mpango wa Hazina ya Kimataifa – Kupunguza vifo vinavyosababishwa na Malaria kwa theruthi mbili ya viwango vya 2015 kufikia 2020 Mwafaka wa Ruzuku hiyo - KEN-M-TNT No.1546 – Hazina ya Taifa
68. Mpango wa Hazina ya Kimataifa-Kuchangia kufanikisha Ruwaza ya 2030 kupitia uzuiaji wa maambukizi ya HIV, utoaji matibabu na Kinga kupitia mradi - KENHTNT, GA No. 1547 – Hazina ya Taifa
69. Ushirikishi wa Mradi wa Utekelezaji wa sera kuhusu Idadi ya Watu (UNFPA Project No. KEN08POP) – Baraza la Kitaifa la Idadi ya Watu na Maendeleo
70. Mradi wa Utoshelevu wa Chakula na Lishe Bora /2017/393-022 – Shirika la Taifa la Takwimu Kenya
71. Vyombo vya Asasi za Ushauri kuhusu Ugatuzi No.KE/FED/024/230 – Idara ya Serikali ya Ugatuzi
72. Mradi wa Msaada wa Kuboresha ubora na umuhimu wa Elimu ya Juu, Sayansi na teknolojia (ID No. P-KE-IAD-001 – Mwafaka wa Mkopo No.2100150027993) – Idara ya Elimu ya Vyuo Vikuu
73. Mradi wa Ustawi wa Elimu Msingi Kenya (Nambari ya ruzuku. TFO18863) – Idara ya Masomo ya Chekechea na Elimu ya Msingi
74. Mradi wa Elimu kwa Vijana GOK/UNICEF– Idara ya Masomo ya Chekechea na Elimu ya Msingi
75. Hazina ya Kimataifa – Mpango wa kupanua huduma za kuzuia maambukizi ya HIV, utunzaji na matibabu kwa wote (kufikia asilimia 80 ya waathiriwa) kupunguza visa vya maambukizi na athari zinazoambatana na maambukizi (ruzuku No. KEN-H-MOF/KEN-H-TNT No.853) – Wizara ya Afya

76. Mradi wa kusaidia sekta ya afua Kenya (EMMS) (Nambari ya Mkopo .4771 na Nambari. 50340 – KE) – Wizara ya Afya
77. HMradi wa kusaidia sekta ya Afya Kenya – Hazina ya Sekta ya Huduma za Afya (Nambari ya Ruzuku.4771KE na TF-16027) – Wizara ya Afya
78. Kusaidia mkakati wa ufadhili wa sekta ya afya – mpango wa kutoa msaada kulingana na matokeo (OBA) (Mkopo nambari. 201065853) – Wizara ya Afya
79. Kubadilisha mifumo ya afya na utoaji wa huduma za afya kwa wote (Nambari ya ruzuku.5836-KE, TFOA2561 na TFOA2792 - Wizara ya Afya
80. Mpango wa Hazina ya Kimataifa kuhusu HIV AIDS (nambari ya ruzuku. KEN-H-TNT GA 1547) – Wizara ya Afya
81. Mradi wa kusaidia sekta ya afya (Nambari ya mkopo.4771-KE) – Shirika la Kusambaza Dawa Kenya (KEMSA)
82. Mradi wa Hazina ya Kimataifa ya HIV/AIDS nambari ya ruzuku. KEN-H-TNT-1547 – Baraza la Taifa la Kudhibiti Ukimwi
83. Mradi wa kusaidia sekta ya uchukuzi, biashara na maendeleo eneo la Afrika Mashariki (Nambari ya Mkopo.5638-KE) – Idara ya Serikali ya Uchukuzi
84. Kuboresha barabara mashinani na masoko eneo la Magharibi mwa Kenya mradi nambari. BMZ 2007-65 123 (KFW) – Mamlaka ya Barabara za Mashambani Kenya
85. Mradi wa Barabara kuu ya kuunganisha Kenya na Sudan (Kitale Morphus) (No.202062065 and BMZ No.202083939) – Mamlaka ya Taifa ya Barabara Kuu Kenya
86. Mradi wa kuboresha barabara za eneo la Kati mwa Kenya (AFD nambari. CKE 101201B, nambari. CKE 1046 01 J na nambari. CKE 1094 01 M) – Mamlaka ya Barabara za Mashambani Kenya
87. Mradi wa ujenzi wa barabara kuu kuunganisha Mombasa-Nairobi-Addis Ababa nambari P-ZIDBO-018 (barabara ya Isiolo/Merille/Moyale) – Mamlaka ya Taifa ya Barabara Kuu Kenya
88. Mpango wa kustawisha maeneo ya miji Kenya (IDA Credit No.6134-KE) – Idara ya Makao na Ustawi wa Miji
89. Mradi wa ustawi wa mji wa Kisumu-CKE 1035.01.G – Serikali ya Ugatuzi ya Kisumu

90. Mradi wa ustawi wa mji wa Kisumu (Matumizi ya Pesa Taslimu)-CKE 1035.01.G – Serikali ya Ugatuzi ya Kisumu
91. Mradi wa Kuboresha Huduma za Usambazaji Maji na Usafi (Nambari ya Mkopo.5103-KE) – Lake Victoria North Water Works Development Agency
92. Mradi wa usambazaji maji katika miji ya Kenya (Nambari ya Mkopo AFDB 2000200000501) – Shirika la Tana Water Works Development Agency
93. Mpango wa Kusambaza Maji ya kutosha na kudumisha usafi katika sehemu za miji Kenya- Rift Valley Water Works Development Agency
94. Mpango wa Kustawisha Sekta ya Maji Kisii na Nyamira (nambari ya ruzuku ORIO11/KE/21) – Shirika la Lake Victoria South Water Works Development Agency
95. Mpango wa Kustawisha Sekta ya Maji kanda ya Ziwa Victoria Kusini (Kericho, Kisii, Nyamira na Litein) Mkopo nambari BMZ 2010 65 861 na nambari ya ruzuku BMZ 2010 70 457 – Lake Victoria South Water Works Development Agency
96. Mradi wa Kuboresha huduma za usafi na Maji (Nambari ya deni.5103 KE) - Athi Water Works Development Agency
97. Mradi wa kustawisha sekta ya maji na usafi (nambari ya mkopo BMZ 201365352) – Lake Victoria South Water Works Development Agency
98. Mfumo wa kudhibiti uchafuzi wa mazingira na kukadiria viwango hivyo (SLEEK) – Wizara ya Mazingira na Misititu
99. Mradi wa awamu ya tatu wa utunzaji wa mazingira katika Ziwa Victoria (LVEMP III) nambari. V1570 – KE) – Wizara ya Mazingira na Misititu
100. Mradi wa kudhibiti ukame na kudumisha mapato endelevu (nambari ya mkopo ADF 2100150028345) – Idara ya Serikali ya Ukuzaji Mimea
101. Mradi wa Kubuni nafasi za Kazi kwa Vijana wa Kenya (IDA Credit No. 5812-KE) – Idara ya Serikali ya Masuala ya Vijana
102. Mradi wa Kuboresha Utendakazi wa Idara ya Mahakama (IDA Credit No.5181-KE) – Mahakama

Ambatisho C: Hati Mbaya

No. WIZARA, IDARA NA MASHIRIKA (MDAs)/HAZINA/MIRADI ILIYOFADHILIWA NA WAFADHILI

1. Wizara ya Afya
2. Mradi ya kuboresha sekta ya Afya Kenya III – Danida 104. Kenya.810.300 (ruzuku) - Serikali ya Ugatuzi ya Kisii
3. Hazina ya Huduma za Pamoja – Deni la Umma
4. Taarifa za Fedha– Mashirika ya Uwekezaji na Biashara ya Serikali
5. Hazina ya Huduma za Pamoja – Pensheni na Marupurupu ya kustaafu
6. Hazina ya Biashara Mashambani – Hazina ya Taifa
7. Hazina ya Pensheni ya maafisa wa Familia za Waeshia - Hazina ya Taifa
8. Hazina ya Ustawi wa Huduma za mifugo - Idara ya Mifugo
9. Hazina ya Kuunda Kituo cha Mafunzo ya Kilimo – Idara ya Ukuzaji wa Mimea
10. Hazina ya Ustawi wa Biashara ya Vijana

Kiambatisho D: Ripoti zisizo na Maoni (Kushindwa Kutoa Maoni-Disclaimer of Opinion)

No. WIZARA, IDARA NA MASHIRIKA (MDAs)/HAZINA/ MIRADI ILIYOFADHILIWA NA WAFADHILI

1. Taarifa ya madeni yasiyolipwa yaliyodhaminiwa na Serikali ya Kenya – Hazina ya Taifa
2. Hazina ya Forodha ya Serikali – Hazina ya Taifa
3. Hazina ya Kupiga jeki mikopo Kenya– Hazina ya Taifa
4. Hazina ya Maghala na Huduma– Idara ya Serikali ya Ujenzi wa Umma
5. Hazina ya Utoaji Ardhi – Wizara ya Ardhi na Mipango ya Ardhi
6. Taarifa za Mishahara– Idara ya Serikali ya Ukuzaji wa Mimea

7. Hazina ya Hifadhi Maalimu ya Chakula – Idara ya Ukzuaji wa Mimea
8. Hazina ya Kufadhili Vyama vya Akiba na Mikopo – Idara ya Vyama vya Ushirika
9. Hazina ya Usimamizi - Idara ya Vyama Vya Ushirika
10. Hazina ya Uwezo – Idara ya Jinsia
11. Hazina ya Umekanika na Uchukuzi – Huduma ya Taifa ya Vijana- Idara ya Utumishi wa Umma

Mradi uliofadhiliwa na wafadhili	Taasisi inayotekeleza	Deni linalosubiri kulipwa (Sh.)
Mradi wa ujenzi wa laini za stima za Olkaria-Lessos-Kisumu (JICA Loan No. KEP28) – Kenya Electricity Transmission Company Limited	Wizara ya Kawi	12,086,419,352
Mradi wa Kusambaza maji na kudumisha usafi katika miji ya Kenya (Nambari ya Mkopo.2000200000501) - Athi Water Works Development Agency	Wizara ya Maji na Usafi	7,164,294,394
Mradi wa Ujenzi wa Barabara katika eneo la bandari ya Mombasa (Nambari za Mikopo.KE-P29 na KE-P32) – Kenya National Highways Authority	Idara ya Serikali ya Miundomisingi	6,889,049,579
Mradi wa kimataifa- upande wa Kenya kuunganisha mitandao ya umeme katika mataifa ya Maziwa Makuu Equatorial (Nambari ya Mkopo ADF 2100150022643) - Kenya Electricity Transmission Company Limited	Wizara ya Kawi	4,196,353,894
Mradi wa kimataifa wa kuunganisha mtandao wa umeme kati ya Kenya na Tanzania (kitengo cha Kenya) (mkopo nambari ADF 2100150032846) - Kenya Electricity Transmission Company Limited	Wizara ya Kawi	3,303,669,940
Mradi wa ujenzi wa barabara ya Kenya Nairobi Southern Bypass nambari China Exim Bank PBC No. (2011) 32 Total No. (183) No. (1420303052011211528) – Kenya National Highways Authority	Idara ya Serikali ya Miundomisingi	2,867,324,245
Mradi wa Ustawishaji Umeme eneo la Mashariki (IDA Credit No.5148-KE; AFD nambari ya Mkopo 2100150027845) – Kenya Electricity Transmission Company Limited	Wizara ya Kawi	2,640,343,389

Mradi uliofadhiliwa na wafadhili	Taasisi inayoutekeleza	Deni linalosubiri kulipwa (Sh.)
Mradi wa Ujenzi wa barabara ya Kenya Nairobi Western Bypass nambari ya mkopo China Exim Bank GCL No. (2017) 28 jumla ya Nambari. (633) – Kenya National Highways Authority	Idara ya Serikali ya Miundomisingi	2,574,282,080

Mradi uliofadhiliwa na wafadhili	Taasisi inayoutekeleza	Deni linalosubiri kulipwa (Sh.)
Mradi wa ujenzi wa barabara za Mombasa Mashariki Mkumbo wa pili wa kupanua barabara ya 2 Magongo (A109I) na upanuzi wa barabara ya Kipevu – Kenya National Highways Authority	Idara ya miundomisingi	2,269,170,914
Mradi wa kuboresha barabara na kuimarisha usalama katika barabara ya Sirari: : IsebaniaKisii-Ahero (A1) Mradi wa Ukarabati Barabara Nambari ya mkopo 2000130015238 – Kenya National Highways Authority	Idara ya miundomisingi	1,791,580,693
Mradi wa kuimarisha sekta ya uchukuzi Kenya Nambari ya Mkopo.4926-KE na nambari.5410-KE – Kenya National Highways Authority	Idara ya miundomisingi	1,693,303,263
Mradi wa kufanikisha biashara na uchukuzi Afrika Mashariki (MOT/KRC Component) Nambari ya Mkopo.4148-KE na 4977-KE	Idara ya uchukuzi	1,517,967,848
Mradi wa Kufanikisha Maendeleo, Uchukuzi na Biashara katika eneo la Afrika Mashariki nambari ya mkopo 5638-KE – Kenya National Highways Authority	Idara ya miundomisingi	1,225,792,738

Mradi uliofadhiliwa na wafadhili	Taasisi inayoutekeleza	Deni linalosubiri kulipwa (Sh.)
Mradi wa kusambaza umeme wa Last Mile Connectivity II (nambari ya mkopo.2000200000152) – Kenya Power and Lighting Company PLC	Wizara ya Kawi	959,730,000
Mradi wa ujenzi wa barabara za Kapchorwa-Suam-Kitale na Eldoret Bypass (Kenyan nambari ya mradi. P-Z1-DB0183 – Kenya National Highways Authority	Idara ya miundomisingi	946,931,517
Mradi wa ujenzi wa barabara ya Kibwezi-Mutomo-Kitui (Nambari ya Kandarasi nambari BLA2016K001) - Kenya National Highways Authority	Idara ya miundomisingi	938,115,297
Mradi wa ukarabati wa barabara ya Nairobi-Thika Highway (Lot 3) Mwafaka wa Mkopo No. (2009) 39 Jumla (290) – Kenya National Highways Authority	Idara ya miundomisingi	823,181,683
Mradi wa kuimarisha mfumo wa usambazaji wa umeme (Mkopo nambari ADF No.2100150023752) - Kenya Electricity Transmission Company Ltd	Wizara ya Kawi	727,729,026
Mradi wa kukarabati barabara ya Nairobi Outer Ring Nambari. P-KEDB0-020 – Kenya Urban Roads Authority	Idara ya miundomisingi	710,123,917
Mradi wa kupiga jeki wamiliki wa mashamba madogo Kimira Oluch (Mkopo Nambari 2100150012296)	Idara ya Ustawi wa maeneo na Ukanda wa Kaskazini	700,656,527
Mradi wa uzalishaji umeme kutokana na miale ya jua Garissa (GCL No.2015(10) – Shirika la Rural Electrification and Renewable Energy Corporation	Wizara ya Kawi	697,577,979

Mradi wa ujenzi wa nyaya za kusambaza umeme Nairobi (AFD Credit No. CKE 6012.01, AFD Credit No. CKE 1068 01, AFD Credit No. CKE 1030.01.B, EIB Credit No. 25.367/KE na GOK) – Kenya Electricity Transmission Company Limited	Wizara ya Kawi	644,130,340
Mpango wa kusambaza maji na kudumisha usafi katika miji ya Kenya - Rift Valley Water Works Development Agency	Wizara ya Maji Na Usafi	614,153,077
Mradi wa usambazaji maji na kudumisha usafi wa Ziwa Victoria- (Awamu ya II) Nambari ya mradi. P-Z1-EA0004 (ADF Nambari ya ruzuku.2100155019967) - Lake Victoria South Water Works Development Agency	Wizara ya Maji na Usafi	470,704,246
Mradi wa ujenzi wa barabara unganishi na zile za kutumika na watembeaji Nairobi (Nambari ya ruzuku KE/FED/022-951) – Kenya Urban Roads Authority	Idara ya Serikali ya Miundomisingi	454,310,178
Mradi wa ukarabati wa barabara kuu ya Nairobi-Thika (Nambari ya Mkopo. 2100150015544) – Kenya National Highways Authority	Idara ya Serikali ya Miundomisingi	453,623,554
Mradi wa kusaidia kufufua sekta ya mafuta Kenya (Nambari ya mkopo 5526-KE na nambari ya ruzuku TFOA 3418)	Idara ya Serikali ya Viwanda	430,115,775
Mradi wa kusaidia kufufua sekta ya mafuta Kenya (Nambari ya mkopo.5526-KE na nambari ya ruzuku	Idara ya Serikali ya Petroli	430,115,775
Mradi wa umememvuke wa Menengai - Geothermal Development Company Limited	Wizara ya Kawi	418,685,000
Mradi wa ustawishaji wa unyunyuzaji maji mashamba Mwea (Nambari ya Mkopo. KE-P27) – National Irrigation Authority	Idara ya Unyunyuzaji	393,538,446

Mradi uliofadhiliwa na wafadhili	Taasisi inayotekeleza	Deni linalosubiri kulipwa (Kshs.)
Mradi wa kuboresha barabara katika sehemu za Miji - nambari ya mkopo 5140 - KE – Kenya National Highways Authority	Idara ya Miundomisingi	359,885,751
Mpango wa usambazaji maji na kudumisha usafi katika miji ya Kenya (Mkopo wa AFDB nambari .2000200000501) – Tana Water Works Development Agency	Wizara ya Maji na Usafi	297,942,070
Ujenzi wa nyaya za kusambaza kv220 na kv 132 za umeme pamoja na vituo vidogo vya umeme (kwa ufadhili wa Exim Bank of India) - Kenya Electricity Transmission Company	Wizara ya Kawi	270,044,247
Mradi wa Kuimarisha Sekta ya Usafiri wa Ndege Kenya - Kenya Airports Authority	Idara ya Uchukuzi	194,223,000
Mradi wa ujenzi wa barabara za kimaeneo (Merille/Marsabit) (KE/001/09) Nambari ya Mwafaka wa Loan KE/FED/2009/021-655 – Kenya National Highways Authority	Idara ya miundo misingi	141,566,761
Mradi wa umememvuke wa Bogoria Silali (Nambari ya Mkopo 2013.66.103) - Geothermal Development Company Limited	Wizara ya Kawi	137,389,000
Mradi wa ukarabati wa barabara kuu ya Mombasa-Mariakani (Mombasa-Kwa Jomvu) nambari ya mkopo 2100150032743 – Kenya National Highways Authority	Idara ya miundo misingi	133,575,356
Mradi wa kuwezesha utoaji wa maji na kudumisha usafi viungani mwa miji (Nambari ya mkopo.BMZ 2013.6543.6) – Athi Water Works Development Agency	Wizara ya Maji na Usafi	126,479,016

Mradi uliofadhiliwa na wafadhili	Taasisi inayoutekeleza	Deni linalosubiri kulipwa (Kshs.)
Mradi wa kusaidia maeneo yaliyoathiriwa na ukame (Mkopo wa ADF Nambari 2100150028345)	Idara ya Ukuzaji wa Mimea	119,295,000
Mradi wa upanuzi wa barabara ya Nairobi - Dagoretti Corner Road C60/C61 (Awamu ya pili 2)- -Ruzuku ya JICA nambari. 1760220 – Kenya Urban Roads Authority	Idara ya Miundo misingi	88,486,748
Mradi wa kuboresha utendakazi wa Idara ya Mahakama (Nambari ya Mkopo 5181-KE)	Mahakama	83,675,667
Mradi wa ukarabati wa barabara kuu ya Arusha-Namanga-Athi River Nambari P-Z1-DB0-040 – Kenya National Highways Authority	Idara ya Miundo misingi	83,344,955
Hazina ya Umekanika na Uchukuzi	Idara ya Miundo misingi	70,469,907
Mradi wa ujenzi wa barabara kuu ya Mombasa-Nairobi-Addis Ababa awamu ya pili II (Marsabit-Turbi) Nambari. PZ1-DBO-027 – Kenya National Highways Authority	Idara ya Miundo misingi	67,901,399
Kuimarisha mifumo ya afya kwa utoaji wa huduma bora za matibabu kwa wote (Ruzuku ya IDA No.5836-KE, TFOA2561 na TFOA2792	Wizara ya Afya	63,070,639
Mradi wa kuboresha uchukuzi kwenye sehemu za miji kitaifa nambari 5140-KE - Kenya Urban Roads Authority	Idara ya Miundo misingi	62,927,931
Ujenzi wa barabara kuu ya Mombasa-Nairobi-Addis Ababa Awamu ya III (Turbi - Moyale) nambari. P-ZI-DB0095 namnbari ya mkopo. 2100150025546 – Kenya National Highways Authority	Idara ya Miundo misingi	58,476,169

Mradi uliofadhiliwa na wafadhili	Taasisi inayoutekeleza	Deni linalosubiri kulipwa (Kshs.)
Mpango wa mikataba ya misaada ya kiufundi Namnbari. KE/FED/2009/021421; Nambari. KE/FED/023-733 na Nambari. KE/FED/037941)	Hazina ya Taifa	48,832,274
Mradi wa kuboresha biashara na uchukuzi Afrika Mashariki (Nambari ya Mkopo. 4148-KE) – Kenya National Highways Authority	Idara ya Miundo misingi	46,964,093
Mpango wa kustawisha ufugaji wa samaki (Mkopo wa IFAD nambari.2000002052)	Idara ya Uvuvi na Uchumi na Baharini	44,563,997
Mradi wa barabara ya kimataifa ya Arusha-Holili/Taveta-Voi mkopo nambari 2100150028894 – Kenya National Highways Authority	Idara ya Miundo misingi	42,523,499
Mradi wa ujenzi na ukarabati wa barabara za mashinani eneo la Kati mwa Kenya (Mkopo kutoka AFD Nambari. CKE 101201B, Nambari. CKE 1046 01 J na CKE 1094 01 M) – Kenya Rural Roads Authority	Idara ya Miundo misingi	41,473,682
Mradi wa kuimarisha uchukuzi katika maeneo ya miji kitaifa Nambari ya Mkopo. IDA 5140-KE (sehemu ya KRC) – Kenya Railways Corporation	Idara ya Uchukuzi	40,804,058
Mradi wa kuimarisha uchukuzi katika eneo la Kaskazini Mashariki (Nambari ya Mkopo. V0630) – Kenya National Highways Authority	Idara ya Serikali ya Miundo misingi	39,979,158
Mpango wa kuboresha usambazaji wa maji katika eneo la Kusini mwa Ziwa Victoria (Kericho, Kisii, Nyamira na Litein) Nambari ya Mkopo BMZ 2010 65 861 na nambari ya ruzuku BMZ 2010 70 457– Lake Victoria	Wizara ya Maji na Usafi	34,001,529

Mradi uliofadhiliwa na wafadhili	Taasisi inayotekeleza	Deni linalosubiri kulipwa (Kshs.)
South Water Works Development Agency		
Mradi wa ujenzi wa barabara kuu Northern Corridor, nambari ya mkopo.3930-KE na 4571-Ke – Kenya National Highways Authority	Idara ya Miundo misingi	33,647,688
Ujenzi wa Barabara ya kuelekea uwanja wa ndege wa Moi ya Port Reitz (C110) Road (FIDIC EPC– Kenya National Highways Authority	Idara ya Miundo misingi	29,624,000
Mradi wa ujenzi wa barabara ya kuunganisha Kenya na South Sudan (Kitale Morphus) Road Project (Nambari.202062065 na BMZ Nambari .202083939) – Kenya National Highways Authority	Idara ya Miundo misingi	26,614,857
Mradi wa kuinua uzalishaji wa kilimo kitaifa katika maeneo ya mashambani (Nambari 5900-KE)	Idara ya Ukuzaji wa Mimea	25,573,348
Mradi wa utunzaji mazingira katika Ziwa Victoria awamu ya III (LVEMP III) Nambari V1570 – KE)	Wizara ya Mazingira na Misitu	24,867,363
Mradi wa upanzi wa miti awamu ya pili - Kenya Forest Service	Wizara ya Mazingira na Misitu	24,581,663
Kenya Transport Sector Support Project Credit No. 4926-KE and No. 5410-KE (MOT Component)	Idara ya Serikali ya Uchukuzi	22,716,642
Mradi wa Kuboresha Huduma za Maji na Usafi nambari ya mkopo.5103 KE) - Athi Water Works Development Agency	Wizara ya Maji na Usafi	21,989,341
Mradi wa kupiga jeki wafugaji wadogo wa ngombe wa maziwa (Mkopo wa IFAD Nambari. 678-KE na Nambari ya Ruzuku 815-KE)	Idara ya Mifugo	16,807,828

Mradi uliofadhiliwa na wafadhili	Taasisi inayoutekeleza	Deni linalosubiri kulipwa (Kshs.)
Mradi wa ujenzi wa kituo cha kisasa cha kutoa mafunzo kuhusu kilimo endelevu na usimamizi wa kilimobiashara Nambari ya deni 5798-KE -Egerton University	Idara ya Ukuzaji wa Mimea	16,735,684
Mradi wa Usambazaji wa maji Nairobi (Nambari ya Mkopo. BMZ 2020.82.527/KV26833) – Athi Water Works Development Agency	Wizara ya Maji Na Usafi	15,352,126
Ujenzi wa barabara ya kuingia bandari ya Mombasa (Nambari ya Mkopo 27459.84010 Na nambari ya ruzuku 202061919) – Kenya National Highways Authority	Idara ya Serikali ya Miundomisingi	15,028,891
Mradi wa kusaidia Nairobi Metropolitan Services (Nambari ya mkopo 5102-KE)	Idara ya Serikali ya Makao na Ustawi wa Miji	13,482,306
Mradi wa kuunda nafasi za kazi kwa vijana Kenya (Nambari ya Mkopo 5812-KE)	Idara ya Masuala ya Vijana	13,482,306
Mradi wa ukarabati wa barabara kuu ya Northern Corridor Awamu ya III (Eldoret-Turbo-Webuye-Malaba) – Kenya National Highways Authority	Idara ya Miundomisingi	9,458,068
Hazina ya Malazi Bungeni	Tume ya Huduma ya Bunge	8,436,381
Mradi wa Usambazaji wa Umeme katika maeneo matano ya mashambani (Nambari ya mkopo.11/597KE, 1407PKE) - Rural Electrification and Renewable Energy Corporation	Wizara ya Kawi	5,733,369
Mradi wa usambazaji wa umeme katika maeneo ya mashambani (Nambari ya mkopo.11/597KE, 1407PKE) - Rural Electrification and Renewable Energy Corporation	Wizara ya Kawi	5,733,369

Mradi uliofadhiliwa na wafadhili	Taasisi inayotekeleza	Deni linalosubiri kulipwa (Kshs.)
Mradi wa Kudhibiti kemikali na kupunguzwa kwa UPOPS Kenya (Nambari ya ruzuku 99820)	Wizara Misitua na Mazingira	5,263,112
Mradi wa kupiga jeki biashara, uchukuzi na maendeleo eneo la Afrika Mashariki (Nambari ya mkopo. 5638KE) - Kenya Revenue Authority	Hazina ya Taifa	3,991,800
Mradi wa kuimarisha sekta ya kifedha (Nambari ya mkopo. 5627KE)	Hazina ya Taifa	3,689,780
Mradi wa Usambazaji Maji na Kukabiliana na athari za mabadiliko ya hali ya anga eneo la Pwani (Mkopo nambari 5543-KE)	Wizara ya Maji na Usafi	2,939,056
Mpango wa kuinua maeneo ya miji Kenya (Nambari ya Mkopo 134-KE)	Idara ya Makao na Ustawi wa Miji	2,661,615
Hazina ya kudumu ya kuboresha Mashamba ya Magereza	Idara ya Magereza	1,700,000
Mradi wa Kudhibiti Uchafuzi wa Mazingira na Ukadiriaji wa Uharibifu Kenya (SLEEK)	Wizara ya Mazingira na Misitu	1,132,994
Mradi wa msaada unaotegemea usafi jijini Nairobi (Nambari ya Mkopo TF014251 na TF0A5607) - Nairobi City Water and Sewerage Company Limited	Wizara ya Maji na Usafi	1,075,378
Mpango wa Hazina ya Kimataifa - To Kupunguza magonjwa na vifo vinavyotokana na malaria katika maeneo tofauti kwa theluthi mbili ya viwango vya 2015 chini ya mpango wa 2020 – Mkataba wa ruzuku-KEN-M-TNT Nambari.1546	Hazina ya Taifa	379,687
Jumla		64,083,569,224

